

- Саудия режими Исломга қарши курашда саудия ичкарисида ҳам, ташқарисида ҳам Ғарб ортидан бормоқда (2)
- Эрон режими бугун Халифалик йўқлиги пайтида адаштириш ва коррупциянинг яна бир намунасидир
- Мусулмонларнинг малай хукмдорлари мисоли худди ўзи учун уй қуриб олиб, ўша уйидан паноҳ истаган ўргимчакка ўхшайди
- Қаршилик меҳвари ва араб миллатчилиги меҳвари ўртасидаги сиёсий адаштирув

Исломий юртларни парчалаш Американинг ифлос режасидир Мусулмонларни иккинчи рошид Халифаликни барпо Қилиш орқали бирлаштириш тўғри ечимдир

Ўттизинчи йил чиқиши, шаввол 1436ҳ – июл-август 2015м

الوعي

Кенг қамровли-фикрий-сақоғий журнал
www.al-waie.org

АЗИЗ ЁЗУВЧИЛАРГА

- «Ал-Ваъй»да чиқадиган мавзуларни олдиндан изн олмасдан турраб қайта нашр килиш жоизидир. Факат «ал-Ваъй» журнали маңба сифатида кўрсатиб ўтилиши лозим.
- «Ал-Ваъй» факат илгари нашр килинмаган мавзуларнинга кабул килиади. Агар илгари нашр килинган мавзу бўлса, уни ёзб юборувчи олинган маңбани кўрсатиб ўтиши шарт.
- «Ал-Ваъй» юборилган мавзуларни тузатиш хукукини ўзида саклаб колади ва нашрга кабул килинмаган мавзуларни эгаларига қайтариб юбориши мажбурятини олмайди.
- Мақолада келтирилган Куръон оялларининг ҳаммасини ракамини кўрсатишингизни, оят ва ҳадисларни белгилаб қўйишингизни ҳамда Пайғамбар ﷺ ҳадислари ровийларини кўрсатишингизни сўраймиз.

НУСХА БАХОСИ

Ливан	1000 Ливан лираси
Германия	1 евро
АҚШ	2,5 АҚШ доллари
Канада	2,5 Канада доллари
Австралия	2,5 Австралия доллари
Британия	1 фунт стерлинг
Швеция	15 Швеция кронаси
Дания	15 Дания кронаси
Бельгия	1 евро
Швейцария	2 Швейцария франки
Австрия	1 евро
Покистон	1 АҚШ доллари
Туркия	1 АҚШ доллари
Яман	40 риэл

ХАБАР ЙЎЛЛАШ УЧУН

info@al-waie.org

Qышбу сонга:

- **Ал-Ваъй сўзи:** Исломий юртларни парчалаш Американинг ифлос режасидир, Мусулмонларни иккинчи рошид Халифаликни барпо килиш орқали бирлаштириш тўғри ечимидир 3
- Каршилик меҳвари ва араб миллатчилиги меҳвари ўртасидаги сиёсий адаштирув 12
- Мусулмонларнинг малай хукмдорлари мисоли худди ўзи учун уй қуриб олиб, ўша уйидан паноҳ истаган ўргимчакка ўхшайди «*Албатта уйларнинг энг мўрти ўргимчак уясидир, кошки, улар билсалар эди*» 17
- Саудия режими Исломга қарши курашда Саудия ичкарисида ҳам, ташқарисида ҳам Farb ортидан бормоқда (2) 24
- Эрон режими бугун Халифалик йўқлиги пайтида адаштириш ва коррупциянинг яна бир намунасидир 34
- Райсунийнинг бўхтонларига раддия, Шариат ва унинг мақсадларини ҳимоя қилиш учун Халифалик заруриётлардандир (2) 43
- **«Оқибат тақвадорларницидир»** 51
- **Олам мусулмонлари хабарлари** 62
- **Куръони Карим сұхбатида** 68
- **Сўнгги сўз:** Тунис бойликлар таланишининг давом этиши билан фитналар қўзгаш ва ҳароб қилиш ўртасида 73
- Туркия мінтакада таъсирили рол ўйнашга тайёрланмоқда! 76

МАВЗУ ЙЎЛЛАШ УЧУН

subjects@al-waie.org

ИСЛОМИЙ ЮРТЛАРНИ ПАРЧАЛАШ АМЕРИКАНИНГ ИФЛОС РЕЖАСИДИР МУСУЛМОНЛАРНИ ИККИНЧИ РОШИД ХАЛИФАЛИКНИ БАРПО ҚИЛИШ ОРҚАЛИ БИРЛАШТИРИШ ТҮҒРИ ЕЧИМДИР

Суриядаги аҳволни Женева-1 доирасида Америкача ечишга, ҳамда мусулмонларнинг исломий бошқарувга бўлган ҳаракатини бартараф қилишга ва интилишларини сўндиришга уринилаётган вазиятда Сурияни парчалаб юбориш мавзуси кўзга ташланади. Бу бутун минтақа бўйлаб амалга оширилиши режалаштирилган... Бу икки иш Америка тузган режа бўлиб, улардан биринчиси, яъни Женева-1 доирасидаги ечим ошкор қилинган. Аммо иккинчиси, яъни парчалаш минтақа аҳолиси интилишларига мос келмагани ҳамда бундан турли алдамчи жиной услуглар ёрдамида минтақада мазҳабпастлик, тоифачилик ва ирқчилик фитналарини қўзгаш қўзлангани учун очиқ айтилмайди. Американинг минтақани парчалаш режаси пухта ўйлангани очиқ кўриниб турибди. Эрон ҳокимлари эса Америка уларга ушбу сиёсатни амалга оширишда бош ролни топшириб қўйганидан кўзлари кўр бўлиб қолган. Ваҳоланки уларнинг давлати ҳам ушбу парчалаш режаси доирасидадир, тез кунларда ушбу режанинг касофати уларнинг ҳам бошига тушади.

Америка Ироқни босиб олган чоғидаёқ парчалаш режасини амалга ошира бошлагани фош бўлган эди. У ерда тоифачилик ва ирқчилик асосидаги ўтиш даври ҳукумати ҳайъатини пайдо қилди ва бошқарувни шиаларга топширди. Салтанат марказларини мана шу асосда ташкиллаштирди, натижада Эрон у ерга ўрнашди. Америка президентининг ёрдамчиси бўлмиш Жо Байден Вашингтон Пост газетасига баёнот берар экан ушбу режани тасдиқлаган эди. Жо Байден бу баёнотида, АҚШ марказий минтақалар суннийларга, жануб шиаларга, шимол курдларга тегадиган федерал режимни барпо қилишни Ироқдаги энг афзал ечим деб билади деган эди. Америка Ироқни босиб олгандан сўнг унинг масъуллари Ироқ андозасини минтақанинг барча давлатларига татбиқ қилишини

очик айтган эдилар. Америка Сурияда ҳам Женева-1 конференциясида тилга олинган ўтиш даври хукумати орқали худди шу режани амалга ошироқчи.

Аммо президент ёрдамчиси эълон қилган фикр ўтган асрнинг тўқсонинчي йилларида бориб тақалади. Коммунистик давлат тизими қулагандан кейин, Америка ўзининг етакчилиги асосида янги халқаро тизим пайдо бўлгани ва у энди коммунизм ўрнига Исломга қарши ҳазорий уруш олиб бориши ҳақида эълон қилган эди. Табиийки Farb давлатлари ҳам бу фикрда Америкага қарши эмас. Чунки Farb Ислом билан душманона узун тарихга эгалиги ва ўрталарида қонли чегаралар борлиги туфайли Исломнинг хатарини яхши биладилар. Америка, Farb ва Россия, Хитой, Ҳиндистон каби халқаро майдонда фаолият қилаётган барча давлатлар Исломни ўзларига ҳақиқий ва очик душман эканлигини тушунишди. Шунингдек мусулмонлар йўқотган яхлитлиги ва тортиб олинган тинчлигини Халифалик давлатини қайта қуриш орқали қайтаришга уринишаётганини кўришди. Исломий Уммат мана шу вақтдан бошлаб терроризмга қарши уруш номи остидаги ушбу қирғинбарот жаҳон урушига гувоҳ бўлди... Бу уруш катта Буш Ироқни Қувайтдан қувиб чиқариш баҳонасида халқаро иттифоққа етакчилик қилганда бошланиб, Клинтон ва мусулмонларга қарши жирканчли жиноятларни қилган кичик Буш даврида давом этди. Кичик Буш минтақада салибчилик урушини бошлагани ҳақида гапирганда тилидан тойилган эди. Кичик Буш, унинг аксар масъуллари ва дунёning кўпчилик етакчилари мусулмонлар Халифалик давлатини барпо қилишга ҳаракат қилишяпти деб очик айтишган эди. Мазкур режа Обама даврида ҳам давом этиб, у олдингиларнинг жиноятидан кам бўлмаган жиноятларни қилмоқда. Биз бугун Обамани Ироқдан тортиб Сурия, Яман, Ливия, Мисргача турли жиноятлар, макр ҳийлалар ва фитналар қилаётганини кўриб турибмиз... Мана масалан Жазоирдаги араб ва амозиғлар ўртасидаги тоифачилик урушлари бунга ёрқин мисолдир...

Америка бу минтақанинг яхлит битта минтақалигини, Ислом унинг халқларини битта диндаги Уммат сифатида бириктиришини ҳамда бу дин хаёт шариати ва бошқарув низомига эгалигини билади. Америка назарида минтақани Ливан, Сурия, Ироқ, Фаластин ва Миср каби бир катор давлатларни пайдо қилган Сайкс-Пико шартномаси асосида

парчалаш унинг манфаатларига хизмат қилмади... Чунки у Умматни яхлитлигини ва Халифалик давлатини барпо қилишга бўлган интилишини унуттира олмади. Шунинг учун мусулмонларни миллатларга парчалаш ва Уммат яхлитлигини бўлишга асосланадиган ифлос ва яширин услублар ҳақида фикрлай бошлади. Бу эса тоифачилик, ирқчилик ва мазҳабарастилик чақириқларига асосланадиган бир-бирига душман ва парчаланган давлатчаларни барпо қилиш орқали рўй беради.

Аммо Америка бундай парчалаш ҳақида фикрлаётганининг сабаби, у Исломга қарши бўлган бутунжаҳон ҳамлага етакчилик килар экан Исломдан ҳазорат, яшаш тарзи, ҳаёт низоми сифатида қўрқмоқда. Шунингдек у ўз Умматларини Ислом асосида уйғотишга ҳаракат қилаётгандардан қўрқяпти. Мусулмонлар ўз динларини олий қилишга ҳаракат қилаётгандаридан, шу йўлда шаҳид бўлишга тайёрлигидан ва ҳақиқий жангчига айланганларидан қўрқяпти. Уларнинг сабртоқат ва фидокорликда кучли эканидан, чунки дунёни охират билан, ҳамда жаннатни шаҳидлик билан боғлашганидан қўрқяпти... Америка шиддатли душман қархисида турганини ва уни ўз ҳолиги ташлаб қўйиш мумкин эмаслигини билади. Агар уни ўз ҳолига ташлаб қўйса Фарб қолоқлик ботқоғида юрган узоқ даврларда оламни танҳо ўзи бошқарган империя деб қарайдиган Халифалик давлатини барпо қилишидан қўрқяпти. Бу Халифалик Фарб муваффақиятсизликка учраган барча соҳани тўғри муолажа қиласидиган Ислом ҳазорати билан уларнинг ҳазоратини йўқ қилишини билади. Мусулмонлар Америка, Фарб ва бошқа барча давлатларнинг гумонини тасдиқлади. Чунки (араб баҳори) қўзғолонлари рўй берди. Улар бу қўзғолонларни (Ислом баҳори) қўзғолонлари эканини, Ислом билан бошқариш асосидаги ўзгартиришга жиддий ҳаракат эканини ва бу Уммат ўзига зўрлаб тиқиширилган воқедан бош тортаётгани, ҳамда ҳаётида Исломни барпо қилишга ҳаракат қилаётганини биладилар... Бу қўзғолонлар куч ва зулм билан йўқотилган тўғри исломий бошқарувга етмагани учун ўз самарасини бермаган бўлсада, лекин уруғ экишга тайёрланган ерга ўхшаб қолди...

Шунинг учун Америка Умматнинг Ислом асосидаги сиёсий қарорига қайтиши учун бўладиган ҳар қандай ҳаракатига зарба

бериш ва бирлашишини олдини олиш учун ҳаракат қиляпти. Бошқача айтганда ёлғиз ечим бўлгани учун Халифалик барпо бўлишига қарши ҳаракат қиляпти. Чунки бу масала Америкага нисбатан ҳаёт мамот масаласидир. Америка исломий ҳазорат лойиҳаси устидан ғалаба қилишнинг ёлғиз йўли унга қарши Ислом ва Халифаликни хунук кўрсатиш, ҳамда исломий юртларни Уммат яхлитлигини парчалаш асосида парчалаш орқали курашиш эканини билади. Бу эса мусулмонлар ўртасида тоифачилик, ирқчилик ва мазҳабпарастлик низоларига асосланган, бир-бирига душман ва парчаланган давлатчаларни барпо қилиш билан бўлади. Буни мусулмон юртлардаги, шу жумладан Суриядаги барча мусулмонлар тушуниб қолди. У бир ифлос парчалаш бўлиб, у орқали мусулмонларни бирлаштирасликка ҳаракат қилишяпти. Шунинг учун улар даҳшатли қатли омларни қилишга олиб борадиган ифлос режаларни ишлаб чиқишиятки, уларнинг ўрталарига тортиладиган чегаралар қонга белансин. Америка бошиданоқ федерал бошқарув асосидаги парчаланишни ўртага ташлади. Чунки у минтақа ахолиси ўртасида озроқ гумон уйғотади. У иттифоқ шаклларидан бўлиб, бошқарувни федерал вужудда ушлаб туради. Лекин уларни бир-биридан ҳимоя қилиш баҳонаси билан ишларига аралашиши учун ўрталарига келишмовчиликлар солиб туради. Америка федерал низом орқали фуқаролик асосидаги навбатма-навбат бошқариш деган нарсани тиқишириши ва майда миллатларга Ислом билан бошқаришни мажбурий юклаб бўлмаслигини кафолатлаши мумкин. Фарб давлатлари Усмоний давлат ишларига киришишни оқлаш учун шарқий масала юзасидан майда миллатлар деб аталаётганларнинг ўртасида турли низоларни қўзгатишган эди. Ҳозир эса Халифалик барпо бўлишига йўл қўймаслик учун худди шу картани ўйнашмоқда. Халифалик барпо бўлганда эса майда миллатларни ҳимоя қилиш баҳонасида малайлар орқали уни қулатиш учун ишларига аралашишга йўл ҳозирлашяпти.

Бу фитналарнинг белгилари кундан-кунга ошкор бўлиб бормоқда. Америка Фарб давлатлари билан ҳамкорликда қилаётган бу фитналарнинг ҳақиқатини мусулмонлар қанчалик тушунишларига караб бу фитналар ё муваффақият топади ё чиппакка чиқади. Агар мусулмонлар уларни тўла тушуниб олса

унга қандай муносабат билдириш, ғолиб чиқиш ва Америка, ҳамда Фарб нуфузидан қутилиш осон кечади ва мусулмонлар бошқарувларини ўз қўлларига олишади.

Мусулмонлар аввало халос бўлишнинг ёлғиз йўли динлари орқали бўлишини тушунишлари керак. Шунинг учун улар динларини маҳкам ушлашлари, дин таълимотларига риоя қилишлари, буйруқ ва қайтариқларига амал қилишлари лозим... Демак ҳақиқий, тўғри ва инқилобий ўзгариш фақат Халифаликни барпо қилиш билан бўлар экан. Бу қўзғолонлар рўй беришидан олдин ҳам улардан талаб қилинган шаръий ечим ва фарз амалдир, ҳатто у фарзларнинг тожидир. Халифалик давлати уларнинг барча ҳаёт ишларида Исломни татбиқ қиласди, ичкарида уларни Аллоҳнинг розилиги асосида жамлайди, парчаланиш фитнасига чек қўяди. Мусулмонлардан бошқаларга ҳам Ислом жорий қилган хуқуқларини таъминлайди, Фарб майда миллатларни ҳимоя қилиш баҳонасида ишга аралашишини олдини олади. Энг асосийси Исломий Умматни ва исломий юртларни бирлаштиради. Фарб Сайкс-Пико шартномаси орқали пайдо қилган ҳамда ҳануз юртни парчалаётган сохта чегараларни йўқотади. Фарбни мусулмонлар ҳаётидан чиқариб юбормаётган ҳар қандай ечим мусулмонларни Фарбдан халос қилмайди.

Мусулмонлар Америка бошчилигидаги Фарб ҳақиқий душмани экани ва уларнинг барча мусибатларига масъул эканини билишлари ва шунинг учун унга ҳақиқий душман сифатида қарашлари керак. Фарбдан ёрдам сўраш, у билан ҳамфикр бўлиш ва ечимларига суюниш мумкин эмас. Балки бу ҳаромдир, чунки у кофирларга мусулмонлар устидан бошқаришларига йўл очиб беради. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَلَنْ تَجْعَلَ اللَّهُ لِكَفَرِيْنَ عَلَى أَلْوَمِنِيْنَ سَبِيْلًا﴾

«Ва Аллоҳ ҳаргиз кофирлар учун мўминлар устига йўл бермагай» [Нисо 141]

Шунингдек мусулмонлар Фарбдан ёрдам сўраш билан унга уларни парчалаш, бўлиш, ўрталарига рахна солиш ва бир-бирларига душман қилиши учун янгидан имконият яратиб беришларини тушунишлари керак. Бундан ташқари улар Америка бошчилигидаги Фарб ушбу фитналар ортида турганини, қонхўр Башарни ҳимоя қилаётгани, унинг

жиноятларида шерик бўлаётгани ва уни бошқараётганини билишлари керак.

Мусулмонлар яна билишлари лозимки, уларнинг ҳокимлари Гарбнинг малайидир. Гарб мусулмонларни қўзғолон қилишга мажбур қилган мана шундай ёмон ахволга солишда олдиндан айни шу ҳокимлардан фойдаланади. Муборак, Қаззофий, Али Солиҳ, Ибн Али ва Башарлар малайликда, мусулмонларни хўрлашда, уларни динларидан узоқлаштириш орқали адаштиришда ва уларни ҳамда қўзғолонларини бошқариш учун душманларига имконият яратиб беришда бир-биридан қолишмайди... Улар Бутифиликадан, Саудия ҳокимларидан, Кўрфаз ҳокимларидан, Эрон, Мағриб ва Судан ҳокимларидан қолишмайди... Уларнинг бирортасидан ёрдам сўраш Гарб ва унинг сиёсати фойдасига, мусулмонлар ва уларнинг динлари зиёнига бўлади. Улар халқига қарши курашаётган ҳокимлардан қолишмайди, балки улардан ҳам разилроқ. Мусулмонлар бундай ҳокимларга қарши туришлари керак. Агар халқи бу ҳокимларга ҳам қарши бош кўтарса бу ҳокимлар анави ҳокимлардек бўладилар ва бўлмоқдалар.

Мусулмонлар шунингдек халқаро қонун куфр низоми бўлиб, ундан ҳукм сўраш ва унга бўйинсуниш жоиз эмас. Халқаро қонунни чиқарган, ҳамда БМТ ва хавфсизлик кенгашини шу қонуннинг татбиқи учун кузатувчи қилиб қўйган Гарб олам давлатларига уни ижро қилишларини юклаган. Гарб бу халқаро қонунни давлатлар ўз ихтиёрлари билан татбиқ қилишлари учун муқаддас нарсага айлантириди. Ваҳоланки, у бу қонунларни татбиқ қилиш орқали давлатларни ўз сиёсатига бўйсундиради. Бу қонунларни татбиқ қилиш бошқаларни мустамлака қилиш учун воситадир... Мусулмонлар Аллоҳни ва У зотнинг дини ҳукмларини татбиқ қилишни муқаддас билишлари шарт. Биз халқаро қонун яхудийлар Фаластинни босиб олишларини қонуний қилиб, мусулмонларни у ердан кўчиб кетишига мажбур қилгани, ҳамда яхудийларнинг жиноятларини яширганини кўриб турибмиз. Шунингдек бу қонун қонхўр Башарга куролланишига рухсат бериб, Суриядаги мусулмонларни ундан ман қилди. У ҳануз қонхўр Башарни Сурияning қонуний президенти деб атаяпти, Америка бу қонун орқали Сурияга ўз ечимини тиқишитиряпти. Бу қонун мусулмон юртларни

парчалади, уларнинг ўртасига чегара тортди. Америка шу қонун орқали минтақа давлатларини қайта тақсимламоқчи...

Бу ерда зеҳнга дарҳол келадиган савол шундан иборатки: Суриядаги ҳолатнинг шаръий ечими нимадан иборат?

Бунинг шаръий ечими юқорида айтиб ўтганимиздек рошид Халифаликни барпо қилишга ҳаракат қилишдир, ҳатто бу Аллоҳ томонидан буюрилган фарзdir. Ғарб мана шундан қўрқади, унга қарши курашади ва унга қарши фитналар ўйлаб топади. Сурия, Миср, Яман, Ироқ, Саудия ва барча исломий юртлардаги мусулмонлар шу ечимни танлашлари керак. Агар исломий юртларнинг бирортасида унга ҳаракат бошланса, албатта бу бошқасига кўчади. Мусулмонларни шу асосда жамлаш мумкин. Мусулмонлар оммаси малай ҳокимларига қарши Халифаликни барпо қилишга ҳаракат қилувчилар билан бирга бўлади. Биз Росууллоҳ ﷺ Мадинада курганидек давлатни куришимиз керак. Росууллоҳ ﷺ Маккада мўминлардан бир гурухини давлат арбоблари ва даъват олиб чиқувчилар қилиб тайёрлади. Бу иш шаръян ва ақлан олиб қаралганда ҳам шундай бўлиши шарт эди. Чунки Халифалик давлатини унинг аҳлидан бўлмаган кишилар барпо қилса, улар тез орада унга душман бўлиб қолишади. Биз буни ўз қўзимиз билан кўриб турибмиз. Лекин Росууллоҳ ﷺ тайёрлагандек шахслар Аллоҳга ҳамд бўлсинки бугунги кунда кўп. Шунингдек Росууллоҳ ﷺ Мадинадаги омма аҳолини у кишининг даъватига имон келтирадиган қилиб қўйди. Натижада улар Росууллоҳ ﷺ га қучогини очишиди ва у ерда даъват ва давлат ҳимояга олинди. Мадиналиклар Росууллоҳ ﷺ келишини интизорлик билан кута бошлишди ва у киши келган пайт: Вадо тепаликлари аро тўлин ой қўринди, Аллоҳга даъват қилгувчи бор экан, бизга шукр қилиш вожиб бўлди деб хиргойи қилишган эди.

Ха бу ишлар Аллоҳга ҳамд бўлсинки тайёр бўлди. Чунки Умматнинг барчаси Халифалик барпо қилиш орқали Ислом билан бошқарувни хоҳляяпти. Кофирлар Халифаликни хунук кўрсатиш учун қилган жинояткорона амаллари мусулмонларга таъсир қилмай қўйди. Чунки улар Рошид Халифалик деганда Абу Бакр, Умар, Усмон ва Алилар Халифалигини тушунишадиган бўлди. Ғарб буни олдинроқ сезди. Ўзининг ҳисоб китобларига кўра у барпо бўлишига ишонди ва Уммат Рошид Халифалик билан бирга эканлигини англади. Демак,

Халифалик ҳатто душманлар ҳам кутаётган ишга айланди. Энди Росууллоҳ ﷻ қилган ягона иш қолди. Бу иш ўз бажарувчиларини кутмоқда. У шундан иборатки, Росууллоҳ ﷻ ўз замонасининг қувват эгаларидан ёрдам сўради. Натижада Аллоҳ имонлари қувватли шахслар орқали у кишига ёрдам берди. Улар Росууллоҳ ﷻ ва мўминларга бошпана берди, ёрдам берди ва Аллоҳ тушурган нурга эргашишди. Натижада Аллоҳ у кишини қудратли қилди ва Росууллоҳ ﷻ улар туфайли давлатни барпо қилди... Биз ҳам бугунги кунда иккинчи Рошид Халифаликни барпо қилишда Аллоҳ ва Росулининг чақириғига жавоб беришлари учун мўминлар ичидаги қувват эгаларига муҳтожмиз. Аллоҳга ҳамдлар бўлсинки бундай шахслар жуда ҳам кўп, лекин ҳокимлар уларни қўрқитиб шубҳалантириб қўйган, улар олдинга қараб юриш ўрнига чекинадиган бўлиб қолишган. Улар ўз Умматларини ҳокимлари ва Farb қаттиқ азоблаётганини кўриб турибди. Шундай экан улар ўз кучларини мустаҳкам режа асосида мувофиқлаштириши ва ушбу муҳим ишга бел боғлаган имонли гурух билан бирга юртларидаги ҳокимларни улоқтириш ҳамда Рошид Халифалик орқали Аллоҳнинг хукмини барпо қилиш учун харакат қилишлари керак... Шунга кўра буюк фарз бўлмиш Халифаликни барпо қилиш амалининг барча рукнларига асос солинган. Бу рукнларни яъни онгли гурух, ҳалқ қучоги ва қувват аҳлини бир бирига қориштириш керак. Бу иш Аллоҳга бўлган имон ва Росууллоҳ ﷻдан ибрат олиш билан амалга ошади. Мусулмонлар бу ёмон аҳволдан уларни қутқарувчи нусратни кутишмоқда. Бу нусрат калити ёлғиз Аллоҳнинг қўлидадир. Аллоҳ бу калитни унинг буйруғига итоат қилган ва Росулининг йўлига юрган кишиларга беради. Бирор мусулмон бу калитни Американинг қўлида ёки унинг малай ҳокимларидан бирининг қўлида деб ўйламасин. Чунки улар томонидан келадиган нусрат Аллоҳдан бошқасининг нусратидир, улар ўrnataётган бошқарув Аллоҳ тушурган нарсадан бошқаси билан бошқаришдир. Агар шундай иш рўй берса, мусулмонлар ўз динлари ва Умматлари зиёнига Аллоҳнинг душманларига ёрдам беришган бўлади. Мусулмонлар Аллоҳ шериклардан беҳожат эканини билишлари лозим. Биз бугун бизни барча томондан золимлар эзаётган ҳолатдан қутқариши учун Аллоҳга муҳтожмиз. Чунки биз Аллоҳдан бошқа ёрдамчини топмаяпмиз ва Аллоҳнинг

Гарбликлардан ҳамда уларнинг малайларидан иборат душманлари қилаётган фитналар ичida яшаяпмиз. Бу ишларни фақат Аллоҳ фош қилади ва бизни улардан қутқаради. Бундай замонда нусрат Куръон ва Суннатни тирилтириш учун ҳаракат қилаётган кишиларга берилиши, пайғамбарлик минҳожи асосидаги Рошид Халифалик тез кунларда ҳақиқатда барпо бўлиши, мусулмон аскарлари яхудийларни йўқ қилиши ва ер юзида исломий бошқарув бўлиши ҳақида кўп башоратлар бор... Лекин буларнинг барчаси Аллоҳнинг динига ёрдам беришимизга боғлиқ. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرُكُمْ وَيُثْبِتُ أَقْدَامَكُمْ﴾

«Эй мўминлар, агар сизлар Аллоҳга ёрдам берсангизлар (яъни Унинг йўлида жиҳод қилсангизлар), У зот ҳам сизларга ёрдам берур ва жанг майдонида қадамларингизни собит-барқарор қилур» [Мухаммад 7]

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْفَفُنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا أَسْتَخْفَفَ

﴿الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِيْنُهُمُ الَّذِي أَرَتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ حَوْفِهِمْ أَمْنًا﴾

﴿يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва яхши амаллар қилган зотларга худди илгари ўтган (иимон-эътиқодли) зотларни (ер юзига) халифа қилганидек, уларни ҳам ер юзида халифа қилишини ва улар учун Ўзи рози бўлган (Ислом) динини голиб-мустаҳкам қилишини ҳамда уларнинг (аҳволини) хавфу-хатарларидан сўнг тинчлик-хотиржамликка айлантириб қўйишни ваъда қилди. Улар Менга ибодат қилурлар ва Менга бирон нарсани шерик қилмаслар» [Нур 55]

﴿وَآذُكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعِفُونَ فِي الْأَرْضِ تَحْافُوْتَ أَنْ يَتَحَظَّفُكُمُ الْنَّاسُ فَعَاوَنُكُمْ

﴿وَأَيَّدَكُمْ بِتَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الْطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

«Ва сизлар ерда озчилик ва ноҷор бўлган ҳолингизда, одамлар талаб кетишларидан қўрқиб турган пайтингизда сизларга жой бериб Ўз ёрдами билан қўллаб-қувватлаганини ва шукр қилишингиз учун покиза ризқлар билан баҳраманд қилганини эслангиз!» [Анфол 26] □

ҚАРШИЛИК МЕҲВАРИ ВА АРАБ МИЛЛАТЧИЛИГИ МЕҲВАРИ ЎРТАСИДАГИ СИЁСИЙ АДАШТИРУВ

Ҳасан Ҳасан

Сиёсий адаштирув давлатлар ўртасидаги курашни идора қилишда асосий омил ва унинг лойихалари муваффақият қозонишида фаол элемент ҳисобланади. Балки бундай холатларда фирибгарлик қилиш давлатлар ўз манфаатларини рўёбга чиқариш учун ишлатадиган сиёсий илм ҳисобланади. Шунинг учун давлатлар кун тартибидаги ишларини рўёбга чиқариш учун ҳақиқатларни яшириб, хийла найранг ишлатишади. Британиянинг собиқ бош вазири Уинстон Черчилл иккинчи жаҳон уруши даврида Техрондаги Сталин билан бўлган учрашувида бу ҳақида шундай деган эди: «Ҳақиқат шударажада қимматки, кўпинча уни ёлғонлар билан ҳимоя қилиш керак».

Тескари ташвиқот раъии омни адаштириш, малайларни пайдо қилиш ва режаларни амалга оширишда давлатлар қўлладиган энг муҳим услублардандир. Шунинг учун улар малайлари воқеси ҳақида адаштирувчи ташвиқотларни қиласди. Гоҳо уларга ҳужум қилса, гоҳо одамларга қарши гижгижлайди. Гоҳо уларни қамал қилиб, қулатиш билан қўрқитади ва муҳолиф кучларни ҳимоя қиласди. Турли фитналар орқали бу малайларни кўздан яшириш, уларга шароит яратиб бериш ва уларни қаҳрамон қилиб кўрсатиш учун пухта ўйланган сохта тўқнашувларни пайдо қиласди. Бу нарса малайларга жамият кучларини ўзига қаратиш ва душманларига зарба беришда ёрдам беради. Шунингдек уларнинг устидан ҳукмон давлатлар чизиб берган лойихалар бўйича малайлик ролини бажаришида муваффақият келтиради.

Шунинг учун мустамлакачи давлатлар малайларнинг баъзисини мақтаб, баъзисини қоралashi уларнинг кимлигини аниқлашда кифоя қилмайди, балки бу ергаги мақсад бунинг акси бўлади. Буни араб сиёсатчиларидан бирининг гапидан англаб олса ҳам бўлади: «Америка бирортасини обрўсини тўкиш ва ундан одамларни нафратлантироқчи бўлса, уни мақтайди ва унинг садоқати тўғрисида валдирайди». Бу аксар холатларда шундай бўлади. Чунки Америка даҳшатли мустамлакачи давлат бўлиб, оламни талон-тарож ва мустамлака қилишда унга шерик ва қул бўлишини ирова қилган, ҳамда унинг кеккайишига қарши чиқиб одамларни ажаблантирган

кимсагина унинг садоқатига эришади. Шунинг учун Америка қайси замон ва қандай жойда бўлмасин малайларнинг ролини ошириш учун ўзи билан малайлари ўртасида сохта адоват пайдо қилиш унга манфаат келтиради деб билади. Биз бу ҳақида Америка стратегиясидаги «қаршилик меҳвари» номли мақоламизда келтириб ўтганмиз. Сиз бу мақолани Ал-Ваъй журналининг (<http://goo.gl/hHTOy4>) мақоласида ўқишингиз мумкин.

«Қаршилик меҳвари» номли нарсанинг воқесини билиб олсак, Америка ўз малайларини халқпарвар, миллат қайғуси билан ёнган, диндор ва қўзғолончи қилиб кўрсатиш учун ишлатаётган алдови фош бўлади. Биз бу мақоламизда Мисрни харобага айлантирган ва Америкага у ерда ва минтақанинг бошқа ўлкаларида имконият яратиб берган араб миллатчилигининг носирийча намунаси ҳақида гапирамиз.

Араб миллатчилигининг носирийча намунаси

Америка иккинчи жаҳон уруши арафасида халқаро сиёсатга аралашиб ҳақида стратегик қарор қабул қилди. Натижада Европанинг Африка ва Осиёдаги мустамлака нуфузига барҳам бериш, унинг ўрнига ўзи ўтириб олиш, ҳамда бойликларни талон тарож қилиш ва заиф миллатларни қул қилишда Европанинг мустамлакачилик ролини тортиб олиш учун қаттиқ ҳаракат қила бошлади. Ўша вақтда социалистик мафкурани шакллантираётган Совет Иттифоқи мустамлакага қарши муваффақиятли кучли муҳитни пайдо қилган эди. Америкага халқлар озодлиги ва мустақиллиги мафкурасини ташвиқот қилишда шу нарса қўл келди. Америка бундан Европага хусусан Британия ва Францияга тобе режимларга қарши қўзғолон ва инқилблар уюштиришда фойдаланди. Америка бу соҳада, айниқса Совет Иттифоқи билан дунё бўйлаб нуфузни бўлишиб олгандан кейин ҳаракатларини кучайтирди. Америка ва Совет Иттифоқи Европанинг дунёдаги мустамлакачилигига барҳам беришга келишиб олгандан сўнг, ҳамкорлик ва рақобат доирасида ҳам келишиб олишди.

Шундай қилиб халқаро вазият икки қутб ўртасидаги келишувга боғлиқ бўлиб қолди. Бу ҳолат аксар халқаро масалаларда узоқ ўн йилликлар давомида уларнинг ҳамкорлик қилишига олиб борди. Кузатувчи бу ҳолатни тушунмаса, кўп ходисаларни изоҳлашда адашади. Масалан (озод ғарбий лагер

етакчиси) бўлмиш капиталистик Америка (шарқий лагер етакчиси) социалистик Совет Иттифоқи 1956 йил Британия, Франция ва (Исройлнинг) Мисрга қилган тажовузига қарши бирга бўлишганини, ўша пайтдаги халқаро позиция шунга йўл қўйганини ва бу иккиси ўртасидаги келишув тақозо қилган ишлардан бўлганини англамайди.

Бу ерда баъзи тафсилотларга тўхталадиган бўлсак, Мисрдаги хур офицерлар инқилоби ва улар юрган ҳар бир босқич халқаро позиция билан ҳамкор бўлганини кўрамиз. Чунки 1952 йилда Мисрда бўлган хур офицерлар қўзғолонини Америка Британияга боғлиқ Форуқ режимига қарши уюштирган эди. Америка унда Жамол Абдунносир раҳбарлигидаги хур офицерларга мустақиллик, ҳамда ватан ва миллат озодлиги тўнини кийдирган эди. Бу нарса уларнинг одамлар ўртасидаги мартабасини кўтариш ва халқнинг қўллаб-қувватловини пайдо қилиш учун бўлган эди. Шунингдек минтақада Британия ва Франция мустамлакачилигига барҳам бериб, Америка нуфузига йўл очилиши учун Жамол Абдунносир раҳбарлигидаги қўзғолон тўлқинини пайдо қилиш учун бўлган эди. Америка сиёсий ва ҳарбий услублар, ҳамда ифлос, ёлғон ташвиқотлари орқали Абдунносирни чиройли кўрсатиш ва барча соҳаларда мустамлакага қарши курашаётган миллий қаҳрамон сифатида номоён қилишга эришди. Совет Иттифоқи эса Абдунносирни қўллаб-қувватлаш, қуроллантириш ва ҳимоя қилишда Америкага кўмаклашди. Хусусан 1956 йилдаги машхур агрессия пайтида у қулашга яқин қолганда уни қувватлаган эди. Лекин одамлар уни холис қўмондон деб билганликлари ва унга бўлган ҳис туйғуларининг баландлигидан унинг малайлигини фош қилиш осон эмас эди.

Кўпчилик халқаро вазиятни ва унинг аҳамиятини тушунмаслигидан Америка Абдунносир фойдасига қилган ва у орқали содда араблар жамоаси ҳис туйғуларини қўзғатган кучли ташвиқот маълум пайтгача одамларни шу жумладан сиёсий ишларда гайрат кўрсатаётганлар ва зиёлиларни ҳам адаштириш учун восита бўлиб қолди. Бу ташвиқотнинг таъсири бугунги кунимизгача етиб келган бўлиб, кўпчилик Абдунносирнинг Америкага малай бўлганлигини инкор қилишади. Улар бу даъвони тухмат ва ботил деб ҳисоблашади. Абдунносир Уммат бошига солган мусибатлари ва унинг Америкага бўлган малайлиги кундек равшан бўлишига қарамай унинг «қаҳрамонликларини» хиргойи қилишади.

Озгина ортга қайтиб айрим гувоҳларга мурожаат қилсанк масалани таҳлил даражасидан Абдунносир ва Америка ўртасидаги алоқа ҳақидаги ишончли маълумотлар даражасига кўтарилганини топамиз. Мисрнинг собиқ президенти Анвар Садат 1957 йил яъни Абдунносир бошқаруви даврида нашрдан чиқсан «Эй ўғлим, бу сенинг амакинг Жамол» номли китобида хур офицерларнинг Америка билан бўлган алоқаси ҳақида шундай дейди: «Биз (Қоҳирадаги Америка элчиси) мистер Кефрининг кечки овқатга қилган таклифига биринчи куниёқ рози бўлдик ва барчамиз (қўзғолон етакчилари кенгаши) у ерга бордик. У вақтда Мисрдаги одамлар ва бутун олам қўзғолончилар ким эканлигини билмас эдилар. Биз ўша пайтда Британия элчилиги билан алоқани узган эдик. Ҳатто Британиянинг Шарқ масалалари бўйича маслаҳатчиси ҳам биз ҳақимизда билишга ҳаракат қилар эди... Биз эса ўша пайтда Америка элчиси билан доимий боғланиб турар эдик».

Анвар Садат ўз хотираларида Америка элчиҳонаси инқилобни ниҳоясига етказиш максадида ўз фойдаси учун Миср ишларига аралашиш эвазига қирол Форукни Мисрдан олиб чиқиб кетишни қандай таъминлагани ҳақида ёзади. Шунингдек хур офицерлар Америка уларга кўрсатган ёрдамлари эвазига унга миннатдорчилик билдиришгани ва оқибатда Британияни чиқиб кетиши тўғрисидаги иттифоққа имзо қўйилгани ҳақида ёзади.

Анвар Садат шунингдек Америка президенти Эйзенхауэр 1956 йил Британия, Франция ва (Истроил)нинг Мисрга қилган агрессиясига қарши ҳал қилувчи позицияда турганига юксак баҳо беради. Садат Абдунносирга шунчалик яқин бўлганки, уни ўзига ноиб қилиб тайинлаган ва ўзидан кейин президентлик лавозимига ворис қилган эди. Садат Носирнинг акси ўлароқ Америка билан бўладиган алоқаларида очиқ бўлган эди. У Америка Ўрта Шарқ ўйинидаги карталарнинг тўқсон тўққиз фоизига эга бўлганлигидан у билан ҳамкор бўлганини оқлар эди.

Францияда чиқадиган «Ле Монд» журналининг таниқли журналисти Жан Лакутюр «Таққослашлардан иборат ҳаёт» номли китобида Франциянинг собиқ ташқи ишлар вазири Кув де Мюрвил 1953 йил Садат билан учрашган пайтида (у ўшанда Қоҳирадаги Франциянинг элчиси эди). «Мен қандай қилиб хур офицерлар Америкаликлар кучогига тушиб қолганини тушунмайман, ваҳоланки улар кўринишдан яхши офицерлардир» деганини ёзади. Суриялик таниқли сиёсатчи (Миср ва Сурия бўлинмаган пайтда Абдунносирнинг ноиби) Акром Ҳавроний ўз хотираларида шундай эслайди: «Абдунносир тарафдорларидан бўлган ва Миср билан яна

биралишни талаб қылган Жосим Алвон раҳбарлигига 1962 йил Ҳалабда уюштирилган харбий исён ишига хос суд терговида аниқланишича Америка консуллиги Ҳалабдаги исёнга одамларни исённи қўллашларига ва унда Жамол Абдунносирни суратларини турли жойларга осишга қизиқтириш орқали аралашганини қоралаган эди. Бу иш Сурия ҳукуматини Америка консуллигининг хизматларини тўхтатишини талаб қилишга ундаган эди». Ҳавроний шунингдек Совет Иттифоқи етакчиси Хрушчов Москвада Абдунносир билан бўлган биринчи учрашувда уни Фарб билан қилаётган алоқаси тўғрисида қаттиқ койигани ва ўша учрашувда Ҳавроний шахсан ўзи иштирок этгани ҳакида хотирлаган эди.

Абдунносир, хур офицерлар ва 1952 йилги инқилоб ўтмишдаги сиёсатдан бир парча бўлсада, лекин бу адаштириш таъсири бугунги кунимизгача давом этмоқда. Бу адаштирувнинг воқесини тўғри тушуниб олиш сиёсий ҳодисаларни тўғри тушунишда ёрдам беради. Агар ўша пайтда ушбу воқе табиати ҳакида ҳақиқий ва тўғри тушунча бўлганида Америка Мисрни Британиядан тортиб олмаган, унга карши кучлар чекинмаган ва Мисрда бундай узоқ вакт ўз нуфузини мустаҳкамламаган бўлар эди. Чунки у Мисрда нуфузини шунчалик мустаҳкамладики, Абдунносирдан кейинги келган барча президентлар АҚШ билан мустаҳкам алоқада эканликларини очиқ айтадиган ва Миср хавфсизлиги Америка хавфсизлигининг бир қисми деб тушунадиган бўлишди. Шунингдек Миср армияси Америка мудофаа вазирлиги ва бош штабига бевосита ва доимий боғланиб қолди. Америка мудофаа вазирлиги Миср армиясини қурол билан таъминлаяпти, машқдан ўтказяпти, уни модернизация қилиш ва ишларини тартибга солиш учун режалар ишлаб чиқяпти.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, сиёсий адаштирув давлатлар сиёсатининг бир қисмидир. Лекин бу кўз ўнгимизда бўлаётган барча ишлар фитна ва адаштирув дегани эмас. Балки бу воқени сиёсий тушунчаларни пайдо қилишда тўғри йўлга суюнган ҳолда таҳлил ва муҳокама қилиш керак деганидир. Бу йўлда ҳодисалар тафсири сиёсий фикрга асосланади, халқаро муаммоларни шахсий ҳис туйғулардан узоқ ҳолда, халқаро позиция ва унга алоқали маълумотларни жорий ҳодисаларга таъсир ўtkазадиган катта кучлар чизган режаларга боғлаб фаҳмлашга таянган ҳолда тушунилади. □

**МУСУЛМОНЛАРНИНГ МАЛАЙ ҲУКМДОРЛАРИ МИСОЛИ
ХУДДИ ЎЗИ УЧУН УЙ ҚУРИБ ОЛИБ, ЎША УЙИДАН
ПАНОҲ ИСТАГАН ЎРГИМЧАККА ЎХШАЙДИ**

﴿وَإِنَّ أُوهَرَتْ لَبِيْتُ الْعَكْبُوتَ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

**«Албатта уйларнинг энг мўрти ўргимчак уясидир,
кошки, улар билсалар эди»**

Нажоҳ Саботайн

Икки ҳукмдор гаплашиб қолиб, бири иккинчисидан сўрабди: Британия малайи бўлган яхшими ёки Америка малайими? Иккинчиси жавоб бериди: Британия ўз малайларини доимий фойдаланиш учун тайёрлайди, шу боис охирги лаҳзага қадар уларни химоя қиласди. Америка малайлари эса даврга хос малайлардир. Қачон даврлари тугаса, Америка улардан воз кечади-да, уларни ё аро йўлда ташлаб кетади ёки тарих ахлатхонасига улоқтириб ташлайди.

Биринчи ҳукмдор – ундинай бўлса, мен Британияга малайлик қиласман, дебди. Иккинчиси айтибдик: мен Америкага малай бўлганим яхши, чунки у энг кучли давлатдир.

Бугун айрим мусулмонларнинг ҳам аҳволи шундай. Улар араб халқлари қўзғолонига бошчилик қилиб, куч-қудратни Аллоҳнинг душманларидан умид қилишмоқда. Бу кимсалар сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий жиҳатдан қўллаб-куватловга эришиш учун мустамлакачи давлатларга бўзчининг мокисидек қатнашда ким ўзар ўйнашди. Шунингдек улар вазифалари тамом бўлиб, Фарб манфаатларига хизмат қилишга яроқсиз бўлиб қолган собиқ ҳукмдорлар ўрнини эгаллашга уринишмоқда.

Ҳокимиятга келиш эвазига улар кўрсатадиган хизматлар қуидагилардан иборат:

- Терроризмга қарши кураш дастаги остида Исломга қарши курашишлари ва ҳокимиятга келмай туриб терроризм рўйхатига киритилган жиҳодчиларга қарши жанг қилиш билан амалда буни исботлашлари шарт.
- Исломнинг ҳокимиятга келишига йўл қўймасликлари керак. Бунинг учун улар давлатнинг илмонийлигини химоя қиласдилар ва унинг конституциясию эски муассасаларини асл ҳолатидек, сақлаб қоладилар.
- «Исройл»ни химоя қилишлари, у билан илгари тузилган шартномаларга амал қилишлари шарт.

- Гарбга Исломий юртлар бойликларини эксплуатация қилишига ҳамда ичкарида ҳукмрон бўлиб олишига имкон берувчи халқаро қонунлар ва шартномаларга чекланишлари шарт.
- Халқаро Валюта Фонди билан Жаҳон Банки ҳукмронлиги остида қолишлари шарт.

Бунга мисол тариқасида Сурияни олайлик:

Сурия Миллий коалицияси Башар Асад ва унинг ҳокимиятдаги гумашталари ўрнини эгаллаш мақсадида Гарб давлатларининг ёрдамлари эвазига уларга хизмат қилишга рози бўлди. Лекин Сурия машаққатлари давомида коалиция аъзолари ўртасида кураш ҳукм сурди. Бироқ кофир давлатларнинг манфаатлари алоҳида-алоҳида бўлса-да, Ислом ва мусулмонларга карши курашда ҳаммасининг тили бир. Қачон улар Сурия қўзғолони Исломни бағрига олиб, Халифаликка чақира бошлаганига гувоҳ бўлишгач, улар қўрқувдан титроққа тушиб бир-бирларини қўзғолонни йўлдан уришга чақириши ҳамда қўзғолончиларни Асад режимига душманлик қилиш ўрнига ўзаро жанг қилишга гижгижлашди. Натижада, айрим қўзғолончилар билан алоқа боғланиб, уларга маблағ, қурол-яроқ ва озиқ-овқатлар берилди. Бундан эса қўзғолонга ҳукмрон бўлиб олишни, унинг ҳарбий қарорларини ўз назоратлари остига олишни ҳамда қўзғолончиларни Қатар, Амирликлар ва Саудиядан иборат молиялаштирувчи давлатлар рухсат берган вақтда жанг қиладиган, жангни тўхтатишга буюрган вақтда эса тўхтайдиган бўлишларини кўзлашди. Ана шунда бу айрим қўзғолончилар уруш савдогарларига, ёлланган қотилларга айланиб, холис мужоҳидларга қарши урушга қадам қўйдилар. Халифаликни барпо этиш тўғрисидаги мафкурага қора чоплаш керак эди. Шунда ИШИД ташкилоти орқали «халифалик» эълон қилиниб, қўзғолончилар Асад режимига қарши жангларини қўйиб, бир-бирларига қарши жанг қилишга ўтдилар, ўлжаларни ва озод этилган минтақаларни талашиб, ўзаро қирпичоқ бўлдилар, қурол-аслаҳаларни, озод этилган минтақаларни Асад режимига сотадиган бўлдилар ва Аллоҳ Таолонинг ушбу каломида айтилган кимсалар аҳволига тушиб қолдилар:

﴿مَثُلُ الَّذِينَ أَخْنَدُوا مِنْ ذُوْنِ اللَّهِ أَوْيَاءَ كَمَثُلِ الْعَنَكَبُوتِ أَخْنَدَتْ بَيْتًا وَإِنَّ
أَوْهَنَ الْبَيْوَتَ لَبَيْتُ الْعَنَكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

«Аллоҳдан ўзга «дўстлар»ни ушлаган кимсаларнинг мисоли худди (ўзи учун) уй қуриб олиб, (ўша уйидан паноҳ истаган) ўргимчакка ўхшайди, албатта уйларнинг энг нимжони ўргимчак уясидир, агар улар билсалар эди, (ўргимчак уяси каби ожиз бутлардан паноҳ истамаган бўлур эдилар)» [Анкабут 41]

Аллоҳ бу мисолни кофирлар билан дўстлашиш лозим, дея эътиқод қилган ва улардан нусрат-ёрдам, асбоб-ускуна, қурол-ярок, маблағ ва сиёсий қўллов талаб қилган кимсаларга келтириб, уларни ўзи учун уй қуриб олиб, унинг энг нимжон уй эканини билмаган ўргимчакка ўхшатди. Ўргимчак уйига назар солсангиз шуни гувоҳи бўласизки, унинг урғочиси уй қуради, кейин эркагини йўлдан уриб, унга киришга ва ўша ерда яашга гижгижлайди. Эркагидан хожатини қондириб олгач эса, уни еб ташлайди ёки то тухум қўйиб, бола очгунига қадар уни ўша ерда ушлаб туради-да, кейин болаларига едиради, ёхуд эркаги қочишга муваффақ бўлиб, қувфинда хор ҳаёт кечиради. Ўргимчак болалари эса ўша мўрт уйни талашиб, бир-бирини ўлдиради...

Мустамлакачи ва уларга тобе регионал давлатлар ўргимчакнинг урғочисидир. Бу урғочи ўзининг иқтисодий, сиёсий, ҳарбий ва хавфсизлик тўрлари ёрдамида миллий регионал давлатларни қуради. Миллий коалиция, ҳарбий кенгаш сингари урғочи ўргимчак изидан юрувчилар эса урғочининг тўрига илинган эркак ўргимчаклардир. Улар шу урғочининг мақсадларини рӯёбга чиқаришади, унинг байроғини кўтариб, мустамлакачи давлатлар манфаати йўлида лаилаҳа иллаллоҳ байроғига қарши курашишади, Халифалик лойиҳасига зарба беришади. Кейин билаклари кучга тўлган пайтда, худди ўргимчак болалари каби, ўзаро жанг қилиб, бир-бирини тугатишади.

Қачон уларнинг орасидан айрим отряд ва бригадалар тўла хукмронликни қўлга олса, кофир давлатлар вазифаси тугаган ва сиёсий майдонда хавф туғдириб қолганларидан воз кеча бошлайди. Сиз сурияликлар Ливия ва бошқа кўзғолон юртларидан ибрат олинг:

Европа Мустафо Абдулжалилга Ливия миллий кенгаши, деган уй тўқиб берган эди. Мустафо Ливия нефтини ва бойликларини Европага сотиб бўлгач, Европа уни йўлнинг ўртасида ташлаб кетди. Ҳарбий қўмондон Абдулҳаким Билҳоҳга ҳам худди шундай уй қуриб берди ва у Қаззофий устидан ғалаба қозонгач, уни ҳам аро йўлда қолдирди. Мана, ливияликлар бугун бир-бирларини қириб ётибдилар, уларнинг кофир Ғарб қуриб берган уйлари эса ўргимчак уйидан ҳам мўртдир.

Яманда Абдуроббиҳ Мансур Ҳодий ва унинг тарафдорлари инглизча ўргимчак уйига киришди, Ҳусийлар ва зоҳирда Али Абдуллоҳ Солиҳ эса америкача ўргимчак уйига киришди. Бу уйларнинг мўртлигига қарамай, иккала уй аҳли бир-бирларига қарши курашди, бир дин вакиллари ўртасида жанг авжига чиқди. Ҳозир, Солиҳ қочгани тинч жой қидириб ётибди, эртага эса тарих ахлатхонасига улоқтириб ташланади. «Қатъийлик бўрони» қаҳрамонларига келсак, уларга ҳам оз қолди, чунки улар кофир Ғарбнинг вакиллари сифатида уруш бошлаб, унга итоат қилишдан куч-қудрат излашди. Улар ҳақида Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿الَّذِينَ يَتَخَذُونَ الْكَفَرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَيْتَنَّعُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةُ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ حَمِيعًا﴾

«Улар мўминларни қўйиб кофирларни дўст тутадилар, улар ўша кофирлар олдидан куч-қудрат излайдиларми?! (Овора бўладилар!) Зеро, бор куч-қудрат Аллоҳникидир» [Нисо 139]

Ҳа, сиёсий, ҳарбий ва иқтисодий ёрдам излаб, Америка ва Европага бўзчининг мокисидек қатнаб, бу билан куч-қудрат умид қилаётганлар хато йўлни танладилар. Чунки куч-қудрат ёлғиз Аллоҳнинг олдида. Унинг Ўзи кучли қиласи, заиф қиласи, беради, тортиб олади. Америка ва Европа эса Аллоҳнинг маҳлукларидан бири холос, ҳеч нарса қўлларидан келмайди.

Аллоҳ Азза ва Жалла Қуръони Каримда бу ҳақда бизга кўп мисоллар келтирган. Масалан, мунофиқлар бошчиси ва яҳудийлар иттифоқчisi Абдуллоҳ ибн Убай Ибн Салулни олинг. Ўшанда Росууллоҳ ﷺ Бану Қурайзани қуршовга олиб, ўз ҳукмронлиги остига киритадилар, шунда бу мунофик туриб, – эй Муҳаммад, менинг тарафдорларимга омонлик бер, деди,

унинг тарафдорлари Хазраж қабиласи иттифоқчилари эди. Росууллоҳ унга гапиришга шошилмадилар, у яна – эй Мұхаммад, менинг иттифоқчиларимга омонлик бер, деганди ул зот ундан юзларини бурдилар, Ибн Салул Росууллоҳнинг совути чўнтағига қўлини солиб тортди, Росууллоҳ ﷺ унга «қўйиб юбор мени», дедилар. Росууллоҳ ﷺ шундай ғазабландиларки, ҳатто юзлари ловуллаб кетди, кейин унга «ҳолингга вой бўлсин, қўйиб юбор мени», дедилар, Мунофиқ бўлса «Аллоҳ ҳаққи, менинг иттифоқчиларимга омонлик бериб, улардан тўрт юзта совутсиз аскарни, уч юзта совутли аскарни тирик қолдирмагунингча сени қўйиб юбормайман. Чунки улар мени арабу ажамлардан урушда ҳимоя қилишган, сен уларни бир кечада ўлдириб юборасанми, Аллоҳ ҳаққи, мен бизга бало етишидан қўрқадиган кишиман», деди. Росууллоҳ ﷺ улар сенини (ўлдирмайман), дедилар ва ўшанда Аллоҳ Таолонинг ушбу каломи нозил бўлди:

﴿إِنَّمَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَخَذُوا أَلَيْهِودَ وَالنَّصَارَىٰ أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أُولَئِكَءِ بَعْضٌ وَمَنْ يَتَوَهَّمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ دُونُهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴾ فَرَأَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَرِّعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ خَشِّيَ أَنْ تُصِيبَنَا دَآرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهِ فَيُصَبِّحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي أَنفُسِهِمْ نَذِيرٌ﴾

«Эй мўминлар, яхудийлар ва насронийларни дўст тутмангиз, уларнинг баъзилари баъзиларига дўстдирлар, сизлардан ким уларга дўст бўлса, бас, у ўшалардандир. Албатта, Аллоҳ золим қавмни ҳидоят қилмас. Бас, Сиз дилларида мараз бўлган кимсаларнинг – бизга бирон бало етишидан қўрқамиз, деган ҳолларида улар (кофиirlар) томонга шошаётганларини қўрасиз, шояд Аллоҳ мусулмонларга ғалаба берса ёки ўз ҳузуридан (бу мунофиқ кимсаларни шарманда қиладиган) бирон ишини келтириб, улар ичларида яширган нарсаларига надомат қилувчиларга айланиб қолсалар» [Моида 51-52]

Кофиirlарни ҳимоя қилиш ва уларга ёрдам бериш, мусулмонларни дўст тутмаслик шубҳасиз ҳаром иш. Ким шундай қилса, золим ҳисобланади. Кимда-ким ёмон кунлар келишидан ҳамда кофиirlар бир кун келиб ғолиб бўлишларидан қўрқиб, кофиirlардан ёрдам талаб қилса ва улар билан

Хукмдорларнинг мисоли худди ўзи учун уй қуриб олиб, ўша уйидан паноҳ истаган ўргимчакка ўхшайди дўйстлашса, албатта улкан ҳаромга қўл урган бўлади, эътиборсизлиги учун қиёматдан олдин бу дунёдаёқ пушаймон бўлади.

Аммо Уббода ибн Сомит Росулуллоҳ ﷺнинг олдилариға бордилар. У жоҳилият даврида яхудийлар билан иттифоқчи бўлган эди. Исломга киргач, Росулуллоҳ ﷺ учун улардан воз кечди ва Аллоҳ Азза ва Жалла билан Росули ﷺга уларнинг иттифоқчилигидан покланди. Кейин бундай деди: «Ё Росулуллоҳ, мен Аллоҳга, Росулига ва мўминларга иттифоқчи бўлдим, мен кофирлар иттифоқчилигидан ва дўйстлигидан воз кечдим». Шунда Аллоҳ Таоло бу киши ҳақида ушбу оятни нозил қилди:

﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ إِذَا آتُوهُمْ حَزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَلِيُونَ﴾

«Кимки Аллоҳни, унинг Росулини ва мўминларни дўст тутса,
(нажсот топгай). Зеро фақат Аллоҳнинг ҳизбигина
голибдирлар» [Моида 56]

Дарҳақиқат, Уббода ибн Сомит Аллоҳнинг ғолиб ҳизбидан бўлди ва мусулмонлар нусрат қучиб, куч-қудратга тўлдилар, Форс ва Румдан иборат энг йирик давлатлар устидан ғалаба қозондилар, Ислом давлати уч қитъани: Шарқдан Хитойдан тортиб, Фарбдан Тинч Океанига қадар, Шимолдан Европадан тортиб, Жанубдан Африкага қадар кенгайди.

Бану Қайнуқо яхудийларини Росулуллоҳ ﷺ Шомдаги Азраотга кўчириб юбордилар ва ўша ерда ҳалок бўлишди. Яхудийлар нуфузи шу тарзда йўқ қилинди. Макка фатҳ қилиниб, Исломга бўйсундирилди. Абдуллоҳ ибн Убай дўст тутган яхудийлардан ҳам, мушриклардан ҳам куч-қудрат топмади. У билан Уббода ибн Сомит ўртасидаги фарқ бекиёс эди. Чунки Уббода ибн Сомит инша Аллоҳ, жаннат аҳлидан бўлса, Абдуллоҳ ибн Убай Ибн Салул жаҳаннам оловининг энг тубига мансуб эди. У ер нақадар ёмон жойдир. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿إِنَّ الْمُنَفِّقِينَ فِي الدُّرُكِ أَلْأَسْفَلُ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾

«Албатта, мунофиқлар дўзахнинг энг тубан жойида бўлурлар ва улар учун бирон маададкор топа олмайсиз!»

[Нисо 145]

Биз Сурияда жанг олиб бораётган гурухларга бундай деймиз:

Сиздан олдин Совет Иттифоқига қарши жанг қилган кўзғолончи афғонларга боқинг. Совет Иттифоки қулагандан сўнг уларга нима бўлди? Ғарб қасддан у ердаги барча гурухларга қурол-яроқларни оқизиб юборди, натижада, улар ўртасида йиллар давомида уруш бўлди, оқибатда иш америкаликлар ювиндихўри Карзай қўлига ўтди... Гёё бу уларнинг кофиirlар билан дўстлашиб, кофиirlар йўлида бир-бирларига қарши жанг қилишгани учун Аллоҳдан бир жазо сифатида бўлди.

Қаранг, Америка Женева конференциясида ишлаб чиқсан ечими бўйича, бугун кўзғолончиларнинг Асадга қарши жанг қилиш мақсадидан буришни ва қуролли гурухларнинг ўзаро низо-жангга тикиб қўйишини истаяпти. Агар сиз унинг изидан борсангиз, мазкур ўргимчак мисоли бўласиз ва афғонлар топган тақдирни топасиз. Бас, ўзингиз учун ҳам, мусулмонлар учун ҳам Аллоҳдан кўрқинг, мусулмон биродарларингиз сўзига қулоқ солишингизга қўймаётган ва ҳаққа қайтишингизга тўсқинлик қилаётган анави қўмондонлардан сафингизни тозаланг.

Давлатлар фақат ҳарбийларгагина асосланмайди, чунки ҳарбийлар жойи фақат жангоҳлардир. Аммо инсонлар ҳаётини тартибга солиш, деган нарса ҳам борки, бунинг учун давлат структураси, дастури, низоми ва Ислом аҳкомига мувофиқ фуқарони бошқариш тўғрисида соғлом фикрга эга сиёsatчилар керак бўлади. Буни эса ҳарбийлар тушунмайдилар ва тушуна олмайдилар. Шу боис сиз ички жангга бўлаётган чорловларга алданманг, қўлингизни холис онгли кишилар қўлига қўйинг-да, Башар Асад режими ва унга ёрдам берадиган давлатларга қарши бир мушт бўлиб курашинг. Чунки нусрат фақат Аллоҳдандир, Аллоҳ эса Халифалик давлатини барпо этиш, бошқарув, иқтисод, ижтимо, ички ва ташқи сиёsat, таълим, ахборот, адлия каби ҳаётнинг барча соҳаларида Исломни татбиқ этиш орқали динимизнинг ҳар томонлами қоим қилувчи зотларгагина нурсат беради.

Аллоҳ Таолодан Умматни фақат яхшилик келтирадиган ишларга етаклашини, уни Ғарб ва унинг малайлари васвасаларидан узок қилишини сўраймиз. □

САУДИЯ РЕЖИМИ ИСЛОМГА ҚАРШИ КУРАШДА САУДИЯ ИЧКАРИСИДА ҲАМ, ТАШҚАРИСИДА ҲАМ ФАРБ ОРТИДАН БОРМОҚДА (2)

Абу Абдуллоҳ – икки Муқаддас Ҳарам юрти

**Саудия дин пешволари мўътабарлиги ва либераллар
хукмронлиги ўртасида!**

Саудлар оиласи, юрт тепасига келганидан бошлаб бошқарувда ўзлари даъво қилган қонунийликка таяниб келмоқда. Улар ўз бошқарувларининг асл моҳиятини соҳталаштириш ва бу бошқарувга дин либосини кийдириш орқали соф Ислом динини, соғлом тавҳид ақидасини ҳамда ахли сунна вал жамоа йўлини ҳимоя қилишини доим даъво қилиб келади. Шунингдек улар одамларга баъзи ишларнинг бидъатлиги тўғрисида тасаввур бериб шу бидъатларнинг кенгайишига қарши курашишини ҳам иддио қилади. Бундан ташқари уларнинг даъво қилишича Саудия давлат сифатида Ислом хукмларини татбиқ қилувчи ягона давлатdir. «Ҳаёт» рўзномаси 2014 йил 3 январ.

Шунинг учун Саудлар оиласи ҳокимиятга келганидан бошлаб шайхлар ва сарой уламоларига ҳамда яқин вақтдан бери одамлар бўйнига қилич мисол тиралиб олган «амри маъруф, наҳи мункар ҳайъати» аъзоларига кенг нуфуз бериб қўйди. Шунингдек, уларнинг – соф динни татбиқ қилиш ва уни муҳофаза этиш баҳонасида – жамият ичига ўз нуфузларини чуқурроқ киритиб олишларига ҳам имкон берди. Аслида эса улар одамлар бўйнига миниб олган бўлиб, ўзларининг ваъз-иршодларидағи сатҳий-қолоқ фикрлари, қўпол-ёмон муомалада бўлишлари билан одамларни динда фитналантирум оқда ва диндан нафратлантирум оқда. Зоро, Саудлар оиласи улар ёрдамида ҳеч ким рақобат қилолмайдиган тарзда ўз оиласарининг хукмронлигини кафолатлади. Уларни муҳосаба қилишга уринган ёки юрт ахлига қилинаётган зулмни ўзгартиришга ҳаракат қилаётган ҳар қандай кучни йўқ қилишади. Шунингдек, ҳокимга қарши чиқиш ҳаром, деган даъво билан одамлар устидан назорат кучайтирилади «Шарқ» рўзномаси 2012 йил 5 ноябр. Бу тўғрида ҳатто ўйлаб кўрган ҳар бир шахс боғий саналиб, унга қарши курашилади «Риёз» рўзномаси 2014 йил 22 апрел. Икки муқаддас Ҳарам юрти ахли яшаётган аччиқ турмуш тарзини ўзгартиришга чақиравчи хизб ва жамоалар тузишни ҳам ҳаром санайдиган фатволар

чиқарилади ([«Иқтисодия»](#) 2014 йил 24 апрел), бу билан мусулмонлар сафини бўлишади, бу хоинликларини фош этаётган ҳар қандай жамоий ҳаракатга чек қўйишади. Бу ҳукмдорларнинг қудратдаги баркарорликларига хавф солувчи ҳар қандай уринишни йўқ қилиш учун чиқарилаётган фатволар саноқсизdir. Бундан ташқари, бу шайхлар ўтказаётган дарсларида асосий эътиборни ақида, тавҳид ва ибодатларга қаратиб давлат сиёсатига тааллукли масалалардан одамларни ғафлатда қолдиради. Уммат ишларини бошқариш, унга ғамхўрлик қилиш ва ҳукмдорларни муҳосаба қилиш каби масалалар билан боғлиқ ҳар қандай илмни бекор қиласди. Улар шу орқали сиёсат ишларини саудлар оиласининг ёлғиз ўзлари, хоҳлаганларича, ҳеч кимнинг муҳосабаси ёки тўсқинлигисиз бошқаришни исташмоқда. Ҳатто шу шайхлардан бири илм толибларига – дарсдан бошқа нарса билан шуғулланмаслик ва сиёсатни сиёсатчиларга қўйиб бериш тўғрисида ваъз ўқиди [«Мадина»](#) 2014 йил 18 феврал. Қанча-канча лекциялар, дарслар, фатволар, конференциялар уюштирилиб, уларда сиёсат билан шуғулланмасликка чақирилди ва хизблар, жамоалар тузишни ҳаромлиги, иш эгаларига итоат қилиш вожиблиги таъкидланди.

Бироқ ўтган йиллар мобайнида ҳукмрон оила Саудия жамиятида илмоний либерал муфаккирларнинг нуфузини кучайтириш ва бунинг муқобилида шайхлар, уламолар салоҳиятига ва уларнинг жамиятдаги ролига чек қўйиш учун бир неча сезиларли ҳаракатлар олиб бора бошлади. Қирол Абдуллоҳ ибн Абдулазиз даврида айни фикр тарафдорлари жамиятда кескин кўпая бошлади, ҳатто илмонийлик ва либералликка бўлган чақириқ яққол намоён бўлди. Ҳолбуки, илгари бундай чақириқлар ҳақида гапириш ҳам ҳаром саналарди. Кунлик рўзномалар илмоний ва либерал тушунчаларни улуғловчи муфаккир ёзувчилар мақолалари билан тўлиб кетди. Улар инсонлар бу тушунчалар ва улардаги эзгуликлар моҳиятини тушунмасликларини даъво қилишади, бу тушунчаларни ва улардаги ёвузликни, Ислом тушунчаларини вайрон этишини эса инкор этишади. Улар илмоний, либерал тушунчаларни – акл аҳамиятини орттирадиган энг афзал тушунчалар, дея баҳолашади. Шундай қилиб, бу илмонийларга эркинлик берилиб, уларни жиловсиз қўйиб юборилади ва бунга терроризмга қарши курашни, экстремизм ва ақидапарастлик мағкураларини йўқ қилишни, фуқаровий янгиланиш ва ислоҳий лойиҳаларга даъват қилишни дастаклашади.

Илмонийлар гурухи коғир Farbga маҳлиё эканликларини яширишмайди, Farb фикрлари, қадриятлари ва ахлоқий нормаларини

оғиз қўпиртириб мақташдан чарчашибайди, мусулмонларни эса масхаралаб, улардан жирканишни, Ислом ва унинг маданиятини рад этишни қўйишшибайди. Шунинг учун бугун қаршимиздан аллақандай бир ёзувчи чиқиб олиб, Исломга алоқадор барча нарсага хужум қиласиган, Ислом бошқарувини қироллик ва императорлик бошқарувидан фарқи йўқ, ўшаларга тақлид қилинган, дейдиган бўлиб қолди, бу ажабланилмайдиган оддий ҳолга айланди «ал-Жазира» рўзномаси 2013 йил 26 апрел. Бу кимса исломий сақофатга хужум қилиб, бундай дейди: «Аксар мусулмонлар – исломий сақофат ўхшаши йўқ мумтоз сақофат бўлиб мусулмонлардан олдин хеч бир халқ бундай сақофатни кўрган эмас, дея хом хаёллик қилмоқда» «ал-Жазира» рўзномаси 2013 йил 30 ноябр. Яна бир ёзувчининг даъвосича, Халифаликнинг қайта барпо бўлиши амри маҳол бўлиб, бу афсоначиларнинг фикридан ўзга нарса эмас. «Ватан» рўзномаси 2014 йил 22 май. Яна бир ёзувчи бўлса Ислом Умматини ҳадеб кофирлар, илмонийлар ва либералларни дуоибад қиласиган, илмсизлик, айримачилик, қотиллик ва террорчиликдан бошқа нарсани билмайдиган бадбаҳт миллат, дея сифатлайди, Farb миллатларига эса «адолат, тенглик ва озодликни яхши билувчи миллат», дея баҳо беради «Ватан» рўзномаси 2014 йил 14 март. Бошқа бир ёзувчи Farb ахлоқ нормаларига қойил қолганини билдириб, Ислом ва мусулмонларнинг Farb ахлоқ нормаларидан афзаллик жойи йўқлигини даъво қиласи «Шарқ» рўзномаси 2014 йил 20 январ. Яна бир ёзувчи хоним – илмонийликни барча яхшиликларга олиб борадиган йўл, ҳаёт неъмати, инсон шодлиги, бағрикенглик сурати ва эркинлик ибтидоси, дея бизга дарс бермоқда «Риёз» рўзномаси 2014 йил 13 март. Хоним яна бир мақоласида эркак-аёл аралаш бўлишининг ҳаромлиги ҳукмига хужум қилиб, эркак-аёл аралаш бўлиши Одам ва Ҳаводан таркиб топган башарий бир табиий учрашувдир, дейди «Риёз» рўзномаси 2014 йил 17 апрел. Яна бир илмоний ёзувчи бизга демократиядан дарс беради ва Америка сайловлари бағрикенглик билан ўтишини, номзодлар ўртасида айримачилик қилинмаслигини мақтайди «Риёз» рўзномаси 2014 йил 18 апрел. Яна бошқаси ўз мақолаларида ва қарашларида ҳар куни Farb фикрларини, ахлоқий нормаларини, тузумини мақтайди, ўз урф-одатлари ва сақофиий меъросини сақлаган жамиятни эса коралайди.

Кейин, айрим кимсалар Аллоҳ ва Росулига нисбатан беадаблик қилишдан ҳаёл қиласиди. Бунинг оқибатида зааркунанда ахборот воситаларининг Исломни таҳқиқлаши ва жамиятда худосизлик фикрларини тарқатиши сабабли, бу кимсаларнинг масаласи судда

фикр ва сўз эркинлиги «масаласи»га айлантирилмоқда. Шу орқали улардан айримлари озод этилаётган бўлса, айримлари юзаки равишда сиртдан қамоққа ҳукм қилингапти. Кейин эса қирол авфи ёки ҳукумат қонуни асосида улар ҳам озод этилмоқда.

Farb илмоний сақофатидан заҳарланган илмонийларнинг ҳамда давлатнинг расмий масъулларининг «чақиб» олишларидан шайхлар ва уламолар омон қолмади. Ҳукмдорлар мана шу гарбпаратларга ҳар куни ўз мақола ва матбуотларида уламо ва шайхларни «чақиб» олишларига қўйиб берди. Ҳатто даъват ва иршод ишлари вазирлиги ҳам ҳар бир имом-хатибни огоҳлантириб, агар илмонийларнинг кўрсатмалари ва мулоҳазаларини қабул килишмаса, ишдан бўшатиш билан таҳдид қилди. ([«Риёз» рўзномаси 2014 йил 3 апрел](#)). Ҳар куни ўнлаб имом-хатибларга экстремистик даъватларни қилмаслик, ҳизбий фикрларни тарқатмасликка оид буйруқлар бериб борилади. Илмонийлаштириш найзаси ҳатто амри маъруф ва нахий мункар ҳайъатига ҳам санчилди. Бу ҳайъат доно ва одил, деган мактовлар билан очилган маъмуриятда ястаниб ўтирадиган мазкур илмоний раҳбариятга бўйсунадиган ҳайъат бўлиб қолди ва аста секин ўзининг жамиятдаги ролидан воз кеча бошлади. Шунда вазирлар маҳкамасидаги эксперплар ҳайъати «айни соҳада ҳаракат қилувчи ҳайъат аъзолари фаолияти» учун ижроий лойихаларни тузиб берди [«Уккоз» рўзномаси 2014 йил 24 ноябр](#). Бундан ташқари, ҳайъат аъзолари учун мамлакатнинг барча ерида турли интеллектуал хавфсизлик курслари ташкил қилинди ([«Мадина» рўзномаси 2014 йил 7 январ](#)), ҳамда инглиз тилини ўрганиш учун уларга грантли хорижий курслар ([«Шарқул Авсат» 2009 йил 30 июл](#) ва [«Сидней» журнали «Хаёт» рўзномасига таяниб чоп этган 2013 йил 12 март](#)), грантли курслар ташкил қилинди. Ҳатто намоз вақтида дўконларни беркитиш каби жамиятнинг мустаҳкам асосларидан бири саналадиган ва татбиқ этилиши ҳайъат томонидан зўр бериб назорат қилинадиган исломий ташқи кўринишлар ҳам омон қолмади. Чунки ҳайъат раиси чиқиб, дўкон ишчилари намоз вақтида масжидга бормай намозларини дўконларида ўқиб олишлари мумкин, дея баёнот берди. Ҳайъат бу билан дўкон ва корхоналарнинг намоз пайтида ёпилишига буюрувчи қоидаларни енгиллаштириди [«Рейтер» 2014 йил 1 январ](#), [«Араб Ньюс» рўзномаси 2014 йил 1 январ](#).

Хокимиият учун кураш: фарзандлар юлдузининг сўниши ва набираларнинг кўтарилиши

Бу борада кейинги авлод аждодлардан қолишмади. Гап шундаки, ҳокимиият учун кураш Саудия давлати пайдо бўлганидан

бошлаб, унинг хусусиятларидан бирига айланган. Бу кураш очик эълон қилинмаса-да, бироқ воқеаларни дикқат билан кузатаётган киши уни англай олади. Бу кураш – хусусан, қиролнинг саломатлиги ёмонлашгани тўғрисида хабарлар тарқалгач – жамиятни бекарорлашишига ва назоратсиз қолишига олиб келди. Ҳокимият келажаги нима бўлиши, қирол Абдуллоҳнинг вориси бўлмиш Салмоннинг саломатлиги ёмонлашган пайтда, Абдуллоҳнинг ўрнини ким эгаллаши, шу нарсалар тўғрисида тортишувлар ва башоратлар пайдо бўлди. Бу оиласининг ҳокимият учун кураши ҳамда ундаги ҳар бир курашувчи гурухнинг қиролликка номзодлар рўйхатидан жой олишга кўз олайтириши, буларнинг ҳаммаси жамиятда яккаҳокимлик қилиб келаётган саудлар оиласининг қонунийлиги тўғрисида қўшимча баҳс-мунозараларни пайдо қилди. Ахволни янада ёмонлаштирган нарсалар жумласидан: жамият бекарорлашди, қирол оиласи мулозимлар тайинлаш ва бўшатишга оид карор чиқарувчи гурухга ажralди. Бу гуруҳ ҳукмрон оиласида кучли нуфузга эга шахсларни ишдан бўшатиш ва ҳозирги қирол набиралари, айниқса, ўғилларининг давлат бўғинларини ўз қўлига олишлари учун мастаҳкам замин яратди. Масалан, Муҳаммад ибн Фаҳдни Шарқий минтақа амирлигидан, Холид ибн Султонни мудофаа вазирлиги ноиблигидан, Халил Файсални Маккан Мукаррама амирлигидан бўшатди. Миллий қўриқчилик вазирлигига янгиланиш пайдо қилиб, унга қиролнинг ўғли Мутъабни тайинлади. Бу лавозим орқали Мутъаб бош вазирлик йиғинларини ташкиллаштиришга ҳамда ўғли Абдулазизни ташқи ишлар вазири ноиблигига, яна бир ўғли Машъялни Маккан Мукаррама амирлигига, Таракийни Риёз амирлигига тайинлаб олишга муваффақ бўлди. Афтидан, қирол Абдуллоҳ ўғилларини давлат мансабларига кенг жойлаштирилиши табиий кўринмоқда. Ваҳоланки, бунинг остидаги асл мақсад, келажакда қирол набираларини ҳам давлатнинг юкори лавозимларига тайёрлаш, олиб кириш ва жойлаштиришdir. Кейин Муҳаммад ибн Салмон давлат бош вазири лавозимига, Сауд ибн Ноиф Шарқий минтақа амирлигига таъйинланди. Кейин жамиятни нисбатан барқарорлаштириш мақсадида янги мансаб тузилди ва бу валиаҳд валиаҳди лавозими бўлиб, унга амир Муқрин ибн Абдулазиз танланди. Бу карор кўпчилик томонидан қабул қилиниб, юксак баҳоланди («Риёз» 2014 йил 29 марта). Ҳатто шайхлардан бири бунга қироллик хавфсизлигининг асоси, деган сифат берди («Шарқ» 2014 йил 6 апрел). Мана шундай мансабларга тайинлаш иши орқали ҳокимият учун курашаётган

гурухлар ўртасида назорат ўрнатилди, мамлакат яқинлашиб келаётган тўқнашувлардан – вақтинчалик бўлса ҳам – йироқлаштирилди, аммо ҳокимият учун курашнинг янги даври бошланди ҳамда барча мулозимлар мажбуран ўйинни қайтадан бошлашга ундалди, бунинг қандай бўлишига келаётган кунларда гувоҳ бўлинади. (Ушбу мақола қирол Абдуллоҳнинг тириклик пайтида ёзилган. Бугунги қирол Салмон пайтида сиёсий мансаблардаги ўзгаришлар ҳам, масалан, Абдуллоҳ ўлганидан сўнг унга мойил мулозимларни ишдан бўшатиб, ўринларига Салмонга ва унинг америкача сиёсати тарафдори бўлган шахсларни таъйинлаш каби ўзгаришлар ҳам, мамлакатда саудлар оиласи томири мустаҳкам илдиз отганидан далолат қиласи).

Бу режимнинг қўзғолонларга нисбатан позицияси ва Исломга бўлган душманлиги

Росулулоҳ ﷺ бундай дедилар:

«مَا مِنْ أَمْرٍ يَحْذِلُ امْرًا مُسْلِمًا فِي مَوْضِعٍ تُشْهَكُ فِيهِ حُرْمَتُهُ وَيُنَقْصُ فِيهِ مِنْ عِرْضِهِ إِلَّا حَذَلَهُ اللَّهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ نُصْرَتَهُ وَمَا مِنْ أَمْرٍ يَنْصُرُ مُسْلِمًا فِي مَوْضِعٍ يُنَقْصُ فِيهِ مِنْ عِرْضِهِ وَيُنَقْصُهُ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ إِلَّا نَصَرَهُ اللَّهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ نُصْرَتَهُ»

«Қайси бир мусулмон бошқа бир мусулмонга хуқуки поймол қилинаётган ва обрўи тўкилаётганда ёрдам бермаса, у Аллоҳнинг ёрдамига муҳтоҷ бўлган жойда, Аллоҳ ҳам уни ёрдамсиз қўяди. Қайси бир мусулмон бошқа бир мусулмонга хуқуки поймол қилинаётган ва обрўи тўкилаётганда ёрдам берса, у Аллоҳнинг ёрдамига муҳтоҷ бўлган жойда, Аллоҳ ҳам унга ёрдам беради».

Афтидан, саудлар ҳукмдорлари бу ҳадиси шарифни қалблари тўрида ёдда сақлашган ва уни тушунишган. Бироқ ташлаётган қадамлари унга бутунлай тескари! Мисол учун, араб оламида қўзғолонлар бошланган пайтдан бошлаб, бу юрт ҳукмдорлари қўзғолонни бўғизлаш ва издан чиқаришга кучларини аямай сарфлашмоқда. Ваҳоланки, бу қўзғолонлар аслида ўз машакқатлари ва баҳтсизликлари сабабчиси бўлган ғарбпаст ҳукмдорлар сиёсатига қарши бош кўтарган Уммат фарзандлари қўзғолони эди. Бироқ Тунис раҳбари Ибн Али Жидданинг иззатикромли меҳмонига айланди, Миср Мубораги ҳам худди шундай бўлди. Саудиянинг Мисрдаги позицияси, у ердаги малайлари орқали юртдаги мусулмонлар бирлигини бўлиб ташлаш, ўрталарига нафрат ва адоват уруғини сочишдан иборат бўлди. Токи, мусулмонлар ўзаро нафрат ва адоват оқибатида эски

режимларини құмсаб қолишин. Бу давлат Кинона юртидағи құзғолонни бўғизлашга бор кучи билан ҳаракат қилди. Чунки мусулмонлар мінтақада бошлашган ва малай режимларни ағдаришга киришган ўша ўзгартириш ҳаракати Саудияга ҳам уланиб кетишидан кўрқди. Бу ҳаракати Мисрдаги ҳарбий инқилобни биринчи кундан бошлаб қўллаб-қувватлаганида яққол кўзга ташланди. Кейин Мисрдаги янги ҳукуматга миллионлаб риёл сарфлаб, уни мисрликлар бошига тушаётган иқтисодий бўхрон туфайли сақлаб қолишга уринди. Бу қўллаб-қувватлови 3 миллион долларга етди «Арабийя» сайти 2013 йил 9 июл. Келаётган августга қадар эса ойига 600 миллионга тўғри келди «ал-Жазира» рўзномаси 2014 йил 18 май. Булардан ташқари, инқилобни сиёсий жиҳатдан ҳам қўллаб-қувватлади. Масалан, қирол Абдуллоҳ иккى ой ичидә қаторасига иккита баёнот берди ва уларда Миср ҳукуматини қўллаб-қувватлашини, инқилобчиларга ёрдам беришини ва Кинона ерида террорчилликка карши курашни дастаклаш билан мусулмонларни қирғин қилганини олқишилашини билдириди. «Иқтисодия» рўзномаси 2013 йил 16 август. Саудия ташки ишлар вазири ҳам баёнот бериб, Мисрга айрим Ғарб давлатлари томонидан тўхтатиб қўйиш билан пўписа қилинган ёрдамларни Саудия беражагини билдириди «Франс 24» 2014 йил 19 август. Саудия ички ишлар вазирлиги Ихвонул Муслимин жамоасини террорчи жамоа, деб эътибор қилиш тўғрисида қироллик фармони ва қарорини чиқарди ва буни Миср ҳукуматини Ихвонул Муслимин жамоаси хавфидан қўллаб-қувватлаб шундай қилди.

Саудлар оиласи позицияси Сурия қўзғолонига нисбатан ҳам худди шундай бўлди. Бу оиланинг бирдан-бир ташвиши қўзғолонни исломий йўналишидан буриб юбориш бўлди. Зеро, у холис исломий қўзғолон эди. Ғарбнинг на кўрсатмаларига, на режаларига рози бўлаётган эди. Шунинг учун ҳам Саудия ҳукумати Суриядаги бир неча отрядларни сотиб олди. Нусайрий (алавий) режимига қарши курашда уларни қўллаб-қувватлашни дастаклаб, қурол-ярок ва маблағ билан таъминлади, бу билан ўша отрядларни ўз нуфузи остига киритиб олиб, Ғарб режаси бўйича ҳаракатлантиришни кўзлади. Бундан ташқари, Саудия «Женева-2» конференциясида иштирок этди ва уни қўллаб-қувватлади «Риёз» рўзномаси 2014 йил 22 январ. Бу конференциядан Сурия режимига танг ахволдан кутуладиган йўл топиб бериш ҳамда у ердаги Исломий Халифалик лойихасига қарши тил бириктириш мақсад

қилинганди. Чунки бу лойиха исломий бошқарувга ва Исломий Халифаликка муштоқ Шом ахлининг талабига айланган эди.

Саудия ҳукмдорларининг бундай позициялари жамиятда тескари акс этди: юрт аҳли бу ҳукмдорларнинг қилмишларидан ҳайратга тушдилар, Кинона еридаги мусулмонларни қирғин қилаётган кимсаларни маблағ ва сиёсий позиция билан қўллаб-кувватлашаётганидан, Миср ва Шомдаги душманлар ва илмонийлар тарафига ўтиб олишганидан ҳайрон қолдилар. Бироқ юртдаги айрим уламолар, шайхлар ва юрт фарзандлари эгаллаган холис позиция ҳукмдорларнинг ўз аҳлларидан бутунлай узилиб колганларига далолат қиласи. Чунки бу холис позицияда турган инсонлардан қўпчилиги Миср инқилобини ва мусулмонлар қирғинини қўллаб-кувватловчи саудлар ҳукумати позициясидан норози эканликларини очиқ билдиримоқдалар, мусулмонларни сохта демократия ўрнига шариатни талаб қилишга даъват килмоқдалар. Холис уламолар бирин-кетин баёнотлар чиқариб, унда Мисрда содир этилган жиноятларга сукут қилинаётганидан, давлатларнинг инқилобни тан олиб, уни қўллаб-кувватлашаётганидан даҳшатга тушганларини айтмоқдалар. Айниқса, бу ҳукмдорларнинг Сурия қўзғолонига нисбатан тутган позициялари улар билан аҳоли ўртасидаги жарликни баттар кенгайтирмоқда. Масалан, одамлар туйғуси Суриядаги мусулмон аҳлимизнинг қирғин қилинаётганидан ловуллаб ёниб, уларга ёрдам бериш учун нафақат молларини, ҳатто жонларини ҳам фидо қилаётган бир пайтда, бу ҳукмдорлар бунга тўсиклар қўйишмоқда. Шомга етказиб берилаётган маблағ, курол-яроқ ва шахслар йўлига ғов бўлишмоқда. Ҳатто ҳукуматнинг бу ишига норози бўлганларни камоққа тиқиши даражасига етиб бориб, бу йўлда маблағ тўплаш билан шуғулланаётган кишиларни фитначилар, деб хисоблашмоқда «Риёз» рўзномаси 2014 йил 10 январ. Таъкидлаш лозимки, бу ҳукмдорлар икки ҳарам юрти фарзандлари орасида Шомдаги Ислом ва мусулмонларга нусрат-ёрдам бериш учун жонларини қурбон қилаётган кишиларга пўписа ва таҳдидлар қилишяпти, уларни жамиятга Исломни ёмонотлиқ қилаётганлар, такfirчилар, дейишяпти «ал-Жазира» 2014 йил 9 апрел. Шунча пўписаю таҳдидлага қарамай, бу холис инсонлар Саудлар оиласининг бундай жирканч қилмишларига қарши позицияда маҳкам турибдилар.

Хотима:

Рошид Халифа Умар ибн Хаттоб бундай деганлар: «Биз Аллоҳ Ислом билан азиз-кучли қилган қавммиз. Шунинг учун

кимки азизликни Исломдан бошқа ердан истаса Аллоҳ уни хорқилади». Ҳа, Саҳоба رضлар ва тобеинлар Ислом билан куч-кудратли бўлишнинг мазмунини яхши тушунгандилар. Шу боис Аллоҳга, Росулига ва у киши ҳаётларини тартибга солишлари учун олиб келган шаръий аҳкомларга имон келтирдилар. Исломни ақида ва мафкура сифатида етказдилар, у билан фикрларини, туйғуларини, ҳаётий ишларини ўлчадилар, ягона баҳт-саодат Аллоҳга итоат қилиш, буйруқларини адо этиш орқали Унинг розилигига эришиш, деб билдилар. Исломий ақиданинг қалбларида сақланиб тураверишига рози бўлмай, Аллоҳ Таолонинг амрини қабул қилиб, Исломни бутун дунёга етказдилар, Исломни ер юзининг ҳамма жойига ёйдилар. Ер юзидағи тогутларга қаратса «Аллоҳ бизни Ўзи истаган бандаларини бандаларга қуллик қилишдан Ўзига қулиш қилишга, динлар зулмидан Ислом адолатига олиб чиқиб, бу дунё торлигидан унинг кенглигига ҳамда охират кенглигига олиб чиқишимиз учун юборди», дея очиқ айтдилар. Натижада, шундай давлатни барпо этдиларки, у бутун дунёда биринчи давлатга айланди, унинг етакчиси Ислом шариатини татбиқ қилувчи мусулмон халифа, рисоласи барча рисолаларни йўқ қилувчи исломий ақида бўлди.

Мустамлакачи коғир исломий юртлардаги ўз малайлари ёрдамида исломий Халифаликни ағдаришга, Ислом аҳкомлари ўрнига, ўзининг қонунлари, тузумлари ва фикрларини жорий қилишга маваффак бўлгач, бугун биз энг кучсиз халққа айландик. Устимиздаги ҳукмдорларимиздан кўраётганимиз факат хорлигу хўрлик бўлмоқда. Бу ҳукмдорларнинг Ғарбдаги хўжайинларини рози қилишдан ўзга ташвишлари йўқ, юртимиз бойликларини талон-тарож қилишдан бошқа хунарлари йўқ, разил тахтларига маҳкам ёпишиб олишдан ўзга ишлари йўқ! Оқибатда мусулмонлар бадбаҳт ҳаётда қолиб, ишларини бошқарадиган ғамхўр раҳбар тополмай қолдилар. Топган нарсалари, кечаю кундуз жамиятдаги бузғунчилик ва заҳарли фикрлар бўлди, холос. Бу ҳукмдорлар таълимни, жамиятдаги низомларни, фикрларни бузиш орқали авлодни бузишди, жамият тушунчаларини, ҳалол-ҳаром ўлчовларини моддийликка, манфаатга ўзгартиришди, ахлоқий бузуқлик, жоҳилона таассуб ва дунёпаастликни кенг ёйиши.

Шубҳасиз, мусулмонларнинг куч-кудратга эришишлари, ахволларининг яхшиланиши, энг муҳими, Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло ризосига эришишлари Исломий Халифалик давлатисиз ҳаргиз амалга ошмайди. Зотан, ушбу давлат Ислом ақидасини ўзига асос қилиб олади, шаръий аҳкомларга риоя қилишни, ҳалол-

харомни ўзига ўлчов қилиб белгилайди, Ислом аҳкомларидан бошқа нарса билан хукм юритмайди. Унинг вазифаси Ислом даъватини бутун дунёга етказиш бўлиб, у инсонлар манфаатини табаний қиласди, ишларини ғамхўрик билан бошқаради. Ушбу давлатни барпо этишнинг бирдан-бир йўли, Аллоҳ Таолонинг

﴿وَلْتُكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْحَيَاةِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

«Сизлардан яхишиликка даъват қиласдиган, маъруфга буюриб, мункардан қайтарадиган бир жамоа бўлсин, ана ўшалар зафар қучувчилардир» [Оли Имрон 104]

деган каломига жавобан жиддий ва ростгўйлик билан қилинган фаолиятдир. Бунинг учун албатта жамоий фаолият зарур. Ана шунда бу ҳукмдорларга қарши курашиш, уларни тарих ахлатхонасига улоқтириб ташлаш, Аллоҳнинг Китоби ва Росулининг суннатлари асосида битта халифага байъат қилиш орқали бошқарувларини исломий бошқарувга алмаштириш мумкин бўлади.

Эй икки ҳарам аҳли! Эй динларини севувчи, унинг куч-қудратли ва улуғ бўлишига муштоқ мусулмонлар! Биз сизни Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифалик соясидаги соғ исломий ҳаётни қайта бошлаш учун холис жиддий ҳаракат қилишга, шу орқали Аллоҳ Азза ва Жаллани рози қилишга, куч-қудратга тўлишга даъват қиласми.

Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلَفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا أَسْتَخْلَفْتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِيْنَ الَّذِي أَرَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَسِقُونَ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва яхши амаллар қилган зотларга худди илгари ўтган зотларни (ер юзига) халифа қилганидек уларни ҳам ер юзида халифа қилишини ва улар учун Ўзи рози бўлган (Ислом) динини голиб-мустаҳкам қилишини ҳамда уларнинг (аҳволини) хавфу-хатарларидан сўнг тинчлик-хотиржамликка айлантириб қўйишни ваъда қилди. Улар Менга ибодат қилурлар ва Менга бирон нарсани шерик қилмаслар. Ким мана шу (ваъда)дан кейин куфрони (неъмат) қиласа, бас улар фосиқлардир» [Нур 55]

Ушбу мақоланинг биринчи қисми «ал-Ваъй»нинг 341-сонида чоп этилган. □

ЭРОН РЕЖИМИ БУГУН ХАЛИФАЛИК ЙЎҚЛИК ПАЙТИДА АДАШТИРИШ ВА КОРРУПЦИЯНИНГ ЯНА БИР НАМУНАСИДИР

Абу Абдуллоҳ

Икки Муқаддас Ҳарам юрти

1979 йил исломий ақидавий қўзғолон, дея иддио қилинган инқилобдан бошлаб, Эрон режими ўз тарафдорларини исломий ҳокимият тикланганига ишонтириб келади. Уларнинг даъво қилишича бошқарув ва ҳукумат исломий қоида ва меъёрларга асосланган, исломий аҳкомлар қонун ва дастур сифатида қабул қилинган.

Бироқ буларнинг барчаси ўзига тарафдорлар орттириш ва дунё мусулмонлари туйғуларини қитиқлаш мақсадида айтилган гаплар бўлиб, худди ҳавога учирилган кўпикка ўхшайди. Қачон бошқа илмоний дастурлардан фарқ қилмайдиган бирор дастурни ишлаб чиқиша, бу кўпик бир зумда ёрилиб йўқ бўлиб кетади. Чунки бу дастурга ҳар қанча исломийлик тусини беришга уринилмасин ҳамда вилояти факиҳ, деган мавхум мафкура яратиб, исломий дея иддио қилишаётган бошқарувга шу мафкурани пойdevor қилиб олишмасин, дастурда республикачилик бошқаруви ва ҳокимиятлар бўлиниши принципи муқаддаслаштирилган, капиталистик тузум асос қилиб олинган.

Хўш, Эрон инқилоби олиб келган бу режим ҳалққа бирор уйғониш ва тараққиёт келтирдими? Эрон раҳбарлари даъво қилаётгандек, бу давлат мустамлакачи империализмга сиёсий, иқтисодий ва сақоғий қарамликдан ҳалос бўлолдими?! Ёки жамиятни иқтисодий, ижтимоий, сақоғий ва сиёсий жиҳатдан бузилишга, мажруҳликка олиб келдими?! Уни ҳам, буни ҳам қўя туринг, Ислом низомини ҳақиқатдан татбиқ қилдими ёхуд бу куруқ уйдирмами?!

Биринчи: Иқтисодий вазият

Эрон Ўрта Шарқ минтақаси ва Шимолий Африкада ялпи ички маҳсулот – 2002 йилда 282 миллиард долларга етди – ишлаб чиқариш бўйича иккинчи йирик иқтисодий давлат ҳисобланади. Нефт ишлаб чиқариш бўйича Саудия, Россия, Америкадан кейин тўртинчи ўринда туради, кунига тўрт миллион беррел нефт ишлаб чиқаради. Саудиядан кейин нефт захираси бўйича иккинчи ўринни эгаллаган, яъни дунё нефт захираларининг қарийб 10 фоизи Эронда. Шунингдек, Эрон дунёдаги табиий газ захираси бўйича ҳам иккинчи ўринни

эгаллайди. Бунга қўшимча, унинг 2014 йилги бюджети – Эрон телевидениесига кўра – 290 миллиард долларга етган «Жаҳон Банки»нинг 2014 йил март ойи ҳамда «Россия сегодня»нинг 29 май ҳисоботларидан. Эрон исломий шўро мажлисида энергетика қўмитаси раиси Масъуд Миркозимий бундай деди: «Эрон Ислом Республикаси йирик миқдорда нефт ва газга эга бўлиб, дунёда биринчилар қаторидан жой олган. Унда турли минерал ва металлар қазиб олинувчи уч минг кон ишлаб турибди. Кўплаб қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ишлаб чиқарилиши Эронни шу соҳа бўйича дунёда биринчи давлатга айлантирган». «Олам» фазовий канали 2013 йил 24 июн.

Бироқ воқе бошқа нарсани айтиб турибди: эронликлар автомобил ёқилғиси бўйича улкан кризисни бошдан кечирмоқдалар, ишсизлик, камбағаллик, коррупция ва инфляция нормаси даҳшатли даражада. Чунки Эрон бензинга бўлган эҳтиёжининг 40-50 фоизини четга импорт қилмоқда («Кудс» сайти 2014 йил 28 март, «Иқтисодийя» сайти 2007 йил 1 январ). Ҳукумат бензин импортини янада оширишни режалаштиряпти. 2014 йил март ойида эронликларнинг 95 %и ёрдам пуллари программаси рўйхатига ёзила бошлаганларидан икки кун ўтиб, нефт нархи 75 %га кўтарилиб кетди. Бунинг оқибатида ҳукумат эронлик оиласларни бундай программадан воз кечишга тарғиб қилиш кампаниясини бошлашга мажбур бўлди «Арабийя» 2014 йил 27 апрел.

Эрондаги статистика марказининг таъкидлашича, бугунги кунда ёшлар ўртасида ишсизлик нисбати 26 %га етган. Мехнат ва ҳамкорлик вазири Али Робий ҳозирда иш ўринлари ташкил этиш мумкин бўлмай қолди деб очик баёнот берди. Чунки юртдаги иқтисодий ўсиш ҳамон нолдан паст турибди «Арабийя нет 2013 йил 25 октябр», Марказий Банкка таянган ҳолда, йиллик инфляция нисбати бугун 34,7 %да турибди «Арабийя» 2014 йил 27 апрел. Нарх-навонинг ошиши шу даражага етдики, озиқ-овқат маҳсулотлари бир ойнинг ўзида 34 % билан 48 % ўртасида кўтарилиди «Франс 24» 2012 йил 4 октябр.

Эрон парламенти депутати Мусо Сарватий – эронликларнинг 20 %и қашшоқ аҳволда кун кечиришларини, аксар эронликларга жавобгар органлар томонидан зарурый хизматлар кўрсатилмаслигини айтди. Сарватий яна «статистика 15 миллион фуқаро, яъни юрт аҳолисининг 20 %и қашшоқликда

яшашини кўрсатган»ини қўшимча қилди. Кейин «улардан 7 миллионы ҳукумат органларидан ҳеч қандай ёрдам ололмаганлар, уларга майший ҳаётларини яхшилашлари учун бирорта ҳам хизмат кўрсатилмаган»ини таъкидлadi «Арабийя 2014 йил 6 март». Бундан ташқари, Эронда хароба уй-жойларда яшаш ҳам кенг тарқалган. «Ал-Жазира тадқикотлар маркази» хисоботига кўра, хароба уй-жойларда яшовчилар айrim тадқиқотда 5 миллион инсонни, айrimларида эса 20 миллион инсонни кўрсатган.

Коррупцияга келсак, назорат қилиш мумкин бўлмаган даражага етди. Эрон парламентининг тадқиқотлар комиссияси аъзоси депутат Ғулом Али Жаъфарзоданинг огоҳлантиришича, Аҳмадий Нажот давридаги коррупция ҳажмини фош этиш юртга зарар келтириши ва халқнинг давлат муассасаларига бўлган ишончига путур етказиши мумкин. У «Коррупция ҳажми шу даражада каттаки, биз буни режимнинг ижтимоий муаммога дуч келишига сабаб бўлади, деб фош этишдан хавфсираяпмиз», деди. Кейин «шаффоф эканини даъво қилиб келган Нажод ҳукумати фоят катта ёлғончи бўлиб чиқди», дея қўшимча қилди «Хаёт» 2013 йил 13 октябрь.

«ИРМИ» ахборот сайти (2014 йил 27 август) хабарига кўра, Эрондаги иқтисодий таназзул натижасида минглаб эронликлар – аксари олий маълумотли ва малакали – майший турмушнинг қийинлиги ва иш ўринлари этишмаслигидан хорижга кўчиб кетишимоқда, собиқ илм-фан, технология ва тадқиқотлар вазири Ризо Фаражий Дононинг таъкидлашича, оғир шароит туфайли Эронни тарқ этаётганлар сони йилига 150 минг элитани ташкил қиласди.

Лекин инсон томонидан ўйлаб топилган бундай ҳукуматлар одатига кўра, Эрон ҳукумати юртни идора қилишда омадсизлиги сабабли ҳеч қандай ечим тополмади, билъакс, одамларни ҳақ-ҳукуқларидан маҳрум қилишни, тазийиқ остига олишни билди, холос. Иқтисодий кризисига ҳам ечим тополгани йўқ, фақат туб ислоҳотлар ўтказиш, дея даъво қилган нарсасини қилди, холос. Электр энергияси, ёнилғи маҳсулотлари ва асосий озиқ-овқатларни қўллаб-қувватлаш сиёсатига тўла ўзгартиш киритгани ҳам мана шу ислоҳотлари зимнига киради «Арабийя» 2014 йил 27 март.

Оддий дўконда савдо қилувчи шахснинг билдирган мана бу қисқа сўзлари ҳам Эрондаги иқтисодий ва майший ахволни тўла ифодалайди: «Нарх-наво кўтарилимоқда, сотадиган товарларим эса озаймоқда», «Бу яхши ҳаёт эмас» «Наҳор» рўзномаси 2014 йил 27 март.

Иккинчи: ижтимоий вазият

Эрон жамияти тобора мураккаблашиб бораётган ижтимоий муаммоларни бошдан кечирмоқда. Улардан энг муҳими, юртдаги иқтисодий ва майший ахволнинг издан чиқиши оқибатида ёшлар ўртасида бангивор моддалар кушандалари ва фоҳишабозларнинг кўпаяётганидир. Халқаро ҳисоботларга қараганда, Эрон хусусан героин ва афюон моддалари истеъмол қилиш жиҳатидан дунёда энг юқори ўринлардан бирини эгаллади. Масалан, ўн беш ёшдан юқори бўлган аҳолининг 2.5 %и бангивор моддалари кушандасидир «Баён» 2013 йил 7 август. 2000 йил Эрон ҳукумати бир миллион икки юз минг нафар бангивор модда кушандалари борлигига икрор бўлди «Би-Би-Си Араб» 2000 йил 15 декабр. Айрим ҳукумат идоралари бу сон тўрт миллион шахсни ташкил қилишига ишонадилар. «Шарқул Авсат» рўзномаси 2005 йил 24 сентябр. «Шарқул Авсат» рўзномаси (2005 йил 24 сентябр)нинг Эрон бангивор моддалар истеъмолини тадқиқ қилиш миллий маркази мудири Зархон Мукрийдан олиб айтишича, 2003 йил охиридаги зилзила Бом шахрини вайрон қилганда у ерга ҳукумат томонидан юборилган ёрдамлар орасида метадон бирикмаси бўлган. Метадон героин ва морфи кушандаларини даволашда қўлланувчи дори. Зархоннинг ишонишича, минтақа аҳолисининг 20 %и бангивор модда кушандасидир. Унга кўра, кўплаб эронликлар афюон моддасига шу даражада ружу қўйганки, ҳукуматдаги нуфузли таҳлилчилар давлат афюон экиш масаласини ўрганмоғи лозимлигини таъкидлашади.

Юртдаги қашшоқликнинг кенг тарқалиши ҳамда иқтисодий ва майший вазиятнинг ёмонлиги натижасида кўп аёллар атрофдаги аччик воқеликдан қочиб, фоҳишабозлик йўлига киришга мажбур бўлишган. «Баён» рўзномаси (2013 йил 7 август)нинг «Озод Европа» радиосидан олиб, расмий ракамларга таянган ҳолда хабар қилишича, Эронда 300 минг нафар аёл фоҳишалик билан шуғулланади. Рўзномага кўра, бу ракам тобора ортиб бормоқда. Вашингтондаги «Страйер»

университети факултет декани жамиятынус Расул Нафисий радионинг форс хизматига «хозирда фоҳишабозликнинг кўпайишига иқтисоднинг заифлиги, оиласвий ажралишлар нормасининг ортиши ва камбағал оиласлардан қочиб чиқсан қизларнинг эксплуатация қилиниши сабаб бўлмоқда», деди. «Бахрайн Ньюс» (2014 йил 27 январ)нинг Ливандада чиқадиган «Широ» журналининг 684 сонидан олиб хабар қилишича, Эроннинг собиқ президенти вақтингчалик никоҳ сабабли юртда ташландик болалар сони чорак миллионни ташкил қилишини тъкидлаган. Эрон парламенти депутати парламентдаги аёллар қисми аъзоси Жамила Кадивар бундай деди: «Бизнинг асосий хавотиrimiz бу иллатнинг кенг тарқалаётганидадир, ижтимоий ғамхўрлик ташкилоти чиқарган расмий рақамлар шуни кўрсатмоқдаки, Эронда уйидан қочиб чиқсан ва уйсиз юрган аёл ва қизлар сони 1.7 миллиондан зиёдни, яъни юртдаги аёлларнинг 6 %га яқинини ташкил қилади, уларнинг кўпчилиги охир бориб бузуклик йўлига кириб кетишган».

Хукмрон режимнинг айни муаммоларга нисбатан жавоби шу бўлдики, президент Руҳоний ҳукумат муассасаларини «одамлар хаётига кўп аралашмасликка, уларни жаннатга киритиш учун қамчилар билан кўрқитмасликка, балки осмонга йўлни ўзлари танлашликларига» тарғиб қилди «Ҳаёт» 2013 йил 13 октябр.

Учинчи: Исломга эмас, мазҳабпаратлика асосланган республика

Эрон дастурининг 13 моддасида бундай дейилган: «Эроннинг расмий дини Ислом, мазҳаби жаъфарий (шиа) мазҳабидир. Бу модда ўзгаришсиз абадий қолади. Бошқа исломий мазҳаблар... эса, диний таълим, тарбия масалаларида ва шахсий ҳолатларда расман эътиборга олинади».

Эрон дастурини ва унинг кўпчилик эътиқод қиладиган мазҳаби ҳақидаги матнини, шунингдек, расмий тил форс тили эканини кузатган киши шунга амин бўладики, бу дастур хукмрон режим иддио қилган Исломий давлатга асосланмаган, мазҳабчилик давлатига асосланган, яъни ҳамма мусулмонлар давлатига эмас, миллий Эрон давлатига асосланган. Бундан ташқари, бу дастур Ғарбнинг капиталистик тузуми билан суғорилган имоний давлатга асосланган, бундай дастур ва қонуннинг на Исломга алоқаси бор, на шиа мазҳабига. Ҳатто кўпчилик эронликлар эътиқод қиладиган мазҳаблар тобелари

ҳам, бошқа мазҳаблар тобелари ҳам Эрон дастурини қадрлашмайди. Бу дастур мазҳаблар ўртасини бирлаштириш ўрнига, бўлиб юборган, қолган мазҳабларни диний таълим ва тарбияда, талоқ ва никоҳ масалаларида ҳурмат қилишни ваъда қилган, холос. Юқорида айтилганларга қўшимча, бу дастур эгалари бошқа мазҳабларга қарши қасддан нафрат ва душманчилик туйғуларни кўзғашди, эронликлар миясига мазҳабпарастлик адоватини қўйишиди, тоифачилик фитналарини яратишиди... Мана шуларнинг барчаси Эрон аҳли устидан ҳукмронлик қилишларига ва уларни – биз sizни бошқа мазҳаб тобелари қўлида қирилиб кетишдан ҳимоя қиласиз, деган нарсага ишонтиришлари учун тайёр қурол бўлди. Мана шундай душманчилик ҳукмрон режим манфаатига хизмат қилди ҳамда ташқи сиёsatда режим учун дастак бўлди. Уларнинг ташқи сиёsatларига қўйида тўхталамиз.

Мисол учун, вилоят ҳокимларини, вазирларни ва парламент раёсати ҳайъати аъзоларини, барчасини мансабга мазҳабпарастлик асосида таъйинлашади. «Наҳзати Аҳвозий» партиясининг сиёсий бўлим раиси Сабоҳ Мусвий мақоласида бундай дейилган: «Улар орасида бирорта ҳам сунний вазир ё ҳоким йўқ, парламент раёсати ҳайъати аъзолари орасида ҳам ҳеч қандай суннийни топмайсиз. Биз Техронда суннийлар учун битта масжид қуришни 27 йилдан бери талаб қилиб келамиз, бироқ ҳукумат талабимизни қабул қилишни истамайди» «Элаф» 2010 йил 21 октябрь.

Эрон мазҳабчиликни ўз мақсадлари ва ҳукмрон режими манфаатларини кўзлаб қабул қилган, агар ўз мазҳаби миллий манфаатларига зид келиб қолса, уни ҳимоя қилмайди. Масалан, бу давлат Озарбайжон 1989 йилда руслар томонидан қирғинга юз тутганда унинг ахлига нусрат-ёрдам бергани қимир ҳам этган эмас, ҳолбуки, Озарбайжоннинг аксар аҳолиси шиа мазҳабига эътиқод қиласи. Шунингдек, 1994 йил арманлар бир миллиондан зиёд озарийни кўчириб юборганда ҳам Эрон уларни кўллаб-қувватлаган эмас. Бироқ биз Эроннинг Кўрфаз давлатлари, Яман, Миср ва Покистондаги мавжуд шиаларни кўллаб-қувватлаётганини, бу билан шу давлатларни кучсизлантиришни ва аҳолиси орасига хавотир уйғотишни қасд қилаётганини гувоҳи бўламиз. Шунингдек, бу давлатни ўзининг миллий ва регионал манфаатларини кўзлаб ҳамда хўжайнлари

буортмаси билан ёки ўзига тобе ва тарафдорлар тўплаш мақсадида шиа мазҳабидан фойдаланаётганини ҳам кўришимиз мумкин.

Тўртинчи: Ташқи сиёsat ва Эрон-Америка душманчилиги уйдирмаси

Эрондаги ҳукмрон режим ўз қонунийлигини Америка душманимиз, деган чўпчакка асослаб олиб, уни энг катта шайтон, дея атади. Шу билан бирга, ўзини Фаластин масаласининг мудофаачиси, қўлловчиси, қаршилик етакчиси қилиб кўрсатди, у ерда ҳеч қандай амалий мазмунга эга бўлмаган ялтироқ шиорларни кўтариб чиқди. Эронда биринкетин келаётган ҳукуматларнинг барчаси ички сиёsatдаги омадсизликни Американинг душманлигига, иктиносидий жазоларга боғлаб келди. Масалан, Эрон исломий шўро мажлисида энергетика қўмитаси раиси Масъуд Миркозимий бундай деди: «Эронни жуда нурафшон истиқбол кутмоқда, Американинг ғазабини кўзгаётган нарса ҳам мана шу истиқболдир, Америка Шарқка ҳам, Гарбга ҳам қарам бўлмаган ҳолда оёқларида бемалол туришни истаётган, исломий диний инқилоб қилган, барча чекловларга қарамасдан, шу инқилоб даврида айни ривожланишни рўёбга чиқара олган бир давлат бўлишидан ғазабланади «Оlam» канали 2013 йил 24 июн».

Бироқ Эрон Америкага эргашган ҳолда қадам ташлайди, унинг мінтакадаги лойихалари ва режаларини ижро этувчи асосий фигура ролини адо этади, деган ҳақиқат барчага аён. Мисол учун, «Шарқул Авсат» рўзномаси Эрон манфаатлар мажлиси раиси, собиқ Эрон президенти Али Акбар Ҳошимий Рафсанжонийнинг «Эрон кучлари Толибонга қарши жанг қилди ва унинг янчилишига ўз хиссасини қўшди», деган сўзларини чоп этган. Унга қўра, уларнинг кучлари Толибонга қарши жанг қилмаганда эди, америкаликлар афғон ботқоғига гарқ бўлишган бўларди, Эрон халқи армияси бўлмаганида, Толибонни ҳукуматдан ағдаролмаган бўлишини Америка унутмаслиги керак «Сабқ» сайти 2013 йил 6 октябр. Бундан ташқари, Эрон Американинг Ироққа ўрнатган режимини қўллаб-қувватлади, американпаст Моликийни ҳимоя қилди, Эрон томонидан қўллаб-қувватланувчи Моликийнинг Америка Ироқдан чиқиб кетишидан олдин у билан хавфсизлик ва ҳарбий битимлар имзолагани барчани ёдида. Булар эса Американинг Ироқдан

чиқиб кетиши ортидан Эрон билан Американинг позициялари Ироқдаги вазиятга нисбатан бир-бирига мувофиқ позиция эканига далолат қиласди. Шунингдек, Эрон Моликий режимини ИШИД ташкилотига қарши урушида мудофаа қилиб, ёрдам бериб келади ва у ерга ўзининг «Қудс кучлари» (Эрон инқилоб гвардияси кучлари)ни киритган. Эрон шиа мазҳабини мудофаа қилишдан Ироқ ва Суряяга киришига дастак сифатида фойдаланиб, президент Руҳонийнинг баёнотида айтилганидек, «Шиаларнинг муқаддас исломийликларини химоя қилаётган»ини даъво қиласди «Роъюл явм» 2014 йил 18 июн. Кейин, Америка «Эроннинг Ироқдаги конструктив роли бор», дея атади «Хаёт» 2014 йил 26 июн.

Булардан ташқари, Эрон жинояткор Асадни қўллаб-қувватлаш ва уни қулашига йўл қўймаслик борасида ҳам Америка томонидан чизиб берилган ролни адо этмоқда. Бу рол ҳақида Форс ахборот агентлиги Эрон инқилоб гвардияси кўмондони генерал Муҳаммад Али Жаъфарийнинг мақтаниб айтган мана бу сўзларини келтирган: «Эрон инқилоб гвардиясига қарашли Қудс кучлари фаолияти Эрон худуди ташкарисида бўлиб, исломий ҳаракатларни қўллаб-қувватлаш ҳамда золим режимларга қарши халқларга ёрдам беришдан иборат». Кейин у бу кучларнинг «Ливан, Суря ва Ироқда ўз бурчларини аъло даражада адо этган»ини таъкидлади ҳамда «Қудс кучлари фаолиятини баҳолаш душманлар эътирофидан ҳам маълум, бугун уларнинг Суря ҳукуматини ағдариш, Ироқдаги хавфсизлик ва барқарорликни бузиш йўлидаги барча уринишлари бекорга кетди» «Қудс» 2014 йил 16 сентябр. Эрон ташқи ишлар вазири ўринбосари Ҳусайн Амир Лаҳён Суря президенти Башар Асаднинг ИШИД қўли билан ағдарилиши «Исройл» хавфсизлигини йўқ қилиши мумкинлигидан огоҳлантириди «ал-Жазира» 2014 йил 12 октябр.

Энди, шу пайтгача давом этиб келаётган Эрон ядервий программасига келсак, ураннинг бойитилиши 20 %га етган эди. Америка охирги пайтларда Кўрфаз давлатларини ўз нуфузи остига киритиб олишда бундан бир баҳона сифатида фойдаланаётган эди. У Эрон хавфини минтақада «олабўжи» қилиб кўрсатишда бундан фойдаланди. Чунки Қўшма Штатлар бу билан Минтақага ўз нуфузини ўтказиб, у билан ҳарбий куролланиш битимларини имзолашга муваффақ бўлди. Юзлаб

миллиард долларга тенг бу битимлар фақат битта нарсага, у хам бўлса, Америка саноати ва иқтисодини мустаҳкамлашга хизмат қиласди. Бугун эса Америка Эрондан турли услублар билан фойдаланмоқчи бўляпти. Яъни ўз мақсадларини амалга ошириш учун минтақада Эронга нуфузли ролни берди. Шунинг учун унинг ядрорий программасини вақтинча тўхтатиб қўйди. Бундан эса ўз нуфузини киритмоқчи бўлаётган бошқа давлатларга Эроннинг ҳарбий ва мазҳабчилик жиҳатидан аралashiшига имконият яратиб беришни кўзламоқда. Мана шу ерда биз минтақадаги барча масалаларда Эрон сиёсати билан Америка сиёсати ўртасида нақадар уйғунлик мавжуд эканини гувоҳи бўламиз. Сурия, аввалда Афғонистон, Ироқ ва Яман масалаларида ҳам ўзаро уйғунлик бўлган. Балки буни уйғунлик эмас, қарамлик, дейишимиз ҳам мумкин.

Хотима:

Юқорида айтилганлардан аён бўлдики, Эрон кундан-кунга ёмон қадамлар ташламоқда. Бу унинг хукмрон сиёсий режими сабабли бўлмоқда. Дастури, вазъий қонунлари ва қарам сиёсатларининг Исломга мутлақо алоқаси йўқ. Буларнинг барчаси бугун бутун дунёга фасод ва бадбаҳтлик келтираётган капиталистик коғир Farb фикрларига эргашишдан бошқа нарса эмас. Бу режим ҳаётнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий каби барча соҳаларида фақат адаштириш, малайлик ва коррупциянинг навбатдаги намунаси бўлишдан бошқа нарсага ярамайди. Эрондаги мусулмонлардан ҳам ўз юртларида ёки бошқа исломий юртларнинг бирида, узоқ асрлар мобайнида бўлгани каби, исломий ҳаётни қайта бошлайдиган рошид Халифалик давлатини барпо этиш учун жиддий ҳаракат қилиш талаб қилинади, худди бошқа барча мусулмонлардан талаб қилингани каби. Чунки коррупцияга ботган, хоин, малай ва золим режимдан уларни фақат шу Халифалик кутқаради. Зеро, бу дунё ва охиратдаги куч-кудрат шу Халифаликда. Тўғри йўлга хидоят қилиш Аллоҳнинг измидадир. □

РАЙСУНИЙНИНГ БЎХТОНЛАРИГА РАДДИЯ (2)
ШАРИАТ ВА УНИНГ МАҚСАДЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ УЧУН
ХАЛИФАЛИК ЗАРУРИЁТЛАРДАНДИР

Махмуд Абдулкарим Ҳасан

Биз ўтган сонда доктор Аҳмад Райсунийнинг шариатга қилган бўхтонларини баён қилдик ва уни Халифаликнинг вожиблигига далолат қилаётган қатъий далилларни инкор қилиши жиҳатидан рад қилдик. Бу сонда эса унинг бўхтонларини баён қилишда давом этиб, уни туб мақсад ва воситалар ҳақидағи бўхтонларини рад қиласиз.

Райсуний Халифаликнинг вожиблиги ҳақида уни воситалардан деган баҳонада инкор қиласиз.

Райсуний айтган шариат аҳкомлари икки қисмдан иборат туб мақсадлар ва воситалар, туб мақсадлар ўзи учун қасд қилинган, воситалар бошқаси учун қасд қилинган деган гап тўғри. Буни Ибн Қоййим, Изз ибн Абдуссалом, Шаҳобиддин Қароғий, Абу Исҳоқ Шотибий ва бошқалар айтган. Аммо улар воситалардан деб ҳисоблаган аҳкомларни ўзи учун қасд қилинмаган деган ҳужжат билан оёқ ости қилиш бўхтондир. Чунки уларнинг барчаси шаръий ҳукмлардир, ким шаръий ҳукмни бекор қилса Аллоҳнинг ҳукмини ўзгартирган бўлади ва бу залолатdir.

Восита лафзи кўп маъноларга бериладиган истилоҳдир. У бошқаси учун ирода қилинган шаръий ҳукм, қурол, нарса, кўз маъноларига эга. Шунингдек «Нарсалардаги асллик модомики унинг ҳаромлигига далил келмаган экан мубоҳдир» деган умумий қоидасидаги нарса ишлатиш ва фойдаланиш мубоҳ бўлган қуроллар ва воситалардир. Модомики ҳаромлигига далил келмаган экан, ҳайвон, автомобил ва самолётни бирининг ўрнига бошқасини ишлатиш ҳам мумкин... Бир восита ўрнига бошқасини ишлатиш жоиз. Чунки у ўзи учун қасд қилинган эмас дейилганда тингловчининг хаёлига нарсалардаги асллик мубоҳликдир қабилидан мубоҳ нарса ва қуроллар келади. Натижада тингловчи уни тараққий эттириш ва алмаштириш мумкин деб қабул қиласиз. Аммо бу ерда мавзуу нарса ва қуроллар ҳақида эмас. Балки бошқа аҳкомларни рўёбга чиқарадиган восита деб истилоҳ берилган шаръий ҳукмлар ҳақида гап кетмоқда. Мана шу чигаллаштириш туфайли киши адаштириш тузогига тушади.

Шаръий ҳукмларни туб мақсад ва воситага тақсимланганда «Нарсалардаги асллик модомики ҳаромлигига далил келмаган

экан мубоҳликдир» қоидаси остига киравчи «восита» лафзи эмас.

Шаръий хукмларни туб мақсад ва воситаларга тақсимланганда шаръий ғояларни туб мақсадлар ва шу мақсадларни ижро қилиш кайфиятларини воситалар деб аталди. Бошқача ифодалайдиган бўлсак ғоя ва мақсадларни фикрат, фикратни амалга ошириш кайфиятини тариқат деб аталди. Баъзи усул уламолари наздида восита ёки тариқат «сабаб»дан кўзланган маъно остига кирса, фикрат ёки мақсад «мусаббаб»дан кўзланган маъно остига киради, бу ўз ўрнида баён қилинади.

Туб мақсад ва восита лафзларнинг маъноларини, аслида мубоҳ бўлган қурол ва нарсалардан иборат воситаларни ва бошқа хукм учун ирода қилинган ҳукм маъносидаги воситаларни ажратиб олдик. Райсуний ўз баҳсида ушбу икки маънони фарқлай олмагани улкан хатоларни қилишида катта таъсири бўлди. Бунинг баёни қуйироқда келади.

Куйида биз Райсунийнинг туб мақсад ва воситалар ҳақидаги даъволари хатолиги, ҳамда ботиллигини очик мисоллар ва қатъий далиллар билан исботлаймиз:

1 – Уламолар инсоннинг жони, моли ва наслини сақлаш зарурий мақсадлардан деб ҳисоблашган. Демак булар ўзи учун талаб қилинган мақсадлар бўлиб, уларни рӯёбга чиқариш ва сақлаш лозим. Шунингдек Шореъ ноҳақ одам ўлдирган қотилни ўлдиришга, ўғрини қўлини кесишга ва зинокорни тошбўрон ёки савалашга буюрган. Бу хукмлар бошқаси учун талаб қилинган. Бошқача айтганда улар мақсадларни рӯёбга чиқариш учун талаб қилинган, шунинг учун улар воситалардир.

Агар Райсунийнинг йўли ва даъвосига юрадиган бўлсак қасос олиш, ўғрини қўлини кесиш, зинокорни тошбўрон ёки савалаш хукмларини бекор қилишимиз керак. Шунингдек барча жазо чораларини бекор қилиб, уларнинг ўрнига 21-чи асрдаги янги жазо чоралари билан алмаштиришимиз керак. Чунки улар мақсадлар эмас воситалардир. Райсуний наздида мазкур шаръий хукмлар қатъий бўлишига қарамай уларни бекор қилишнинг зиёни йўқ. Балки уларнинг ўрнига бугунги замонимизга мос янги восита ва ҳукмларни қабул қилиш вожиб.

Муртаднинг жазоси ва жиҳод ҳақида ҳам шу йўлга юриш керак бўлади. Чунки муртадни ўлдиришдан динни сақлаш ирода

қилинган бўлиб, у муртадлик қилишдан қайтаради. Шунингдек жиҳоддан ҳам бошқаси ирода қилинган, агар қавм Исломни қабул қилса, жизя тўласа ва Ислом сultonига бўйин эгса улар билан урушилмайди. Демак муртадни жазолаш ва жиҳод ҳумки мазкур тақсимлашдаги воситалардан бўлиб қолади. Шундай экан демак Райсунийга кўра у иккисини шариатдан ўчириб юборамизми?

Бу гапларнинг Исломда ҳеч қандай ўрни йўқ. Чунки бу

﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيهِمَا﴾

«Ўгри эркакни ҳам, ўгри аёлни ҳам қўлларини кесинглар»

[Моида 38]

﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيْثُ يَتَأْوِي الْآلَبِ﴾

«Сизлар учун қасосда ҳаёт бор, эй аҳли донишлар»

[Бакара 179]

﴿الَّزَانِيَةُ وَالَّرَانِيَ فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلَدَةً﴾

«Зинокор аёл ва зинокор эркак — улардан ҳар бирини юз даррадан уринглар» [Нур 2]

каби оятларни бекор қилишга олиб келади. Шунингдек Росулуллоҳ ﷺнинг:

«لَا يَحِلُّ دُم اِمْرِي مُسْلِمٍ إِلَّا يَأْخُذَى ثَلَاثٌ: الْثَّيْبُ الرَّانِي وَالنَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالثَّارِكُ لِدِينِهِ الْمُفَارِقُ لِلْجَمَاعَةِ»

«Уч ҳолатдан бошқасида мўъминнинг қони ҳалол эмас: уйланган зинокор, ноҳақ одам ўлдирган, ҳамда динни тарқ қилиб, жамоани бўлувчи киши» каби ҳадисини бекор қилишга олиб келади. Наҳотки Райсуний шундай даъво қилган ва хулоса чиқарган бўлса?

Бу ерда яна эслатиб ўтиш керак бўлган нарса шуки, Райсуний ўз бўхтонларига на Қуръон, на Ҳадис ва на бирор уламонинг гапидан далил келтирган. Шунингдек Халифалик ҳақида ўзи айтган гапни бошқа бирортаси айтганлигига бирор мисол келтирмаган!

Хукмларни мақсад ва воситага, ҳамда фикрат ва тариқатга тақсимлашда хукмларнинг воқесига қаралади. Бу нарсани факих одам илғай олади ва ҳоким ундан шаръий сиёсатида фойдаланади. Лекин туб мақсадни хужжат қилиб воситани

бекор қилинмайди. Чунки улар иккиси ҳам шаръий далил билан собит бўлган бўлиб, инсон зоти уни ўзгартиришга ҳакки йўқ. Райсуний ва ундан бошқа бузғунчилар шу нарсадан огоҳ бўлишлари керак.

2 – Туб мақсадни белгилаган Зот у учун воситани ҳам белгилаб қўйган, яъни уларни йўқолиб кетганда пайдо қиласидиган ва бузилишдан сақлайдиган нарсаларни ҳам белгилади. Шунинг учун Аллоҳ жазо чоралари ва жиҳод каби ҳукмларни белгилади. Шунингдек шариатни татбиқ қилиш ва уни муҳофаза қилишга боғлиқ давлатни ҳам белгилади. Дин, жон, ақл, насл, мол мулк, инсоний хурмат, хавфсизлик ва давлатни муҳофаза қилиш ҳам шулар жумласидандир. Шунингдек инсонларни зулматдан нурга олиб чиқиш учун исломий даъватни оламга ёйиш ва жиҳод кабиларни давлатга боғлиқ қилиб қўйди. Бу ҳукмлар воситалардан бўлиб, уларни бекор қилиш туб мақсадларни бекор бўлишига олиб боради, шунинг учун улар мавжуд бўлиши шарт. Халифалик ҳам шу ҳукмлар жумласидандир, балки уларнинг тожидир. Демак у ҳам мавжуд бўлиши шарт. Бу ҳукмларнинг бирортасини шу жумладан Халифалик вожиблигини ўзгартириш диндаги бидъат, Аллоҳнинг шариатини ўзгартириш ва Росууллоҳ ﷺ ундан огоҳлантирган адашишдир. Абу Нажих Арбоз ибн Сория айтади:

وَعَطَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَوْعِظَةً وَجَلَّتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ وَذَرَفَتْ مِنْهَا الْعَيْنُونَ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَائِنَهَا مَوْعِظَةٌ مُوَدِّعٌ فَأَوْصَنَا، قَالَ: أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَالسَّمْعَ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ تَأْمَرْ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ فَإِنَّهُ مَنْ يَعْشُ مِنْكُمْ فَسَيَرَى إِخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنْتِي وَسَنَةِ الْخُلْفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ عَضُوا عَلَيْهَا بِالْتَّوَاجِدِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالٌ

«Росул ﷺ бизга шундай ваъз қилдиларки ундан қалблар эриди ва кўзлар ёшга тўлди. Биз эй Росууллоҳ ахир бу видолашув ваъзику, бизни нимага васият қиласиз дедик. Росул ﷺ: Сизларни Аллоҳдан қўрқишига ва агарчи сизларга қул бошлиқ бўлса ҳам тинглаб итоат қилишга васият қиласман, чунки сизлар яқинда кўп ихтилофларнинг гувоҳи бўласизлар. Шунда менинг Суннатим ва рошид халифалар суннатини маҳкам ушланг ва озиқ тишлигиниз билан тишлиланг ва бидъатдан сақланинг, чунки ҳар қандай бидъат залолатдир». Абу Довуд ва Термизий ривояти.

3 – Ҳукмларни туб мақсад ва воситаларга тақсимлаш восита номли нарсаларни шаънини тушириш эмас, уларни бекор қилишни гапирмаса ҳам бўлади. Шунингдек уларни ўзи учун ирода

қилинмаган деб ҳисобланмайди. Тўғри, улар бошқаси учун ирода қилинган лекин ўзи учун ҳам ирода қилинган, чунки улар шаръий ҳукм. Демак улар бир вақтнинг ўзида ҳам восита, ҳам туб мақсаддир. Бу ҳукмларнинг воситалардан ҳисобланиши уларни ўзи учун ирода қилинмаган дегани эмас, балки у ҳам ўзи учун ва ҳам бошқаси учун ирода қилинган деганидир. Ҳукмларни туб мақсад ва воситаларга тақсимлаш бир ижтиход бўлиб нусус далолатига бирор нарсани қўшмайди ва ундан бирор нарсани камайтиrmайди. Масалан, ўғрини қўлини кесиш ўғирликни ман қилиш ёки озайтириш учун воситадир. Шунинг учун у бошқа ҳукм яъни ўғирликтан қайтариш учун ирода қилинган ҳукмдир дейилади. Лекин бу ўша ҳукмнинг Шореъ томонидан ирода қилинганини инкор қилмайди, демак у ўғирликни ҳаромлигини белгилаган Аллоҳнинг белгилаган ҳукмидир. Шунинг учун у Шореънинг иродаси бўлиб, мақсадлар турига киради ва ўғри учун бошқа жазони белгилаш жоиз эмас. Барча мақсад ва воситаларни шундай тушунилади. Чунки Уммат ва уламолар шундай тушунишган. Масалан, ўғрини қўлини кесиш ўғирликни ман қилиш ва мол мулкни муҳофаза қилиш бу тариқат ёки воситадир, унинг ўрнига бошқа тариқатни ушлаш жоиз эмас. Агар Ислом билан бошқараётган Халифа ўғирлик учун кўл кесишдан бошқа бир ҳукмни жорий қилса у шариатни ўзгартирган бўлади ва шариат ҳукмига қайтиши вожиб бўлади. Агар қайтмаса Уммат уни шариат ҳукмини татбиқ қилишга мажбурлаши ёки олиб ташлаши вожиб. Чунки бу ҳукм аслида восита бўлсада шу ҳолатда мақсадга айланади ва уни қайта татбиқ қилиш учун шаръий восита ва тариқат сифатида ушланиши вожиб. Яъни у шундай ҳолатда мақсад ёки фикратга айланиб қолади. Шунингдек Халифалик ҳам шариатни татбиқ қилиш учун восита ёки тариқат дейилади. Агар Халифалик йўқ бўлса у мақсадга айланади ва уни шаръий тариқат сифатида ушлаш вожиб бўлади.

Аммо фалон нарса воситадир уни бугунги илмий тараққиёт даврида яххиси бекор қилиш керак деб алдаётганларнинг гаплари бехуда, арзимас гаплардир.

4 – Шотибий туб мақсад ва восита ҳақида гапирав экан, шариат мақсадлари шаръий ҳукмлардан олинганини бир неча марта таъкидлаган. Унинг айтишича мақсадлар фикҳнинг асоси бўлса, шаръий ҳукмлар мана шу асосларнинг асосидир. Шунга кўра шаръий мақсадлар шариатнинг бир бўлаги ва шариат унга асосдир. Бўлак асосни бекор қилиши мумкин эмас, чунки у шу асосни бўлаги бўлгани учун ўзини ўзи бекор қилган бўлади. Шотибий

айтади: «Хар қандай тўлдиришда шарт бор, яъни у асосни бекор қилмаслиги шарт». У яна айтадики: «Тўлдиришни бекор қилиш асосни бекор қилишдир». Шотибий Халифаликнинг вожиблигини бекор қилган Райсуний каби шаръий асосга таянмайдиганларнинг гапини исботи йўқ илмдан бўлмаган, қабул қилиб бўлмайдиган ва эси пастрлар гапирадиган гап дейди. У айтадики: «Қатъий бўладими, ёки зоннийми асосга қайтмайдиган, балки асосни бекор қиладиган, ёки амаллар ва ақидаларда суюниладиган қоида ва мўътабар илмларда саҳих дейилган нарсаларни бекор қиладиган, ҳақни ботилга, ботилни ҳаққа чиқарадиган нарсалар илм эмас. Чунки бу асосни бекор қиласди, демак у ишончсиз ва событ бўлмаган нарсадир... «Шотибий яна айтадики: «Эсипастлар уни асосга қурилган деб хисоблашади. Лекин улар айтаётган асоснинг ҳақиқати сохта хаёлдир, унда қандайдир фаразли ният бор. Унда ноаниқлик сари интилиш, пухта илмга эга бўлганлар билмайдиган нарсани биламан деб мақтаниш ва бунда аслзодалардан бошқаси билмайдиган талаблар бор ва ўша аслзода биз бўламиз деб мақтаниш бор. Бунга ўхшаганлар талабига эриша олмайди ва имтиҳонда шарманда бўлгунича даъвосини ташламайди». Бу шаръий мақсадлар бўйича шайх Шотибийнинг Райсунийга ўхшаганлар ва унинг даъволари ҳақидаги гаплари.

5 – Шотибий ва бошқа уламолар Райсунийнинг уйдирмаларини очик нусуслар билан рад қиляпти ва воситалар ҳам туб мақсадлардан деб тушунтиряпти. Демак туб мақсад ва воситалар ҳақида гапириб, биринчиси ўзи учун ирода қилинган, иккинчиси эса бошқаси учун ирода қилинган деб таърифлаган уламоларнинг ўзлари воситалар ҳам ўзича мақсад, мақсад эса бошқасига восита бўлиши мумкин дейишган. Шунингдек улар бу нарса инсоннинг дунё ва охиратдаги манфаатига қараб бўлади ва ҳар бир феъл воситага айланади дейишган. Шотибий ўзининг гапларига Аллоҳнинг ушбу

﴿أَوْلَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيْمَنَهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَةَ رَبِّهِمْ وَمَخَافُونَ عَذَابَهُ﴾

«Улар (илоҳ деб) илтижо қиласдиган ўша кимсаларнинг ўзлари ҳам Парвардигорга қай бирлари яқинроқ бўлиш учун йўл изларлар. У зотнинг раҳмат-марҳаматидан умидвор бўлурлар, азобидан қўрқурлар» [Исро 57] Исломни далил қиласлар экан шундай дейди: «Шаръий амаллар ўзи учун қасд қилинмаган, балки ундан бошқа ишлар қасд қилинган

бўлиб, бу уларнинг маънолари ва улар учун белгиланган манфаатлардир... Биз биламизки икки шаҳодат калимасини айтиш, намоз ва бошқа ибодатлар Аллоҳга яқинлашиш, унга ёлвориш, таъзим ва улуғлаш билан уни яккалаш, унга итоат ва бўйинсунишда қалб ва аъзоларни бир-бирига мос бўлиши учун белгиланган». Демак Шотибий ишора қилаётган нусусга кўра ибодатлар воситалардан бўлиб, улардан бошқаси ирода қилинади.

Шундай экан Райсуний муҳим нарса ғоя ва мақсадлардир, восита эса алмашиб тураверади деган фалсафани қаердан олди? Биз унга эргашиб, ибодатларни ҳам ўзгартирамизми? Йўқ албатта, Аллоҳ ўзига яқинлашиш учун белгилаган воситадан бошқа восита йўқ ва у событдир. Бу Уммат, уламолар ва мақсад имомлари юрган йўлдир.

Шотибий бундан ҳам ёрқинроқ маъно ва ибораларни айтар экан, мақсадлар, воситалар ва манфаатлар каби баҳоналарни рўйкач қилиб, шариатни бузишда унга суюнишдан қайтаради. У мақсадлар баъзиси баъзисига восита, воситалар эса ўзича мақсаддир деб таъкидлайди. У айтадики: «Амаллар ўзича мақсад бўлсада гоҳида баъзиси баъзисига восита бўлади», «Воситалар воситалиги жиҳатидан шаръий мақсадлардир», воситалар ҳақида яна шундай дейди: «Чунки улар буюрилган ишларга восита бўлиб, уларнинг ўзига белгиланган ҳукми бор». Райсуний мақсадларни фикрат асосида тушунмади.

Мақсад ва воситалар ҳақида гапирган Шаҳобиддин Қаробий ўзининг «Фарқлар» номли китобида айтади: «Ибодатлар икки турлидир: биринчиси намоз каби ўзи учун қасд қилинган, иккинчиси эса бошқаси учун қасд қилинган. Иккинчиси икки қисмдан иборат: биринчиси таҳорат каби бўлиб, бошқаси учун қасд қилинсада ўзи учун ҳам қасд қилинган. Чунки у манфаатни ўз ичига олган поклик бўлиши билан бирга намоз учун шарт қилинган...». Энди ўйлаб кўринг таҳоратни бошқаси учун қасд қилинган деган ҳужжат билан ундан кўра яхшироқ поклайдиган нарсага алмаштириш мумкинми?!

Сон саноқсиз аҳли илмларнинг гаплари борки, улар Райсуннийнинг бўхтонларини инкор қиласи ва бирор ғоя ва манфаат учун Аллоҳ белгилаган нарсани алмаштиришни – агарчи бу алмаштириш ғояни рўёбга чиқаришда етукроқ бўлса ҳам – жоиз эмас дейди. Ибн Қудома Мақдисий ўзининг «равватун нозир ва жаннатул мунозир» номли китобида айтади: «Ноҳақ одам ўлдиришни олдини олиш Шореъ томонидан белгиланган. Лекин тийиб кўйиш ва тўхтатиб кўйишда яхшироқ фойда беради деб мусла қилиш шаръян жоиз эмас. Шунингдек ўғирлик қилган ва

ароқ ичганни қатл қилиш ҳам жоиз эмас. Агар бирор ҳукм қандайдир манфаат учун собит бўлган бўлса, шариат бу манфаатни ушбу ҳукм учун шарт қилиб қўймаган, яъни бу ерда манфаат келтирмаса ҳукм ҳам йўқ дейилмайди».

Райсунийнинг мақоласини ўқиган ўқувчи уни хулоса чиқаришда шошқалоқ эканини кўради. Масалан Халифаликнинг шаънини пастга урар ва уни камситар экан, шундай дейди: «Замонамизнинг айrim дорислари ахир аввалги уламолар Исломий давлат ёки Халифаликни бешта зарурий ишлар таркибиға киргизмаганку, деб ажабланишади. Шунинг учун улар ушбу катта камчиликни тузатиш керак деб билишади. Мен исломий конференцияларнинг бирида улуг олимни мазкур беш зарур ишлар таркибиға яна бошқа зарур ишларни қўшиш кераклигини айтатётгани ва бунда давлат хавфсизлиги масаласини келтирганини эшитдим. Шунда мен унга давлатнинг ўзи зарур эмасу, давлат хавфсизлигига йўл бўлсин дедим». Бу Райсунийнинг келтирган далили бўлиб, у жуда ҳам тубан далиллар. Чунки давлатнинг мавжуд бўлиши зарур эмас деб фараз қилганимизда ҳам, бу давлат хавфсизлиги зарур эмаслигини англатмайди. Масалан уйланиш зарур ва вожиб иш бўлмаса, бу аёлга нафақа бериш, жой билан таъминлаш, хавфсизлиги, ҳаёти ва бошқа ҳуқуқларини таъминлаш зарур ва вожиб эмаслигига далил эмас. Ёки фарзанд кўришга интилиш зарур ва вожиб иш бўлмаса, бу фарзандни парвариш қилиш, ҳаёти ва хавфсизлигини химоя қилиш зарур ва вожиб эмаслигига далил эмас. Демак муаммо Райсунийнинг хулоса чиқаришдаги камчилигига экан.

Шундай қилиб Райсуний Халифаликка ҳаракат қилишни тўсиш мақсадида туб мақсадлар ва воситалар йўлини баҳона қилиши ва Халифалик вожиб эмаслигини даъво қилиши пуч бўлиб чиқди. Шунингдек Халифалик ўрнига бошқа альтернативни қўллаш жоиз деган даъвоси ботил эканлиги аён бўлди. Бу альтернатив капитализм ва демократия каби куфр низоми бўлишини айтмаса ҳам бўлади. Райсуний шу мавзу ҳақида келтирганлари илм эмас балки бекорчи сафсата ва жиддийлик етишмайдиган қуруқ гапдир. Чунки унда тўғри боғлаш ва хулоса чиқариш етишмаганидек уни шаръий далил келтириш деб бўлмайди.

Биз юқоридагиларни баён қилгандан кейин Халифалик шаръий мақсадларда зарурий ишлардан эканини ҳамда Шотибийнинг мақсадлар ва воситалар ёки фикрат ва тариқатни бир-бирига боғлаш вожиблиги ҳақидаги манҳажини баён қиласиз. Шунингдек восита фақат ўз мақсади учун олиниши дуруст бўлиши ва мақсадга восита билангина етиш дуруст бўлишини баён қиласиз. (Давоми бор). □

﴿وَالْعِقَبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾

«ОҚИБАТ ТАҚВОДОРЛАРНИКИДИР»

Биринчи ҳалқа

Хамд Тобиб – Байтул Мақдис

﴿إِنَّمَا يُحِبُّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾

«Аллоҳ мўминларнинг дўстидир»

[Бақара 257]

Машаққат, қийинчилик ва оғир шароит вақтида ҳамда нусрат-ёрдам берувчи қудрат аҳли топилмаётган бир пайтда, инсон суяна оладиган бир мустаҳкам таянч, химоясига оладиган хавфсиз бошпана қидирмоқда. Бугун оламнинг ҳамма султонлари, ҳукмдорлари ва моддий кучлари Ислом душманларига айланган бўлиб, инсонларга бошпана берадиган барча давлатлару муассасаларга ботил аҳли хўжайин бўлиб олган... Мана шундай бир замонда мусулмон кимга суяниб, қаерга бош уради, уни ўз бағрига оладиган, белига қувват бўладиган тинч бошпана қаерда?!

Аввало, мавзуга киришишдан ҳамда ҳақ жавоб олдини тўсиб турган пардани олиб ташлаб, жавоб беришдан олдин, қуидагиларни айтмоқчимиз: Бу замонда холис мўминларга қийинчилик ортгандан ортди. Чор атрофларини залолат, ширк ва худосизлик қамраб олди. Даъват етказувчи йигитларга дунёning барча ерида уруш олиб борилмоқда. Бу уруш терроризмга карши қураш ниқоби остида бутун дунё миқёсида давом этиб, на чегара биляпти ва на тўсиқни. Натижада ушбу холис ростгўй мўминлар ё тутқун ва занжирбанд ҳолатда ё азоб-уқубат ва таъқиблар остида қолмоқда ётибдилар ёки бўлмаса ер юзида бошпанасиз юрибдилар. Бундай қутурган золим кучларнинг зўравонлиги, шафқатсизлиги сабабли бирорта ҳам инсон ушбу бечора ҳақ эгаларига ёрдам кўлини чўзолмаяпти, улар билан бирга туҳмат қафаси ортига киришдан кўркишяпти.

Бироқ қачон ер юзидаги кучлар ботил аҳли ва уларнинг гумашталаридан иборат бўлса ҳамда уларнинг ҳаммаси имон аҳлига қарши туришса, у ҳолда, мўминларнинг дўсти Аллоҳ Азза ва Жалла бўлади. Чунки Унинг куч-кудрати чексиздир, У зот илм ва билимда тенги йўқдир. Қачон ёрдам аҳли мўминлардан воз кечса ва йўлларига тўғоноқ бўлса, Аллоҳ Субҳанаҳунинг Ўзи мўминларга кучли қудратли таянч бўлади, залолатга ботган кимсалар бир-бирларига ёрдамчи ва тиргак бўлса, Аллоҳнинг Ўзи мўминларга дўстлик қиласи, нусрат-ёрдам беради.

Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло мўминлар дўстидир:

﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ إِمْنَوْا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلْمَةِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الظَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلْمَةِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَلِدُونَ﴾

«Аллоҳ мұмінларнинг дүстидир. Уларни қоронгү зулматлардан ёргулик — нурга чиқаради. Коғирларнинг дүстлари эса шайтандардир. Улар коғирларни ёргулик-нурдан қоронгү зулматларга чиқарадилар. Ана үшалар жаҳаннам әгалари дидир ва унда абадий қолажаклар» [Бақара 257]

Мұмінлар қаерда бўлмасин, қаерда яшамасин, қаерга кетмасин ёки қамоқда кишанланган бўлмасин, Аллоҳ улар билан биргадидир

﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾

«Аллоҳ тақвodor бўлган ва чиройли амаллар қилгувчи зотлар билан биргадидир» [Наҳл 128]

Аллоҳ Субханаҳу мұмінларни жанг майдонларида ҳам, ҳатто залолатга ботганларнинг барчаси уларга қарши бирлашган тақдирда ҳам мудофаа қиласи

﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ إِمْنَوْا إِنَّ اللَّهَ لَا سُبُّ بُكْلَ حَوَانٍ كَفُورٍ إِذْنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلْمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾

«Албатта Аллоҳ имон келтирган зотларни мудофаа қилур. Албатта Аллоҳ барча хоин ва куфрони неъмат қилгувчиларни суймас. Ҳужумга учраётган зотларга мазлум бўлганлари сабабли (жанг қилиши) изни берилди. Албатта Аллоҳ уларни голиб қилишга қодирдидир» [Ҳаж 38-39]

Аллоҳ Субханаҳу коғирлар макрини ўзларига қайтариб уради. Коғирлар сони, тайёргарлиги, ҳукмронлиги, қудрати қанчалик кучли бўлмасин, Аллоҳнинг макри кучли ва тездир

﴿وَإِذَا أَدْقَنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرُرٌ فِي إِعْيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ﴾

«Қачон бу одамларга етган балодан кейин раҳматни төтдирилсақ, бандоғоҳ улар Бизнинг оялтаримиз ҳақида макр (ишлатиб, масхара) қилурлар. Айтинг: «Аллоҳнинг макри»

(азоби) жеуда тездир. Албатта, Бизнинг элчиларимиз (малоикаларимиз) қилаётган макрларингизни ёзиб қўюрлар»

[Юнус 21]

﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُنَتَّبُوكَ أَوْ يَقَاتُلُوكَ أَوْ تُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَعْلَمُ﴾

﴿خَيْرُ الْمَكَرِينَ﴾

«(Эй Мухаммад), кофирлар сизни ҳибс қилиши ё үлдириш, ёки (Маккадан) чиқариб юбориши учун сизга макр қилган пайтларини эсланг! Улар макр қилурлар, Аллоҳ ҳам «макр» қилур. Аллоҳ «маккор»роқдир»

[Анфол 30]

Демак, мусулмонда шундай буюк таянч борки, ҳеч нарса унга бас келолмайди, ер юзининг барча куч-кудрат, ҳокимияту салтанати бундай таянчга эга бўлолмайди. Мусулмонда хоҳлаган пайтда бош уриб борадиган ҳимояси, мустаҳкам ишончли паноҳи бор. У майдонда ёлғиз қолмайди, балки доим Аллоҳ Азза ва Жалланинг ёрдамидадир

﴿هُوَ الَّذِي حَلَقَ الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلْجُعُ فِي الْأَرْضِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

«У осмонлар ва ерни олти кунда яратиб, сўнгра Ўз аршига ўрнашган зотдир. У ерга кирадиган (ёмегир-қор суви хазинаудафина ва жасадлар каби) нарсаларни ҳам, ундан чиқадиган (ўт-ўлан, наботот ва булоқ сувлари каби) нарсаларни ҳам, самодан тушадиган (ризқу насиба, ҳайру барака каби) нарсаларни ҳам, унга (самога) қўтариладиган (яъни амал ва дуо-илтижо каби) нарсаларни ҳам билур. Сизлар қаерда бўлсангизлар, У сизлар билан биргадир. Аллоҳ қилаётган амалларингизни кўриб тургувчиидир»

[Хадид 4]

Росууллоҳ ﷺ бундай дейдилар:

﴿قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ حَيْثُ ذَكَرَنِي...﴾

«Аллоҳ Азза ва Жалла айтди: Мен бандамнинг Мен ҳақимдаги гумонидаман, Мени эслаганда Мен у билан биргаман» (Имом Бухорий ривояти).

Аллоҳ Азза ва Жалла сабрли, ростгўй, Аллоҳ учун амал ва сабр қилиб, Ундан савоб умид қиладиган кишиларнинг дўсти эканлиги

түгрисида Куръони Карим билан Суннати набавийда кўп мисоллар келтирган. Масалан, Ҳақ Субҳанаҳу ва Таоло Мухаммад Мустафо ﷺни пайғамбар қилиб жўнатишдан олдин, Нух, Иброҳим, Мусо, Исо ؏ларга нусрат-ёрдам берди. Шунингдек, Набий ؏ билан саҳобаларга ҳам машаққатли дамларда нусрат-ёрдам кўрсатди. Иброҳим ؏га қавми макр ва озорни кўзлаб, оловда куйдирмоқчи бўлган пайтда Аллоҳ

﴿يَئَأْكُونِ بَرَدًا وَسَلَمًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ﴾

«Эй олов, сен Иброҳим учун салқин ва омонлик бўл!» [Анбиё 69] дея унга ёрдам берди, сўнг уни бутун олам учун муборак қилган заминга юборди, унинг наслидан анбиё ва росуллар келтириб чиқарди. Набийси ва росули Мусо ؏га денгизда ёрдам берди, Фиръян оиласи ва қўшинларини гарқ қилиб, кейинги авлодга уларни зарби масалга айлантиргди. Исо ؏га душманлари макр қилишни кўзлаб, тил бириктирганда уларнинг қўлидан қутқариб олди, душманлари қалбига шубҳа солиб, ёмон макрга дучор этди. Аллоҳ Азза ва Жалла Набийимиз Муҳаммад ﷺга ҳам, саҳоба ؏лари билан қаттиқ машаққатда қолганларида ёрдам берди ва ҳаммаларини нусрати билан қўллади, улуғ неъматлар ила сийлади, ер юзида голиб қилди, халифа қилди...

Ҳа, Аллоҳ Азза ва Жалланинг Ислом Умматига қарши тил бириктирилаётган ушбу қутурган урушда Ўзининг ростгўй, холис мўмин бандаларига дўст бўлгани ва нусрат бергани кўплаб бир неча ишларда яққол намоён бўлди. Масалан:

1 – Ҳақда сабот ва сабр билан туриш. Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло имонли, холис, ростгўй, амалли зотларга сабот бериб, имон ва ҳақ сафарида ҳар қанча машаққатлар, оғир ҳолатларга дуч келсалар ҳам, қалбларига ва ақлларига саботни, сабрни жо қилди. Бу Аллоҳ Азза ва Жалла тарафидан, Ўзининг қўллови ва ёрдами сабабли бўлди. Аллоҳ Таоло бундай дейди:

﴿يَشَّيَّعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الْثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾

«Аллоҳ имон келтирган кишиларни ҳаёти дунёда ҳам, охиратда ҳам устивор сўз (имон калимаси) билан событқадам қилур. Золимларни эса Аллоҳ (ҳақ) йўлдан оздирур. Аллоҳ Ўзи хоҳлаган ишни қилур» [Иброҳим 27]

Ибн Ошур ўзининг «Тахрир ва Танвир» номли тафсирида бу оят ҳақида бундай дейди: «... Мўминларни имон калимаси билан событқадам қилишининг маъноси шуки, Аллоҳ уларга илоҳий

сўзларнинг тўғри тушунишларига, бу сўз далолатларини идрок этишларига мусассар қилади, ҳатто бу сўзлардан қалблари хотиржам бўлиб, уларга ҳеч шубҳа ораламайди, натижада, имонлари мустаҳкам бўлади, бу сўзларга нисбатан уларда иккиланиш бўлмайди. Бу мана шу дунё ҳаётида. Аммо охиратда эса, буни Аллоҳ Таоло уларга мана шу дунёning ўзида қандай бўлишини билдириб қўйган. Яъни улар афсус-надомат чекмайдилар ва қайғурмайдилар. Бу сўзда ҳам, амалда ҳам событ турганликлари уларга жуда кўп ҳолларда намоён бўлмоқда. Мўмин бўлмаганлар ҳамма ҳолатда фитнага дуч келишлари намоён бўлмоқда. Буни оят давомидаги Аллоҳ Таолонинг

﴿وَيُضْلِلُ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾

«Золимларни эса Аллоҳ (ҳақ) йўлдан оздирур»

[Иброҳим 27]

деган сўзлари изоҳлаб турибди. Золимлардан мурод мушриклар бўлиб, яъни уларни бу дунёда ҳам, охиратда ҳам эсанкиратиб, довдиратиб кўяди, демакдир. Оятдаги «йўлдан оздирур»дан

мурод эса изтиробга тушириш ва нарсаларни чалкаштириб юборадиган қилиб қўйишни, яъни ўша сабабга муносиб таъсир бўлишини англатади. Мен муқобала маъноси далолат қилганидек, аввалги оятдаги ердан илдизи узилиб қолган, бир жойда ўрнашиб қўним топмайдиган нопок сўзга муносибликни назарда тутяпман».

Демак, Аллоҳ Азза ва Жалла ҳақ ва имон йўлида амал қилган кишилар қалбларига синовларга сабр қилиш ва ҳақ устида событ туришни жо қилиб кўяди. Уларнинг жамғарган нарсалари оз бўлса ҳам, йўллари жуда узун ва ўнқир-чўнқир бўлса ҳам, моллари, тарафдорлари, ансорлари етишмаса ҳам, қалбларига жо қилади.

2 – Макр қилиш. Яъни Аллоҳ Азза ва Жалланинг ушбу каломи тасдики сифатида, ботил ахлига ҳамда уларнинг ҳақ ва имон ахлига қарши тузган режаларига, тадбирларига, жинояткорона сиёsatларига жавобан макр қилиш:

﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُشْتُوْكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ سُخْرُجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ الْمَكِّرِينَ﴾

«(Эй Муҳаммад), кофирлар сизни ҳибс қилиш ё ўлдириш, ёки (Маккадан) чиқариб юбориши учун сизга макр қилган пайтларини эсланг! Улар макр қилурлар, Аллоҳ ҳам «макр» қилур. Аллоҳ «маккор»роқдир»

[Анфол 30]

Бу ерда Аллоҳ Азза ва Жалланинг макридан мурод, хуфя тадбиридир.

Имом Шавконий ушбу ояти каримани бундай тафсир қиласи «... Макр бу бир нарсани билдириласдан тадбир қилишидир ва бу Аллоҳ томонидан бўлиб, маккорларни қилган макрлари учун ўзлари сезмаган тарзда жазолайди. Яъни, улар Росууллоҳ ﷺга яширинча фитна тайёрлашганда, Аллоҳ ўзларини жазолаб, макрларини ўзларига қайтариб уради. Аллоҳ Таолодан содир этилган ишни ҳам макр, дейилди, худди ўшалар макри каби «وَأَنَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ»¹, дейилди, яъни Аллоҳ маккор кимсалар нима қилишган бўлса, ўшандай макр қилганларнинг устасидир, уларни қилган макрлари эвазига шундай азоб берадики, бу азоб қаердан келганини сезмай қолишади, натижада, бу уларга қилган макрларидан ҳам қаттиқрок, аламлироқ жазо бўлади. Ибн Аббосдан Аллоҳ Таолонинг Маккада бир кеча бир-бирлари билан маслаҳатлашиб, айримлари – Мухаммад ﷺни маҳкам боғлаб кўянимиз, дейишди, айримлари – уни ўлдирамиз, дейишди, яна бошқалари эса – Маккадан чиқариб юборамиз, дейишди. Шунда Аллоҳ Ўз Набийсини бундан хабардор этди ва ўша кеча Али ؑ Набий ؑнинг кўрпаларига ўраниб ётиб олди, ул зот эса ғорга ётиб олдилар. Тонг отгач, кофирлар ул зотга ташланишди, қарашса, кўрпада Али ётиби... Аллоҳ макрларини ўзларига қайтарди, улар – хўжайнинг қани? – дейишди. Али – билмайман, деб жавоб берди. Улар Набий ؑнинг изларидан қидириб боришди, тоққа ётиб боришгач, изни йўқотишди, шунда тоққа кўтарилишди ва ғорга киришмоқчи бўлишди, қарашса, ғор оғзини ўргимчак тўри ўраб турибди, улар – агар Мухаммад бу ердан кирганда эди, ўргимчак тўри бўлмасди, дейишди...».

3 – Бугуз адоват ва ўзаро душманлик солиш. Яъни Мўминларга қарши тил бириктираётган ботил аҳли орасига бугуз адоват ва ўзаро душманлик солиш. Росууллоҳ ﷺнинг сийратларида ҳам айни шу ҳолатни кўрамиз. Кофирлар Хандақ ғазотида Мадинаи Мунавварани қуршаб олиб, сарвари олам Мухаммад ﷺни ер юзидан йўқ қилишни кўзлашган эди... Кейин Аллоҳ Азза ва Жалла ўрталарига адоват солиб қўйди. Натижада охирги пайтларда маккаликлар ўртасида содир бўлгани каби, Қурайш билан яхудийлар ўртасида ҳамда яхудийларнинг ўзлари ўртасида фитна чиқди. Сўнгги пайтларда Макка аҳолиси орасида ҳам шундай бўлди. Ўшанда маккаликларнинг бир қисми жангоҳда

жангни давом эттирмайдиган бўлишди ва ораларида бўлиниш юз берди. Аллоҳ Таоло айни уруш ниҳоясини сифатлаб, бундай деди:

﴿وَرَدَ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا وَأَنْزَلَ اللَّذِينَ ظَاهِرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَدْ فَيْلُوهُمْ آثَرُعَبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَسْرُوتَ فَرِيقًا وَأَوْرَثُكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيرَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطْعُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾

«Аллоҳ кофирларни хафа ҳолларида қайтарди, улар бирон яхшилик фойдага эришмадилар. Аллоҳ мўминларга жанг тўғрисида кифоя қилди Аллоҳ кучли, қудратли бўлган зотдир. (Аллоҳ) уларга (яъни фирқаларга) ёрдам берган аҳли китобдан иборат кимсаларни ўз қалъаларидан туширди ва дилларига кўрқинч солди, сизлар (улардан) бир гурухни ўлдирурсиз, бир гурухни асир олурсиз. Ва сизларни уларнинг ерларига, ҳовлижойларига, молу мулкларига ва (ҳали) сизларнинг оёқларингиз етмаган ерларга ворис қилди, Аллоҳ ҳар нарсага қодир зотдир»

[Ахзоб 25-27]

4 – Кофирларнинг мабда ва мафкураларини бузиб ташлаб, одамларга фош этиш, ботиллигини очиб ташлаш... Бу Росууллоҳ Ҳининг пайғамбарликларидан олдин содир бўлган. Масалан, Иброҳим Ҳининг ўз қавмининг бутлари ва уларнинг ақлларини масхара қилди. Аллоҳ Таоло бу ҳақда бундай деди:

﴿قَالُوا إِنَّا فَعَلْتَ هَذَا بِمَا هِئِنَا يَتَابِرَهِيمُ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَسَلَوْهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ثُمَّ نُكَسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَنُولَاءِ يَنْطِقُونَ قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ أَفِي لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾

«Худоларимизни сен шу (ҳолга) солдингми, эй Иброҳим? дейишди. (Иброҳим) Йўқ, бу ишни уларнинг каттаси мана бу «ҳайкал» қилди, бас, (бутларингиздан) сўранг, агар гапира оладиган бўлсалар, деди. Бас, (мушириклар) ўзларига келиб, (бир-

бирларига) – сизлар ўзингиз золимларсиз, дедилар. Сўнгра эса яна бошлари айланаб, – сен уларнинг гапиrmасликларини яхши билардинг-ку?! дейишди. (Иброҳим) – Ахир Аллоҳни қўйиб, сизларга бирон фойда ҳам, зиён ҳам етказа олмайдиган нарсаларга сигинасизларми?! деди. Сизларга ҳам, Аллоҳни қўйиб сигинаётган бутларингизга ҳам суф-е! ахир ақл юргизмайсизларми?!» [Анбиё 62-67]

Фиръавнда ҳам шудай ҳол юз берди. У Мусо ﷺ келтирган мўъжиза олдида фикран ожиз қолди, сехргарлари ҳам ожиз қолди. Фиръавн ҳақида Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحْرَةُ قَاتُلُوا لِفِرْعَوْنَ إِنَّ لَنَا لِأَجْرٍ إِنْ كُنَّا نَحْنُ أَنْعَلَبِينَ ﴿قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمَنَ الْمُقْرَبِينَ ﴾قَالَ هُمْ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴾فَالْقَوْا حِبَالْهُمْ وَعَصِيَّهُمْ وَقَاتُلُوا بِعِزَّةٍ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ أَنْعَلَبِينَ ﴾فَالْقَوْيَ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هَيَ تَلْقُفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴾فَالْقَوْيَ السَّحْرَةُ سَاجِدِينَ ﴾قَاتُلُوا إِمَانًا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾رَبِّ مُوسَىٰ وَهَرُونَ﴾

«Энди қачонки, сехргарлар келишгач, Фиръавнга – агар биз голиб бўлсак, албатта бизлар учун (ката) мукофот бўлурми? дейишди. У – ҳа, у ҳолда албатта сизлар менинг яқинларимдан бўлурсизлар, деди. Мусо уларга – ташлайдиган нарсаларингизни ташланглар, деди. Бас, улар арқон ва асоларни (ерга) ташладилар ва – Фиръавнинг қудратига қасамки, албатта бизларгина голиб бўлгувчи дирмиз, дедилар. Сўнг Мусо асоини ташлаган эди, беногоҳ у (асо) уларнинг «уидирма»ларини юта бошлиди. Бас у сехргарлар сажеда қилган ҳолларида ерга ташланиб – барча оламларнинг Роббига – Мусо ва Хоруннинг Роббига имон келтирдик, дедилар» [Шуаро 41-48]

Макка кофиirlари мўъжизакор Қуръоннинг лоақал битта сурасини келтиришга ожизлик қилишганда ҳам шундай ҳол юз берди ва ожизликлари Қуръоннинг очиқ курашга чорлови олдида исботланиб қолди. Кейин улар ушбу оятлар-далилларга кўрнамаклик қилиб, адолатсизлик ва такаббурлик қилишди. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَبِِّ مَمَّا نَزَّلَنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَاتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِثْلِهِ وَأَدْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾

«Агар биз бандамизга туширган нарсадан (Қуръондан) шакшубҳада бўлсангиз, у ҳолда, шунга ўхшаган биргина сура келтиринг ва Аллоҳдан ўзга гувоҳларингизни чақиринг – агар ростгўй бўлсангиз» [Бақара 23]

Бугун ҳам ушбу раббоний қонун воқеда намоён бўлмоқда. Ҳар ишга қодир, ҳар ишни ўлчови билан белгиловчи, қудратли, Жаббор Аллоҳ Азза ва Жалла мўминларни ҳақ устида событқадам қилмоқда, мустамлакачи кучларга қарши сабот билан туриш, уларни курашга чақириш, уларга қарши курашиш сабабларини уларга муҳайё этиб бермоқда, ботил кимсаларга макр қилмоқда, уларнинг макрини мусулмонлар қўли билан йўқ қилмоқда. Нуфуз ва моддий манфаат талашаётган минтақалардаги тўхтовсиз курашларида бир-бирлари билан уруштириб қўймоқда, мабдалари ва мағкуралари синмоқда, одамлар бу мабда ва мағкураларидан нафратланиб, ҳаммасини ағдариб ташлаш мақсадида қатор норозилик юришлари олиб бормоқдалар!

Бир вақтнинг ўзида, Аллоҳ Азза ва Жалла тўғри хақиқий фикрни хато фикр устидан баланд қилмоқда. Мана, Ислом мағкурасига бир боқинг, бугун биз унинг кундан-кунга юксалаётганини, нафакат тарафдорлари орасида, балки кофирлар ўртасида ҳам кенг тарқалётганини, натижада улар Аллоҳнинг динига тўп-тўп бўлиб кириб келаётганини гувоҳи бўлмоқдамиз. Социалистик мағкура эса парчаланиб, ер билан яксон бўлди. Бу мағкуранинг имон аҳлига қарши уруш қилиши, Совет Иттифоқи доирасида уларни ўлдириши, сургун қилиши ва ибодатларни адo этишдан маҳрум этиши оқибатида тарафдорлари ҳам ундан воз кечди. Мана, чирик моддий капиталистик мағкурага қаранг, Ҳақ Таборака ва Таоло унга макр қилмоқда, яъни иқтисоди, йирик ширкатлари синяпти, моллари кризисга учраяпти, аҳолиси ўртасида разолат ва ифлослик шу даражада кўпаймоқдаки, уларнинг ўzlари ҳам бундан қаттиқ зада бўлишди ва иқтисоддаги кўплаб асосий мағкураларидан воз кеча бошлишди...

Уларнинг Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликни қайта барпо этишга чақираётган мусулмонларга қарши тил бириктиришларига келсак, бу ҳам бугун бирма-бир парчаланмоқда. Бунинг яқиндагиси, уларнинг зулм, қаҳр ва зўравонликларидан тўйиб кўзғалган Шом аҳлига қарши тил

бириктирувлари бўлди. Агар Шом аҳлининг бугунги ҳолатига боқсак, бундай қутурган урушда уларда жуда ажойиб нарсаларни гувохи бўламиз. Яъни, Аллоҳ Азза ва Жалланинг динини татбиқ этишга чақираётган мағкурадан уларни буриб юбориш учун ҳамда ушбу мағкурани қўллаб-қувватлаётган ҳақ, имон аҳлидан иборат ансорларни йўлдан оздириш учун бутун дунё уларга қарши курашяпти... Америка терроризмга қарши кураш, деган нарсани баҳона қилиб, халқаро коалицияга етакчилик қиляпти. Буни давоматли бўлиши учун Вашингтон, Париж ва Лондонда қатор йифинлар ўтказмоқда. Туркия, Қатар, Саудия, Миср ва Иорданияда регионал конференциялар ўюштируди. Ўзига иттифоқчилар, коалициялар тузиб, уларни маблағлар, одамлар билан таъминламоқда. Халифалик мағкурасини кўтариб олган турли ташкилот ва жабҳаларни пайдо қилиб, уларни одамларга ёмонотлиқ қилиб кўрсатмоқда. Шунча ишлари етмагандек, терроризмга қарши кураш ниқоби остида ИШИДга қарши кураш баҳонаси билан холис жангчи жамоаларга зарба беряпти, унинг йўлидан юрган жамоаларга уchoқлари билан бомбалар ёғдириб, бу зарбаларимиз ИШИДга қаратилган, дея даъво қиляпти... Жинояткор амалиётларидан яна бири, тоғут Асад режимини ҳимоя қилиш ва унинг ағдарилишига йўл қўймаслик мақсадида уни янги турдаги қуроллар билан таъминламоқда. Унга Эрон Ҳизбини, эронлик ва ироқлик мазҳабпаст тоифалардан иборат одамларни, маблағларни етказиб бериб турибди. Бу тоғут режимнинг тинч аҳолига қарши порохли бочкалар ёғдирганидан ва кимёвий қуролларни қўллаганидан кўзини юмиб турибди... Мана, Қўшма Штатлар содир этган ва ҳануз содир этаётган шунча қилмишлардан кейин ҳам Шом қўзғолончилари тилидан кўзғолонимиз «Аллоҳ учун», «Халқ Исломий Халифаликни истайди», «Америка, Туркия ва иттифоқчиларининг тил бириктирувига қаршимиз», дея ҳайқиришда давом этмоқдалар...

Агар Аллоҳ Азза ва Жалла мўминларни саботда бардавом қилмаса, жиноятчи коғирларга макр қилмаса, уларнинг малай коалицияларини одамларга фош этмаса, бўлиб ташлаш ва буфер зона каби ўртага ташлаётган фитнали фикрларини жамоатчиликка очиб ташламаса, Аллоҳ шундай ёрдамларни бермаса, қўзғолончилар бундай қила олишмасди, албатта. Аллоҳнинг ушбу берган саботи, қўллаб-қувватлови ва дўстлиги

Шомдагина бўлаётгани йўқ, балки буни бутун дунёда кўриш мумкин.

Аллоҳ Таолодан Ислом Умматига Халифалик қуёшини тезроқ оттириб беришини, ундан ўзга барча фикрлар ва даъватларни вайрон қилишини, ла илаҳа иллаллоҳ Мухамадур Росулуллоҳ байроғини исломий юртлар узра ҳамда Ватикан устида ҳилпиратишини, кейин эса Ўзининг ваъдаси ва Росули ﷺ нинг башорати рўёбга чиқиши учун бу байроқни бутун дунё устида баланд қилишини сўраймиз:

Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَهِّرُهُ عَلَى الْأَدِينَ كُلِّهِٰ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ﴾

«У (Аллоҳ) Ўз Росулини ҳидоят ва ҳақ дин билан – гарчи мушриклар хоҳламасалар-да – барча динлардан голиб қилиши учун юборган зотdir» [Тавба 33]

Росулуллоҳ бундай дедилар:

«إِنَّ اللَّهَ زَوَّىٰ لِي الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مَسَارِقَهَا وَمَغَارَبَهَا، وَإِنَّ أُمَّتِي سَيِّلْعُ مُنْكَهَا مَا ذُوِي لَيِّ مِنْهَا، وَأَطَيْتُ كَنْزَيْنِ الْأَحْمَرِ وَاللَّأْيِصَنِ»

«Аллоҳ ерни менга йиғиб кўрсатди, шунда унинг кун чиқишидан кун ботишигача барча жойларини кўрдим. Аниқки, Умматим мулки менга йиғиб кўрсатилган жойларгача етиб боради, менга қизил ва оқ (олтин ва кумуш) хазиналари берилди».

Аллоҳим, юзларимизни Сенгагина қаратдик, ишларимизни Ўзинга топширдик, фақат Ўзинга суюндин, буни Ўзингдан кўркиб ва Ўзингга талпиниб шундай қилдик. Бизнинг Сендан бошқа илтижо қиласидиган ва бошпана берадиганимиз йўқ. Нозил қилган Китобинга, жўнатган Росулинга имон келтирдик. Ўзинг паноҳинга олган зотлар қатори бизни ҳам паноҳинга ол, Ўзингдан бошқа дўстимиз йўқдир. □

Тунис ўзининг Ливия билан чегаралари бўйлаб девор қуради ва хандақ қазади

Тунис бош вазири Ҳабиб Сайд ўзининг мамлакати Ливия билан бўлган чегаралар бўйлаб девор қуриш ва хандақ қазишни бошлаганини ҳамда бу «экстремистлар»нинг кириб келишига йўл қўймаслик мақсад қилинган режалар доирасида амалга оширилаётганини билдириди. Сайд расмий телевидение билан бўлган мулоқотда бундай деди: «Биз Ливия билан бўлган чегараларда қумлик деворни қуришни ва хандақ қазишни бошладик. Девор 168 км. узунлиқда бўлади ва 2015 йил охирида тайёр бўлади». У қўшимча қилиб, бу деворни қуришдан мақсад экстремистларнинг кириб келишини тўхтатиш эканлигини айтди. У «Ливиянинг катта чигал муаммога айлангани»ни айтиб, ўзининг мамлакати Ливия билан бўлган чегаралар бўйлаб қанчалик қимматга тушмасин электрон тўсиқлар ўрнатиш имконини ҳам ўрганиб чиқаётганини ва ана шу тўсиқларни маблағ билан таъминлашни ўзининг шериклари билан биргаликда ўрганиб чиқаётганини кўрсатиб ўтди.

Шарқшунос ва разведка ходими «Истроил»ни Миср режими кулаши оқибатидан огоҳлантироқда

Собиқ разведка ходими ва яхудий шарқшунос доктор Ефрем Ҳарари «Истроил Хайом» газетаси нашр қилган бир мақолада айтишича Мисрни бошқараётган ҳозирги режим жарлик ёқасида турибди. Унинг тахминича ҳозирги президент Абдулфаттоҳ Сисий ҳаётига бош прокурор Ҳишом Баракотга ва ундан олдин собиқ президент Анвар Садат жонига суиқасд қилинганидек суиқасд амалиёти билан чек қўйилиши мумкин. Бу яхудий муфаккир ва ёзувчи Мисрдаги режим қулаган тақдирда «Истроил»ни қуршаб оладиган улкан хатарлардан огоҳлантириди. Ҳарари Сисийнинг иқтисодий жиҳатдан муваффақиятсизликка учраганига ишора қилиб, ёшлар орасида ишсизлик тобора авж олиб бораётганини кўрсатиб ўтди. Кўрфаз давлатларининг ёрдамлари фақат «давлат бошлиғининг гарқ бўлишдан олдин сув устида қолишини таъминляяпти, холос» дейди Ҳарари. Унинг таъкидлашича Сисий ўзининг жамиятда қўллаб-куватланишини тез йўқотди. Чунки у – дейди Ҳарари – Миср халқининг исломий интилишлари билан тўқнаш келди. Ҳарари

мисрликларнинг жуда кўпчилиги – ҳукм суроётган тасаввурга бутунлай тескари ўлароқ – Исломга қучоқ очаётганини ва Сисий чакираётган «диний инқилоб»ни рад этаётганини кўрсатиб ўтди. Ҳарирининг изоҳ беришича ўтказилган тадқиқотлар мисрликларнинг 75 %и исломий шариат татбиқ этилишини қўллаб-қувватлаётганини кўрсатиб турибди.

Яхуд вужуди: Сурия шимолида бўладиган курд давлати орзу қилишимизгина мумкин бўлган иттифоқчи бўлади

28 июнда «Маориф» газетаси нашр қилган мақолада ҳарбий ишлар шарҳловчиси Алон Бен Давиднинг таъкидлашича, «Давлат» ташкилотига қарши курдлар эришган олдинга силжиш «Истроил»га нисбатан бир «фурсат» ҳисобланади. Курдларнинг Эрон, Туркия, Ироқ ва Суриядаги ўз давлатларини қуришга интилишини қўллаб-қувватлаш орқали бу фурсатдан фойдаланиб қолиш лозим, деди Алон. У бу давлат «Истроил» учун орзу қилинган бир иттифоқчи» бўлиши мумкин деб таъкидлади. У «Истроил» курдларга уларнинг ўз давлатлари бўлишига Туркия кўрсатаётган қаршиликни енгиб ўтишда ёрдам кўрсатиши лозим» деб кўрсатиб ҳам ўтди. Тель-Авив университети шарқий тадқиқотлар бўлими бошлиғи Ярон Фридман ҳам Суриядаги курд давлатининг пайдо бўлиши «Истроил ва Фарбнинг орзусидир» деди. Чунки – деди у – бундай давлат «Суриядаги Эрон ва Ҳизбуллоҳ хомийлигидаги бир шия армиясининг ёки ал-Қоида хомийлигидаги террорчи сунний давлатнинг пайдо бўлиши имкониятларини камайтиради».

Эрдоган: «Жанубий чегараларимизда давлат пайдо бўлишига асло йўл қўймаймиз»

Анадоли ахборот агентлиги тарқатган хабарга кўра Туркия президенти Ражаб Тоййиб Эрдоган бундай деди: «Сурия шимолида, жанубий чегараларимизда яна бир давлат пайдо бўлишига ҳеч қачон йўл қўймаймиз. Бу йўлда курашимиз қанчалик қимматга тушмасин давом этаверади». Эрдоган ўз нутқида бунга изоҳ бериб: «Воқедаги натижалар Асаднинг ва «ИШИД» ташкилоти билан сепаратчи ташкилотнинг (бу билан у ПКК (Курдистон Ишчилар Партияси)га ишора қилмоқда) битта чизиқнинг ўзи бўйлаб кетаётганини кўрсатиб турибди» деди. Эрдоган олдинроқ курд кучларини улар назорат қилаётган

<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخْوَ الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَعْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг бирордадир. Унга зулм қилимайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»</p>	<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>
минтақалардаги демографик тузилишни ўзgartирмоқчи бўлганликда айблаб, бу минтақалардан араб ва туркман аҳолини ҳайдаб чиқарилганини кўрсатиб ўтган эди.		
Француз ёзувчиси: Миср қўзғолони темир панжара ортида бўлиб қолди		
<p>«Мисрдаги вазият фалокатлидир. Чунки армия президент Мухаммад Мурсийни ағдариб ташлаганидан тўлиқ икки йил ўтганидан кейин ишлар Хусни Муборак давридагидан ҳам кўра ёмонлашди. Миср полициячи давлат бошқараётган бир катта қамоқقا айланди». Бу халқаро амнистия ташкилотининг Франциядаги сўз эркинлиги ва инсон ҳукуки программаси бошлиғи Николо Карамея чиқарган хulosадир. У «Хаффингтон Пост»газетасида чиқкан мақолада бундай деб ёзди: «2013 йилдаги тўнтаришдан кейин ҳукуматга қарши кўтарилган ҳар қандай норозиликларни бостириш учун зўравонларча репрессия кампанияси бошланди». Мақола муаллифи бундай деб қўшимча қилди: «Миср ҳукумати ўзи бошлаган бу репрессия кампаниясини мамлакатда тинчлик ва барқарорликни ўрнатиш деган баҳона билан оқлади. Лекин 29 июнда бош прокурор Ҳишом Баракот жонига қилинган хунук суиқасд нотинчлик таҳдидлари бир ҳақиқатга айланганини кўрсатиб турибди». Муаллиф изоҳ берib, Сисий ҳокимиятга келганидан бошлаб ўтган 730 кунда 41 минг киши қамоқقا олиниб суд қилинганини ёки сиёсий сабаблар бўйича қамоқقا ташланганини, яъни кунига 55дан ошиқ киши қамалганини айтади. Муаллиф «қийноқ, ёмон муомала ва қамоқдаги файриинсоний шартшароитлар кўпчилик қамоқларга нисбатан бир қоидадир» деб кўрсатиб ўтади. Муаллиф Мисрдаги фаоллардан бирининг қуйидаги сўzlарини ҳам келтирди: «Миср режими ўзлари ва мамлакатлари учун порлок келажак ҳақида орзу қилишга журъат қилаётган ёшларга қарши уруш олиб бормоқда. Бу мамлакат уруш ҳолатида бўлиб қолди. Бу ерда бошқа гап йўқ».</p>		
Сисий «терроризм»га қарши курашиш учун тортишувга сабаб бўлган қонунга таянмоқда		
<p>Мисрдаги судьялар «терроризм» ҳақидаги янги қонундан бош тортишди. Ҳукумат уни бош прокурор Ҳишом Баракот жонига суиқасд қилинганидан кейин ва бир неча хавфсизлик</p>		

ходисалари юз берганидан кейин маъқуллаган эди. Суд номига йўлланган қаттиқ танқидлардан кейин судъялар бу қонундан бош тортишди. Журналистларнинг тортишувга сабаб бўлган бу қонунни бекор қилишни талаб қилиш позициялари ҳам кучайди. Вазирлар кенгаши «терроризмга қарши кураш» қонунини маъқуллаган эди. Бу қонунда сўз эркинлигини ва маълумотлар алмашибни тамоман йўқ қиласидиган моддалар бор. Масалан бу қонуннинг 33 моддасида – у энг кўп тортишувга сабаб бўлган моддадир – қуидагилар кўрсатилган: «Ҳар қандай террорчилик амалиётлари хақида тегишли идоралар томонидан чиқарилган расмий баёнотларга тескари бўлган нотўғри хабар ёки баёнотларни тарқатадиган ҳар бир кимса энг камида икки йил қамоқ жазосига ҳукм қилинади. Шу билан бирга бу тўғрида белгиланган жазоchorалари ҳам ижро қилинади».

Шайх Иsom Талима: Ихвон муаммоси унинг раҳбариятидадир

Азҳар уламолари фронти аъзоси ва мусулмонлар уламолари иттифоқи асосчиларидан бири шайх Иsom Талима «Арабий 21» сайтида нашр қилинган мақоласида қуидагиларни таъкидлади: «Ихвонул Муслиминдаги энг катта муаммо унинг раҳбариятидадир. Чунки у ҳодисаларга баҳо бера оладиган ва зиммасидаги масъулиятни бажара оладиган даражадаги раҳбарият эмас». Талима ўзининг мақоласида изоҳ беришича хоҳ Ихвон бўлсин, хоҳ фуқаро кучлар бўлсин, ҳеч фарқсиз, ҳар қайси гуруҳ учун ўзининг ҳарбийлар билан иттифоқчи бўлишини оқладиган биронта ҳужжат йўқ. Чунки – дейди Талима – бу кучларнинг ҳар бири илгари ҳарбийлар томонидан «чақиб олинган». Шунга қарамай ҳаммаси ўз тақдирини ҳарбийлар билан муқаррар боғлайдиган бўлиб қолди. Талима бундай деб қўшимча қилди: «Июл қўзғолонидан кейин муаммо Ихвон раҳбариятида эканлиги аниқ бўлиб қолган... Бунга Абдулқодир Авда позицияси сабаб бўлган. Чунки ҳарбийларнинг ўз казармаларига кайтишини талаб қилиб қўзғолон кўтарган омма машхур Обидин қасри намойишларида кўчага чиқкан пайтда Авда чиқиб оммани ўта сиёсий соддалик билан ортга қайтарган. Ҳумайний ўзининг қўзғолонида бундан сабоқ олган. У Ихвоннинг Абдуносирга нисбатан йўл қўйган

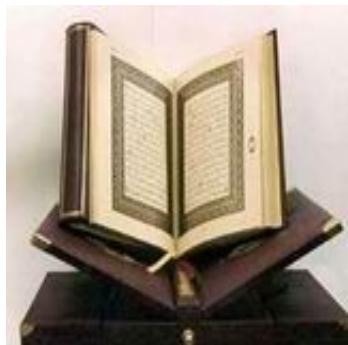
ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَنْعَذِلُهُ وَلَا يَعْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»</p>	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>хатоларидан сабоқ олганини очиқ айтган эди. Хўш, Ихвон раҳбарияти ҳам ўзларининг 1954 йилда ҳарбийларга нисбатан йўл қўйган хатоларидан кейинчалик хulosса чиқариб сабоқ олишдими?!! Афсуски, йўқ. Шунинг учун улар йўл қўйган хатолар фалокатли бўлди». Талима яна бундай деди: «Ихвон раҳбариятидаги энг катта муаммо ва энг катта оғат шуки, бу раҳбарият ихвоний сафни ҳурмат қилмайди, унинг ақлини ҳурмат қилмайди... Чунки бу раҳбарият жамоат аъзоларига ишлар ҳақиқатини маълум қилмасдан ёки уларни қарор чиқариш учун бош қотиришда шерик қилмасдан уларнинг сўзсиз қулоқ солиб итоат этишларини истайди. Уларнинг фақат ижрочилар бўлишини истайди. Буни эса Ихвоннинг ақлли ёшлари ва бошқалар қабул қилмайдиган бўлиб қолди».</p>		
Айман Нур: Мурсийни қатл қилиш Сисий ҳаётидаги энг хатарли қадам бўлади		
<p>Мисрлик таниқли мухолафатчи Айман Нур Миср президенти Абдулфаттоҳ Сисийни сайланган илк фукаро президент Мухаммад Мурсийни қатл қилиш оқибатидан огоҳлантириди. У бунинг «Сисийнинг сиёсий ҳаётидаги энг хатарли қадам бўлиши»ни таъкидлади. У бундай деб қўшимча қилди: «Мурсий қонини тўкиш орқали интиқом олмоқчи бўлаётган Сисий фикрини Мисрда ҳам, региондаги давлатлар, араб олами ва оламда ҳам ҳеч ким қабул қилмайди». Хорижда яшаётган бу мухолафатчи Сисийнинг келажакда қандайдир нарсани қилиши мумкинлигидан умидини узганини тан олиб бундай деди: «Сисийнинг қандайдир қадам ташлашини кутиб бўлмайди. У сиёsat борасида бир ҳаваскор шахсдир. Унда тажриба, хикмат ва узоқни кўра билиш этишмаганлиги учун қатор хатоларга йўл қўймоқда. Унинг маслаҳатчилари ҳам йўқ. Унинг атрофидагиларнинг барчаси собиқ маҳсус хизмат ходимларидир». Нурнинг айтишича Мисрдаги ҳозирги режим «мамлакатдаги муаммолар ечимларига оид қандайдир қарашга ҳам, ўз мансабида қолиш ҳуқуқига ҳам эга эмас. Бу режим фақат бошқа тарафни зўравонликни авж олдиришга мажбур қилишни билади, холос. Бу эса бу режимнинг ўзини ҳам, мисрликлар ва ватанни ҳам куйдириб кул қиладиган оловнинг аланг олишига олиб келади».</p>		

Туркия билан «Исроил» ўртасидаги ўзаро алоқаларни қайта тиклаш учун рамазондаги учрашувлар

Туркия ташқи ишлар вазири Мевлют Чавушўғли 2015 йил 25 июнда турк расмийлари билан «Исроил» расмийлари ўртасида яқында учрашув бўлганини таъкидлади. Учрашувда икки мамлакат ўртасидаги «Мармара» ҳодисаларидан олдинги алоқаларни қайта тиклаш муҳокама қилинган. Чавушўғли журналистларга интервью бериб бундай деди: «Икки мамлакат ўзаро нормал алоқалар ўрнатиш учун сўзлашувлар олиб бориши табиийдир. Ахир муҳокамасиз ечимга қандай эришиш мумкин?». Жовиш изоҳ бериб, иккала мамлакат расмийлари анча вақтдан бери «экспертлар даражасида» учрашишаётганини айтди. «Исроил»нинг «Гаарец» газетаси олдинроқ «Исроил» ташқи ишлар вазирлиги бош директори Доре Голд Римда ўзининг турк ҳамкасби Фаридун Синирлиўғли билан суҳбатлашганини билдирган эди. Маълумки Туркия билан «Исроил» ўртасидаги дипломатик алоқалар 2010 йилда, «Исроил» маҳсус кучлари Мармара денгизида турк кемасига ҳужум қилганидан кейин ёмонлашган эди. Ана шу кема Фазо секторига инсонпарварлик ёрдамларини олиб кетаётган флот таркибида бўлган. Ўша ҳужумда 9 турк ўлдирилган эди. Ўнинчиси эса ўтган йили шифохонада, тўрт йил кома ҳолатида бўлганидан кейин вафот этди.

Америка президенти Барак Обаманинг қаттиқ туриб қилган талабидан кейин «Исроил» бош вазири Бенямин Нетаньяху Туркиядан узр сўради. Ана шу вақтдан бошлаб турк ва «Исроил» расмийлари қурбонлар оиласларига компенсация тўлашни муҳокама қилиш учун учрашиди, лекин бирон келишувга эришилмади. Туркия ташқи ишлар вазири чорсанба куни яна ана шу компенсацияларга урғу бериб «контакт рақиб ўйин майдонида бўлиб қолди» деб таъкидлади. У «Биз улардан жавоб кутяпмиз» деб қўшимча қилди. □

ҚУРЬОНИ ҚАРИМ СУХБАТИДА

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَأَهْدَى
مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَلْعَبُونَ اللَّهَ
وَيَلْعَبُونَهُ الْلَّعْنُونَ ﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا
وَبَيَّنُوا فَأُولَئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَإِنَّ الْوَّاْبَ الْرَّحِيمُ
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَا تُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ
لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴾ خَلِدِينَ فِيهَا لَا تُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَدَابُ وَلَا هُمْ
يُنْظَرُونَ ﴾ وَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْرَّحْمَنُ الْرَّحِيمُ ﴾﴾

«159. Биз нозил қилган ҳужжатлар ва ҳидоятдан иборат (Муҳаммаднинг ҳақ пайғамбар эканлиги ҳақидағи) нарсаларни одамларга китобда (Тавротда) равшан қилиб бергани миздан кейин беркитган кимсаларни шубҳасиз Аллоҳ лаънатлагай ва лаънатловчи зотлар (фаришталар ва мүминлар) лаънатлагайлар. 160. Магар қайсилари тавба қилиб, ўзларини ўнглаб, (одамларга ҳақиқатни) очиқ айтсалар, бас, уларнинг тавбаларини қабул қиласман. Ва фақат Менгина тавбаларни қабул қилгувчи, раҳмли дирман. 161-162. Куфр ўйлига кириб, коғир ҳолида ўлиб кетган кимсалар шубҳасиз Аллоҳнинг ва жамики фаришта ва одамларнинг лаънатига дучор бўлгайлар ва азоблари енгиллатилмаган, раҳмат назаридан баҳраманд бўлмаган ҳолларида абадий (жасаннамда) қолгайлар. 163. Тангрингиз ягона тангридир. У меҳрибон ва раҳмли тангридан ўзга ҳеч қандай тангри йўқдир» [Бақара 159-163]

Ҳизб ут-Таҳрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ ҳифзу химоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуйидагича келади:

Бу оятларда Аллоҳ Таоло қўйидагиларни баён қиласди:

1 – Аллоҳ Таоло юқорида аҳли китобларнинг Пайғамбар
нинг худди ўз ўғилларини таниганларидек танишларини, чунки
у зотнинг тавсифлари, икки қиблага қараб намоз ўқишлари
уларнинг китобларида ёзилганини, шунга қарамасдан улар бу
ҳақиқатни яширганларини айтиб ўтганди.

﴿الَّذِينَ أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَبَ يَعْرُفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾

﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾

**«Биз китоб ато этган кимсалар (яхудий ва насронийлар) уни
(Мұхаммад пайғамбарни) ўз фарзандларини таниган каби
танийдилар. (Яни ўзларининг илоҳий китобларида у ҳақда
ўқиганлар). Ва албатта улардан бир гурӯҳи билғанлари ҳолда
ҳақиқатни беркитадилар»** [Бақара 146]

Шундан кейин Аллоҳ Таоло мана бу оятларда Пайғамбар
нинг ҳақлигини, у кишига эргашиб воғиблигини кўрсатувчи
Аллоҳ нозил қилган, уларнинг китобларида ёзилган оят-
аломатларни яширганларнинг оқибати нима бўлишини баён
қиляпти. Улар Аллоҳ тарафидан ҳам, фаришталару мўминлар
тарафидан ҳам лаънатга учрашга лойикдирлар.

Бу ерда гап гарчи аҳли китоблар ичидаги ҳақиқатни
яширганлар устида бораётган бўлса-да, лекин у умумий
маънода келяпти. Бинобарин, ўзидаги Аллоҳ томонидан бўлган
бирор илмни яширган ҳар бир кимса жуда оғир гуноҳга ботади.
Илмни яшириш қатъий харомдир. Бунга қарина мана бу оятдир:

﴿أَوْلَئِكَ يَلْعَمُهُمُ اللَّهُ وَيَأْلَمُهُمُ اللَّهُ لِعْنُونَ﴾

**(Аллоҳ лаънатлагай ва лаънатловчи зотлар (фаришталар ва
мўминлар) лаънатлагайлар).** Ҳадисда эса мана бундай келади:

«مَنْ كَتَمَ عِلْمًا أَلْجَمَهُ اللَّهُ بِلِجَامٍ مِّنْ النَّارِ»

**«Кимки, бир илмни яширса, уни Аллоҳ Таоло оловдан
бўлган юган билан юганлайди».¹** Демак, оқибат жуда
ваҳимали, кўркинчли, бир сўз билан айтганда жаҳаннам ўти.

⁽¹⁾ Бу ҳадисни Абу Яло ва Табароний Ибн Аббос саҳих санад билан ривоят қилган. Пайғамбар айтдилар: «Кимданки бир илм ҳақида сўралса, у яширса, уни Аллоҳ Таоло оловдан бўлган юган билан юганлайди» ҳадисни лафзи Ибн Можаники: 261. Ахмад: 2/499, 508.

Кейин Аллоҳ уларнинг ичидан қуидаги уч ишни бажарғанларни истисно қиляпти: Яшириш гунохидан ҳақиқий тавба қилиш; шу яшириш оқибатида рўй берган бузилишни тузатиш; яширган нарсасини одамлар орасида изҳор қилиб, одамларнинг шариат ҳукмлари борасидаги қайсиdir ҳақини яширган бўлса, уни қайтадан айтиб қўзиш. Шу ишни бажарса, Аллоҳ унинг тавбасини қабул қиласи. Зеро, Аллоҳ тавбаларни қабул қилувчи, раҳмли Зотдир.

2 – Кейинги оятда Аллоҳ кофир ҳолида ўлиб кетадиган кофириларнинг оқибатини, уларнинг Аллоҳ тарафидан ҳам, фаришталару одамлар тарафидан ҳам абадий лаънатга учрашларини баён қиляпти.

Бу оятдаги лаънатлаш мавзуси олдинги оятдаги лаънатлаш мавзунинг айнан ўзи эмас. Олдингиси шу дунёда бўладиган лаънатлашдир. Шунинг учун уларни Аллоҳ, фаришталар ва одамлардан мўминлар лаънатлайдилар. Бу оятдаги лаънатлаш эса охиратда юз берадиган лаънатлашдир. Уларни Аллоҳ ҳам, фаришталар ҳам, ҳамма одамлар ҳам лаънатлайдилар. Яъни, фақат мўминларгина эмас, ҳатто кофирилар ҳам бир-бирларини лаънатлайдилар.

﴿كُلَّمَا دَخَلْتُ أُمَّةً لَعَنْتُ أَخْتَهَا﴾

«Қачон бир жамоат (ўша дўзахга) кирганида шеригини (яъни ўзини йўлдан урганларни) лаънатлайди» [Аъроф 38]

Шундай қилиб, олдинги оят уларнинг тирик ҳолидаги лаънатланишлари ҳақида бўлса, кейинги оят уларнинг ўлик ҳолидаги лаънатланишлари ҳақидадир.

Аллоҳ Таоло баён қиляпти, ўша кофир ҳолида ўлиб кетганлар абадий лаънатланиб, жаҳаннамда абадий қолиб кетадилар. Уларга азоб енгиллатилмайди. Узр сўрашларига имкон ҳам берилмайди. Ҳужжатлари қабул қилинмайди. Ўзларига муҳлат берилмайди.

3 – Олдинги оятларда Аллоҳ Таоло аҳли китобларнинг Пайғамбар ﷺ нинг пайғамбарлигини билиб туриб яширганларини, ҳолбуки, улар у кишини ўз ўғилларини танигандек танишларини, бу ҳақиқат уларнинг китобларида ёзилганини баён қилган бўлса, бу оятда Ўзининг маъбудлигу илоҳликка ҳақли бўлган Ягона, Бир Маъбуд эканини баён қиляпти.

﴿وَاللَّهُمَّ إِنَّهُ وَحْدَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾

(Тангрингиз ягона тангридир. У меҳрибон ва раҳмли тангридан ўзга ҳеч қандай тангри йўқдир). Бу ердаги вов атф вови. Жумла

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ﴾

(Беркитган кимсаларни шубҳасиз) жумласига атф бўляпти. Қисса қиссага атф қилингани. (Уюшиб келяпти). Уларнинг уюшиб келаётганини кўрсатувчи омил – жомеъ шундан иборатки, олдинги оят Пайғамбар ﷺнинг пайғамбарлигини исботлаш ҳақида бўлса, бу оят Аллоҳ Таолонинг бирлигини исботлаш ҳақидадир.

Ундаги маъно мана бундай: маъбудликка ҳақли бўлган ҳақиқий Маъбудинглар Ўз улуҳиятида ягона бўлган Зотдир.

(إِلَهٌ) сўзи Аллоҳ Таолони икки сифат билан тавсифлаш учун тақрорланиб келяпти. Улар қуидагилар:

- Илоҳ сўзи мухотабларнинг (tinglovchilar, ikkinchi shaxslarning) замирига изофа қилиниши билан (унга эгалик қўшимчаси қўшилиши билан) У Зотнинг маъбудликка ҳақдорлиги (إِلَهٌ).

•

﴿إِنَّهُ وَحْدَهُ﴾

(Ягона тангридир) ва

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

(Ундан ўзга ҳеч қандай тангри йўқдир) ибораларининг ишлатилиши улуҳиятнинг ягоналигини ифодалайди ва Буюк Аллоҳнинг Бир эканини таъкидлайди.

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

(Ундан ўзга ҳеч қандай тангри йўқдир) иборасининг

﴿وَاللَّهُمَّ إِنَّهُ وَحْدَهُ﴾

(*Тангрингиз яғона тангридир*) иборасидан кейин келиши уларнинг илоҳидан бошқа илоҳ ҳам бордир, деган ўйга, фикрга барҳам беради. Шундай қилиб бу муборак оятнинг маъноси мана бундай: сизлар Унга ибодат қилишингларга ҳақли бўлган Илоҳинглар ўз улуҳиятида бир бўлган Зотдир. У Аллоҳдирки, Ундан ўзга илоҳ йўқдир. У сизларнинг барча оламларнинг Парвардигоридир.

(آلَّرَّحَمَنُ آلَّرَّحِيمُ *мехрибон ва раҳмли*) бу дунёда мўмину кофирга охиратда эса фақат мўминга раҳм қилгувчи Зотдир.

(فَعْلَانٌ آلَّرَّحَمَنُ *мехрибон*) вазнида. Яъни, Ўз раҳмати ила ҳамма нарсани қамраб олган. Раҳматга тўлган. Худди шу вазндаги (غَضْبَانٌ) сўзи ғазабга тўлган, деган маънони билдиради.

(آلَّرَّحَمَنُ آلَّرَّحِيمُ *раҳмли*) раҳмати кўп. Лекин (آلَّرَّحَمَنُ آلَّرَّحِيمُ) сўзида муболага, етуклик (آلَّرَّحِيمُ) сўзида йўқ. Чунки бу сўзда фақат биттагина зоида, қўшимча ҳарф ё ҳарфигина бор. Роҳман сўзида эса иккита қўшимча ҳарф алиф ва нун ҳарфлари бор. Мабний сўзда қанчалик қўшимча кўп бўлса, шунчалик маъно кучайиб бораверади. □

ТУНИС БОЙЛИКЛАР ТАЛАНИШИНИНГ ДАВОМ ЭТИШИ БИЛАН ФИТНАЛАР ҚҰЗҒАШ ВА ХАРОБ ҚИЛИШ ЪРТАСИДА

Тунис ақлининг кенг қатламлари томонидан юрт ҳокимларидан чет әл ширкатлари талаб кетган бойликларни қайтаришни талаб қылғанлиги илгари күрилмаган, эътиборни тортувчи ҳодиса бўлди. Жамоатчилик фикри ўтган ҳафталар давомида мана шу мавзу билан банд бўлди. Ижтимоий алоқа электрон воситалари ҳам шу мавзу билан банд бўлди. Бу хол кўплаб расмийларни, сиёсатчиларни ва ахборот воситаларни бу кампанияга қарши туришга ва ана шу мустамлакачи ширкатларни химоя қилишга мажбур қилди. Масалан Тунис «сармоя ётқизиш» вазири одамларнинг ўз ҳақ-хуқуқларини талаб қилишини тентаклик ва аҳмоқлик деб атади! Ҳоким партиянинг бош секретари эса бойлик борлигини бутунлай инкор қилди!! Тунис нефт ширкати директори эса бир-бирига зид баёнотларни берди. Чунки бир сафар нефт қазиб олишга бошчилик қилаётганларнинг 99 % и юрт аҳли фарзандларири деса, бошқа сафар биз ресурсларимизни ўзимиз идора қилишга қодир эмасмиз, деди!!! Бир тўда журналистлар ва депутатлар ҳам ана шу ширкатларни – гўё ўзлари шу ширкатларнинг хизматчи-ходимларидек – ўлиб-тирилиб химоя қилишди!!!!

Бойлик қазиб олинадиган минтақаларда эса бу ширкатлар одамларни сотиб олиш ва нотинчликларни келтириб чиқариш билан шуғулланди. Масалан «Қарқана»да Британиянинг «Петрофак» ширкати собиқ жиноятчиларни – бу жиноятчилар шу ширкатга ўз ҳақ-хуқуқларини талаб қилаётганларга қарши ёрдамчи бўлишлари учун – ёллаш йўлига ўтди. «Нафзава»да эса бу ширкатлар оиласалар ўртасида фитна чиқаришга уринди. «Фаввор» минтақасида эса ёлланган номаълум шахслар Жеймна ва Қалья қишлоқлари ўртасидаги боғу бўйстонларга – аҳоли ўртасида фитна чиқариш учун – ўт қўйишиди. «Татовин»да эса бойликларни қайтариш мавзусини иш билан таъминлашни ёки талаб кетилаётган бойлиқдан арзимас қолган-кутганини талаб қилиш мавзусига айлантиришиди. Бу улар маъқул деб аташаётган «янги нисбат-микдорлар бўйича битимларни қайта кўриб чиқиши»ни талаб қилиш остида бўлди!!

Бу кампаниянинг халқ орасида ва ахборот воситаларида авж олиши Тунис ҳукуматини қийин ахволга солиб кўйди. Шундан кейин денгиз соҳилидаги Суса шахрида бир шубҳали ҳужум рўй бериб кўпгина гарблик сайёхларнинг ҳаётини олиб кетди. Бу

ходиса эътиборни одамларнинг бойлиқдаги ўз ҳақ-хукуқларини талаб қилишидан бошқа томонга буриб чалғитиб юборди. Ҳукумат «терроризмга қарши уруш» деган баҳона билан фавқулодда ҳолатни эълон қилди, саксонта масжидни ёпиб қўйди, бошқа масжидлардаги бир неча имомни хутбадан ман қилди. Тунисдаги Ҳизб ут-Тахрир матбуот бўлими раиси устоз Ризо Билҳож ҳам хутбадан ман қилинди. Ман қилибгина қолмай балки ҳукумат агар Ҳизб ўз манҳажини, идорий низомини ва роясини ўзгартирмайдиган бўлса Ҳизбнинг ўзини ҳам тақиқлаб қўйиш билан таҳдид қилди.

Бу ҳодисаларнинг ҳаммасига шарҳ берар экан Ризо Билҳож ўзининг баёнотида Тунис ва минтақадаги мавжуд вазиятнинг хатарли эканини кўрсатиб ўтди. У ҳукуматнинг одамларга ғамхўрлик қилиш вожиб масъулиятидан воз кечиб одамларни арзимас ишлар билан чалғитаётганига эътиборни қаратди. Устоз Билҳож ҳукумат Суса ҳужумидан кейин кўрган чораларни барча ўлчовлар билан олганда тубан, деб атади. Бу эса – деди Билҳож – ҳокимларнинг ожизлигини ва нолойиқлигини англатади. У Ҳизб ут-Тахрирга қарши ҳужумни шарҳлаб қўйидагиларни айтди: «Улар бизни Ҳизб ут-Тахрирни ва унинг идорий асосини мудофаа қилиш билан банд қилиб қўйишмоқчи. У ер, бу ерда бўлаётган баъзи тазиикларга раддия бериш билан банд қилиб қўйишмоқчи. Улар бизни шубҳаларга ва тухматларга раддиялар бериш лабиринтига қиритиб қўйишмоқчи. Уларнинг мақсади бизни ўзимиз билан овора қилиб қўйишдир. Лекин биз ҳеч қачон бундай қилмаймиз... Биз сизларга Тунис ва Умматнинг ожизлар ва малайлар чангалига тушишига йўл қўймаслик кайфияти ҳақида сўзлаймиз. Биз мамлакат ишларини қандай идора қилиш кераклиги ва унинг бойликларини адолат билан қайта тақсимлашга оид батафсил ёзма маълумотларни тақдим қиласиз. Биз тил биритирувларни фош қилиб ташлаймиз ва одамлар манфаатларини табаний қиласиз. Биз юрт ва Умматни янги мустамлакачиликдан қандай ҳимоя қилишимиз кераклигини, Аллоҳ изни билан маҳобатли ва лаёқатли Ислом давлатини қандай қуришимиз лозимлигини баён қиласиз». □

ТУРКИЯ МИНТАҚАДА ТАЪСИРЛИ РОЛ ЎЙНАШГА ТАЙЁРЛАНМОҚДА!

Американинг «Стратфор» институти ўзининг бир ҳисоботида Туркия Суря ичкарисида каттароқ рол ўйнашга қодирроқ бўлиб қолди ва бу тўғрида президентнинг «Давлат» ташкилотига қарши уруш қилаётган халқаро коалицияга юборган маҳсус вакили воситасида Вашингтон билан сўзлашувлар олиб бормоқда, деб билдириди. Америкадаги энг муҳим стратегик ва хавфсизлик марказларидан бири бўлган ва разведка сектори билан шуғулланадиган «Стратфор» сайтининг билдиришича, Туркиянинг кўшниси Суря борасидаги келажак режалари янада аникроқ бўлиб колди. Буни сайт Анқаранинг ўз жанубий чегаралари бўйлаб жадал кетаётган «фуқаролик уруши» боткоғига ботиши ҳакидаги фол очишлардан бир неча хафта кейин билдириди.

Сайт кўшимча қилиб қуйидагиларни айтди: Вашингтон билан Анқара ўртасидаги олдинги даврдаги фарқли қараш икки мамлакат ўртасидаги келишмовчиликка олиб келган эди. Ҳозир Туркия Америка ҳомийлигига эга бўладиган лойихани вужудга келтиришга уринмоқда. Ҳозир икки тараф ўртасида бир катта йиғин ўтказилмоқда. Йиғинда президентнинг «Давлат» ташкилотига қарши уруш олиб бораётган халқаро коалицияга юборган маҳсус вакили америкалик генерал Жон Аллен ҳамда америкалик ва турк ҳарбий ва хавфсизлик масъулларидан иборат катта гурух қатнашмоқда. Америкага «Давлат» ташкилотига қарши ҳаво хужумлари уюштириш учун Инжирилк базасидан фойдаланишга рухсат берилди. Лекин Туркия Суряядада бир тинч миңтақани пайдо қилишга интилмоқда. Бу эса Кўшма Штатлар эктиётлик билан ёндашаётган мавзудир.

Сайт яна бундай деб билдириди: «Бораётган бу сўзлашувлар Анқара Суряядада, умуман олганда миңтақада каттароқ регионал ролга эга бўлишга тўлиқ тайёр бўлиши мумкинлигини кўрсатиб турган энг кучли ишоралардан бириди. Турк кучларининг охирги харакатлари Туркиянинг энг камидаги ўзининг Суря билан бўлган чегаралари устидан назорат ўрнатиш, Давлат ташкилотига ёрдам етказиб бериш йўлларини ёпиб кўйиш ва зарур бўлса Суряга ўтиш ихтиёрини сақлаб қолиш борасида жиддий эканини кўрсатиб туриди».

Сайт бундай деб изоҳ берди: «Туркия Суряядаги курд жамоатларга қарши курашмоқда. Суряядаги низо бу жамоатларга журъят баҳш этди. Айни вақтда бу жамоатлар Кўшма Штатлардан кучли ёрдам олмоқда. Кўшма Штатлар билан Эрон ядрорий программа бўйича 18 ойдан кўпроқ давом этган музокаралардан кейин келишувга эришиб ўзаро яқинлашаётган бир вақтда Туркия ва унинг собиқ суннӣ араб иттифоқчилари Эроннинг нуфузини, айниқса Суряядаги нуфузини қисқартиришга харакат қилиш бўйича бир муштарак заминни топишиди».

Сайтнинг яна билдиришича «Анқара Кўшма Штатлар билан Суря шимолида бир тинч миңтақани барпо қилишга оид режаларни муҳокама қилмоқда. Лекин Кўшма Штатлар бу тўғрида ҳеч қайси нарсага ишонмайди. Чунки Кўшма Штатларнинг асосий мақсади Давлат ташкилотига қарши уруш қилиш, Эрон билан кучайиб бораётган алоқаларга зарар етказмаслик ва Суряядаги давлат муассасаларининг парчаланиб кетмаслигига бутун эътиборни қартишdir. Лекин – Стратфордга кўра – Вашингтон Суря ва катта Ўрта Шарқка нисбатан стратегик қарашларда узоқ вақт давом этиб келган ихтилофга қарамай регионал ўйинчилар билан биргаликда кучли харакат қилиши зарур. Айниқса Туркия, Иордания, Саудия ва Қатар томонидан кўллаб-куватланаётган «исёнчилар» охирги ойларда вазифани анча яхшироқ адо этадиган бўлиб қолганидан кейин Кўшма Штатлар шундай харакат қилиши зарур».

Сайт шундай деб хулоса чиқаради: Суряядаги вазиятда кўғпина қийинчиликлар ва чигалликлар мавжудлигига қарамай Туркия – кўриниб турганидек – ўзининг Ўрта Шарқда пайдо бўлаётган кучлар мувозанатидаги ролини жиддийлик билан қайта кўриб чиқмоқда. Шу билан бирга Туркия бутун миңтақага ўз таъсирини ўтказиш учун амалга ошираётган кўшимча фаолиятларни кўрсатиб турган белги-аломатлар ҳам бор. □